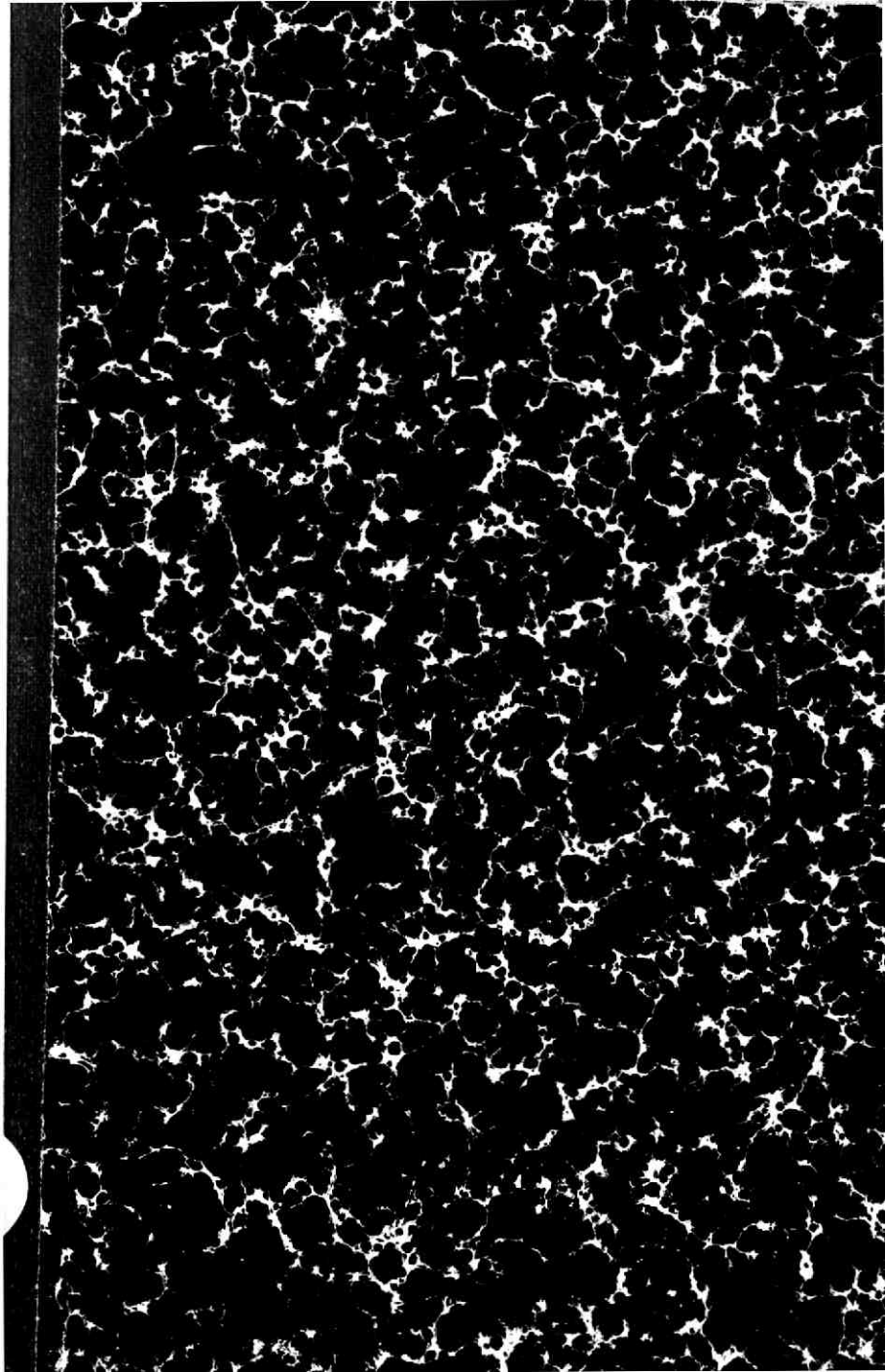

De hondenvriend : geïll. handboekje voor de verzorging en verpleging van den hond

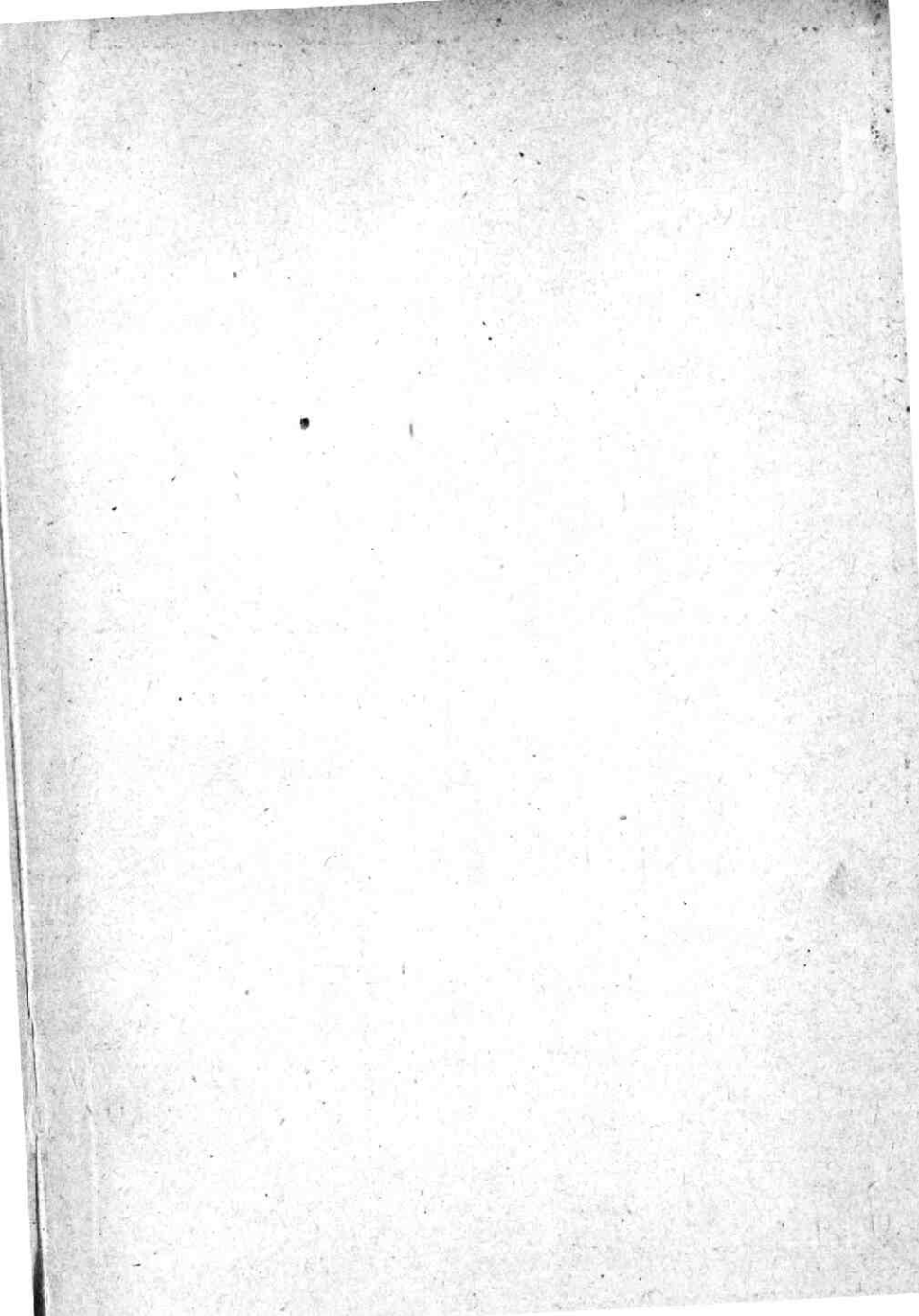
<https://hdl.handle.net/1874/233751>

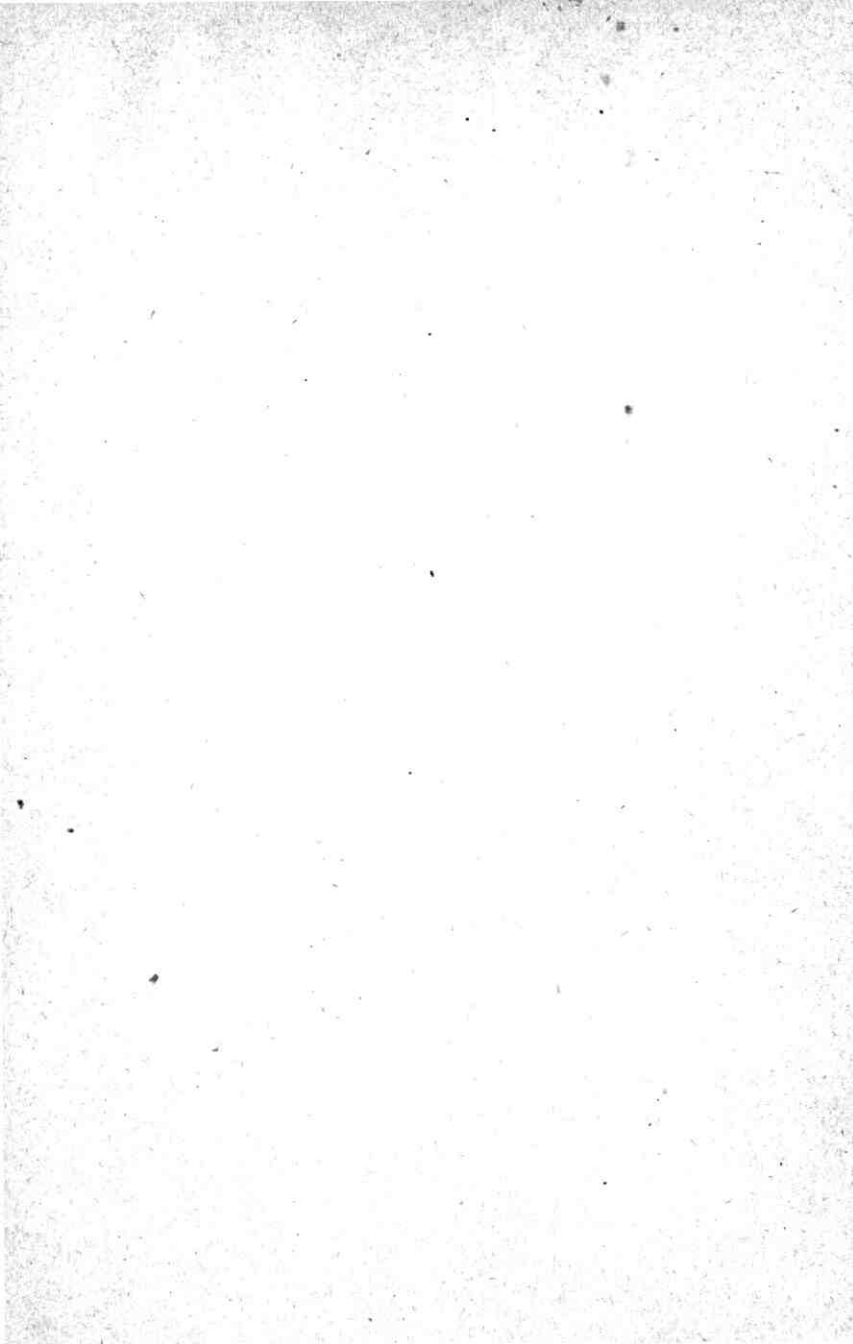

mm 1020g

Kast 190

Pl. H N°.10

Voncken

190. H. 10

De Hondenvriend.

GEÏLLUSTREERD HANDBOEKJE

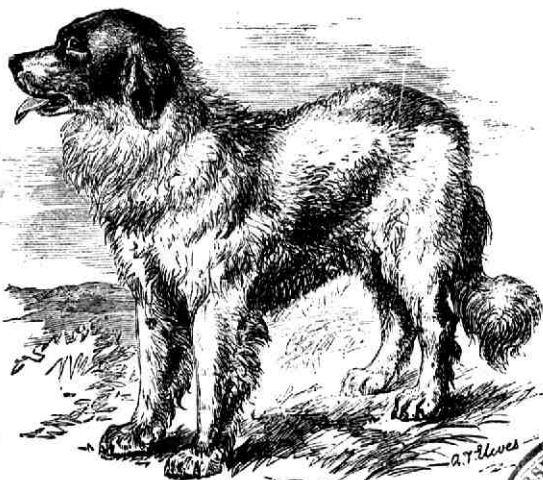
VOOR DE

verzorging en verpleging van den hond.

Naar het Hoogduitsch van M. J. Schuster

DOOR

J. H. BEEKMAN Bzn.

ZUTPHEN.

SCHILLEMANS & VAN BELKUM.

Thieme's Boek- en Muziekhandel.

INHOUD.

	Bladz.
I. Inleiding.	1
Algemeenheden	1
II. De opvoeding.	20
<i>a.</i> In huis.	20
<i>b.</i> In den dwinger.	32
<i>c.</i> Geschikte tijd voor het opkweeken	36
<i>d.</i> Keus der op te kweeken honden	36
III. Uitwendige behandeling.	38
<i>a.</i> Het kammen.	38
<i>b.</i> Het wasschen	40
<i>c.</i> Zindelijkheid van den hond.	42
<i>d.</i> Ongedierte	43
IV. Voeding.	46
V. Het fokken.	52
<i>a.</i> De reu.	53
<i>b.</i> De fokteef	55
<i>c.</i> De dektijd.	60
<i>d.</i> De drachtige teef	60
<i>e.</i> Het werpen	61
VI. In- en verkoop.	65
VII. Verzending.	69
VIII. Het africhten of dresseeren.	72
IX. De dressuur van jachthonden.	97
Het staan voor het wild	98
De alleen zoekende hond	103

X. Ras-typen. 107

De Mastiff. — De Sint-Bernardshond. — De Newfoundland-
lander. — De Leonberger. — De Dog. — De
Schotsche herdershond (Collie). — De Duitsche
herdershond. — De Istrische herdershond. — De
Terriers. — De Duitsche pinscher. — De Dalma-
tische hond. — De Maltezer. — De Poedel. — De
Windhond. — De Bloedhond. — Het Schipperke. —
De Deerhond. — De Engelsche Pointer. — De
Duitsche staande hond. — De Setter. — De
Spaniels. — De Dwerg-Spaniels. — De Japansche
Chin-Hond. — De Dashond. — De Kees hond
(Spits). — De Mopshonden. — De Bulldog. —

XI. Ziekten. 162.

Bloedwateren. — Diarrhee. — De Druiper. — Gebrek
aan eetlust. — De hondenziekte. — *a.* De catarrhale
hondenziekte. — *b.* De gastrische hondenziekte. —
c. De nerveuze hondenziekte. — De Hondsdolheid. —
Krampkoliek. — Lintwormen en wormen. — Oog-
ontsteking. — Oorworm of oorkanker. — Spruw. —
De Staar. — De Typhus. — Uitslag. — Ver-
stopping. —

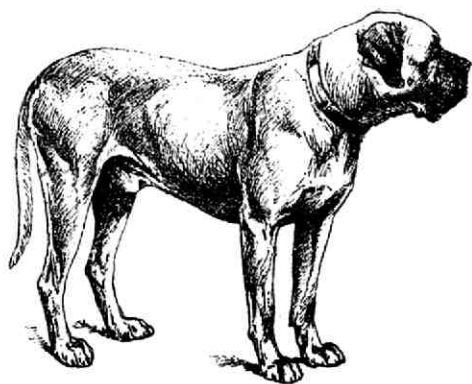
I. Inleiding.

Algemeenheden.

Geen dier ter wereld heeft zich zoo algemeen de gunst der menschen en bijgevolg zooveel liefhebbers en vrienden weten te verwerven, als de hond. Hij heeft zich aan alle mogelijke, zelfs aan de meest verschillende invloeden der natuur weten „aan te passen”, waardoor zich naar de onderscheiden behoeften en wenschen van den naar afwisseling hakenden mensch zoo vele en zoo verschillende rassen hebben gevormd, dat in dit opzicht zeker geen hondenvriend of vriendin onbevredigd behoeft te blijven.

Alle honden zonder uitzondering, van af den kleinen, levendigen Toy terrier tot den dog, den St. Bernards-hond enz., alle buigen zich, wanneer zij oordeelkundig worden opgevoed, naar den wil van hun heer, den mensch; ja, zij leeren zelfs diens zwakke zijde kennen en weten daarvan niet zelden in hun voordeel partij te trekken. Men lette bijv. maar eens op de lievelingen der dames, wier zitplaatsen zij in den regel met de hunne verruilen, wier slaapkameraad zij niet zelden worden, en men zal van de waarheid mijner bewering overtuigd worden.

Zoo groot het verschil in lichaamsvorm is bij de honden, zoo groot of nog grooter zeker is ook het verschil in talent en natuurlijke begaafdheid, die zich ontwikkelt

MASTIFF.

overeenkomstig de bestemming van het dier en op zijn gelaat staat te lezen. Men vergelijkte slechts het verstandige oog van den poedel of Terrier met den knorrigen en respect inboezemenden blik van den opgewonden dog of met de onheilspellende uitdrukking van een diep gespleten bulldogsgelaat, dat ook reeds zonder dat onheilspellende den vreesachtige schrik aanjaagt. En welk een enorm verschil openbaart er zich, als men dien blik vergelijkt met het trouwe, verstandige oog van den herdershond of fermes jachthond! Onvermoeid loopt de herdershond rondom de kudde of langs de randen van een weide of akkerveld, zijne oogen zoowel op de kudde gericht als op zijn meester, om bij de vervulling zijner moeielijke taak toch niet in 't minste te kort te schieten. Hij verstaat ieder woord, ieder teeken, ja, zelfs de uitdrukkingen van diens gelaat, en niet zelden brengt hij het zoo ver in de vervulling van zijn ambt, dat hij alleen de kudde over dag weet te geleiden en des avonds getrouw weder huiswaarts voert. En hoe verheugt zich de goede jachthond, wanneer zijn meester de jachtlaarzen aantrekt en het geweer over den schouder hangt! En hoe triomfeerend danst hij eindelijk om het gedooide wild, dat hij misschien zelf opgespoord, of aan de voeten van zijn meester nedergelegd heeft! Welk eene verbazing en bewondering dwingt niet de dressuur der circushonden ons af!

Bij al deze zedelijke eigenschappen van den vriendelijk en oordeelkundig behandelenden hond, als: aanhankelijkheid, getrouwheid, dankbaarheid, geduld, zelfopoffering, enz., — zoovele bewijzen van hun verstand, geheugen en verbeeldingskracht — zou men eigenlijk tot de slotsom moeten komen, dat de hond in den mensch niet anders dan een vriend moet hebben. Toch, helaas, is zulks niet het geval!

Menigeen is hondenliefhebber, doch op verre na nog geen

hondenvriend; hij ziet in den hond slechts een dienstbaar dier, dat beloond wordt naar 't geen hij verricht, naar zijnen arbeid. Komt dat dier, in de meening zijn plicht gedaan te hebben, vroolijk kwispelstaartend bij zijn gestrengen meester, die zich ook nog wel onder de hondenvrienden zou willen rangschikken, dan wordt hij menigmaal met scheldwoorden, slagen en schoppen verwelkomd.

't Is niet voldoende, dat hij den mensch, voornamelijk den arme, als last- of trekdier dient, den blinde tot leidsman verstrekt, den scharenslijper zijn wiel, den kleinen veehouder zijn karnmolen in beweging brengt, hij moet bij een soms overgrootten last ook nog zijn meester trekken, onverschillig hoe de wegen zijn en of hij zulks kan of niet, terwijl hem menigmaal na zulk eene ongehoorde inspanning nog slechts halve of slechte kost of zelfs een dracht slagen wordt toegediend, om maar niet te spreken van het armzalig leger, waarmede hij zich, thuis zoowel als onderweg, moet tevreden stellen.

En toch vergeet de hond, zooals geen ander dier ter wereld, alle onbillijkheid en slagen; welke hij verdiend of onverdiend van zijn meester moet verduren, terwijl hij integendeel niet vergeet die, welke van een vreemde hand komen. Vroolijk springt hij van zijn leger op, als hij bemerkt, dat zijn meester zich gereed maakt om uit te gaan; vroolijk als geen lid der familie begroet hij dezen bij diens thuiskomst; vroolijk gaat hij weder aan zijn, dikwijls zoo slecht beloonden arbeid: alles alleen uit liefde tot zijn meester, voor wien hij in het gevaar zelfs zijn leven laat. Even groot als deze liefde tot zijn meester is, zoo groot is ook zijn haat tegen diens vijanden; ja, hij herkent zelfs het eigendom van zijn meester, huis en hof en alle voorwerpen, welke eens in diens bezit waren.

Hoogst bewonderenswaardig is de richtingszin en het geheugen van den hond. Den eenmaal afgelegden weg vindt hij zeker weder, en in dat opzicht kan men hem gerust volgen. Den moordenaar, den dief herkent hij na jaren weder, en daardoor is hij dikwijls de ontdekker van moordenaars en roovers geweest.

Al deze uitstekende eigenschappen, die geen instinct zijn, maar uitingen van het zieleleven van den hond, geven dezen zeker boven alle andere dieren rechtmatige aanspraak op eene plaats naast den mensch. Moet het daarom niet onze plicht zijn, hem dienovereenkomstig te verzorgen, te behandelen en hem die plaats af te staan?

En toch moeten we eerlijk — doch niet tot onze eer — bekenen, dat de verhouding tusschen den mensch en den hond nog lang niet de juiste is, ja, dat die in vroegere tijden zelfs veel gunstiger was dan tegenwoordig.

Vreugde en droefheid deelt hij met zijn meester; vol deelneming ligt hij voor diens ziekbed; tot stervens toe is hij bedroefd over het verlies of den dood van zijn heer; hij weigert elk voedsel; terneergebogen, met hangenden kop en staart, met droevige, dikwijls met betraande oogen volgt hij de lijkbaar van zijn heer; ja, er zijn voorbeelden van, dat een trouwe hond gedurig het graf van zijn meester bezocht, zich daarop neerlegde en stierf; getrouw als hij met zijn meester vereenigd was in het leven, was hij het ook tot in den dood.

De hond en de mensch stonden in vroegere tijden, en wel in 't bijzonder in de aanzienlijkste familiën, veel nauwer tot elkander in betrekking dan tegenwoordig, zoodat zijne uitstekende eigenschappen, vooral zijne aanhankelijkheid en trouw, hem aanspraak gaven op de onsterfelijkheid. We laten hier enkele voorbeelden uit de geschiedenis spreken:

Koning Hendrik III van Frankrijk had een zoo grooten hartstocht voor honden, dat hij daaraan groote sommen gelds verspilde. Hij was steeds vergezeld van een aantal uitgezochte Lyoneesche hondjes (overeenkomende met de tegenwoordige Bologneesche dameshondjes), en voerde soms zelfs enkele van hen in een korf mede, welke hij aan een koord om den hals droeg.

Jakobus II, Koning van Engeland, openbaarde zijne groote liefde voor en de waardeering van zijne honden en generaal Marlborough op de volgende wijze: Bij gelegenheid van een storm op zee, die alles dreigde te verzwelgen, riep Jakobus den matrozen toe: „Kinderen, redt mijne honden en Marlborough!” Aan zich zelven dacht de goede man eerst in de derde plaats.

Czaar Peter de Groote hield onder zijne honden bijzonder veel van Lisette, zóó zelfs, dat deze als invloedrijk bekend werd. Toen de Czaar eens een ter dood veroordeelden misdadiger trots alle bidden en smeeken geen gratie wilde schenken, hing men de invloedrijke Lisette een verzoek om gratie om den hals en — met goed gevolg. In naam der „hondheid” schonk de vorst lachende aan den misdadiger het leven en de vrijheid.

Eene historische beroemdheid verwierven ook de windhonden van Frederik den Groote. De gunsteling onder hen mocht zelfs in het bed van den vorst slapen en werd alleen door dezen gevoerd. Meermalen, wanneer men er zijne verbazing over te kennen gaf, dat de groote veldheer de honden eene zoo overgroote liefde toedroeg, zeide hij: „De honden betoonen mij meer aanhankelijkheid en trouw dan de menschen en hebben daarbij nooit nevenbedoelingen.” Biche en Alkmene waren de meest begaafde en bevoorrechte onder zijne honden. Eens was Alkmene in handen van den

vijand geraakt; hij ontsnapte echter weder, kwam bij zijn heer terug en sloeg hem de voorpooten om den hals. Van Biche wordt verhaald, dat deze, wanneer zijn werkzame meester tot al te diep in den nacht aan zijne schrijftafel zat, hem dikwijls de pen uit de hand rukte.

In het midden der 18de eeuw was een hond de aanleiding tot de ontdekking van een groot staatkundig talent.

Keizerin Maria Theresia bereisde hare Oostenrijksche erflanden, op welke reis zij bij Braunau de rivier de Inn moest oversteken. Toen zij in de veerpont wilde stappen, ondersteunde haar de veerman, doch deze werd door een der volgelingen van de vorstin, een klein schoothondje, daarom hevig aangevallen, waarop de veerman het hondje sussend toeriep: „Wees maar bedaard, Excellentie, wees maar bedaard!” De Keizerin barstte in een helder gelach uit en vroeg den schipper, hoe hij er toch bij kwam een hond zulk een titel te geven. Koelbloedig antwoordde deze: „Waarom mag het liefste, wat de Keizerin op den arm draagt, geen Excellentie heeten, indien overigens alles in het gevolg van Hare Majesteit dien titel draagt?” Maria Theresia vroeg lachende naar zijn naam, waarop de veerman antwoordde, dat hij „Thunichtgut” heette. „Welk een leelijke naam!” zei de vorstin; „krachtens mijn bevel zult gij voortaan „Thugut” heeten en uw zoon, over wien gij met mij gesproken hebt, moet bij mij te Weenen komen om daar zijn fortuin te maken.” Zoo geschiedde het: de vroolijke, knappe, jonge Thugut kwam weldra in Weenen studeeren, daarna op de rijkskanselarij en werd eindelijk de welbekende baron Thugut, Oostenrijksch Minister van Buitenlandsche Zaken.

Een niet minder groote voorliefde voor honden is ons van de Oostenrijksche Keizerin Elizabeth bekend. Zij bezat

een uitgezochte collectie geleerde dieren, terwijl wijlen Kroonprins Rudolph, een der eerste jagers, voornamelijk prachtexemplaren van zeldzame jachthonden had en aarts-hertog Frans Ferdinand van Oostenrijk-Esthe de beste en fijnste dashonden, welke op vele tentoonstellingen de eerste prijzen verwierven.

En wie kent niet de roerende geschiedenis van zeldzame hondentrouw van het hondje, een king Charles, van Maria Stuart?! Door niemand opgemerkt volgde het kleine dier zijne meesteres op haren laatsten tocht naar het schavot en legde zich na de voltrekking van het vonnis aan haar boezem neder, terwijl het zich later onder de kleederen van zijne meesteres verborg. Toen nu de grootmaarschalk Graaf Talbot Shrewsbury het groene doek opensloeg, waarin het ontzielde lichaam der vorstin gewikkeld was, scheen zich dat lichaam te bewegen. Alle omstanders werden door een panischen schrik bevangen. Eén viel er in onmacht, alle anderen vluchtten met uitzondering van één officier, Kent genaamd, die den moed had met een kaars in de hand dit wonderbare verschijnsel te onderzoeken. Woedend sprong nu het hondje te voorschijn, en reeds wilde Kent het aan zijn degen rijgen, toen de stem der menschelijkheid halt! gebod en hij het trouwe dier van de strafplaats verwijderde. De kroniek van 't slot Fotheringhai, waar Maria Stuart op 8 Februari 1587 den laatsten adem uitblies, meldt, dat het arme dier dag en nacht onophoudelijk jammerde en weeklaagde, tot het na drie dagen, in welken tijd het alle voedsel had geweigerd, stierf.

Op dergelijke wijze hebben van de vroegste tijden aftal van honden blijken van eindelooze trouw aan en liefde tot hun meester gegeven, waarvan wij den lezer nog enkele meenen te mogen mededeelen.

Voor ongeveer 40 jaren bezat een zeer hartstochtelijk jager, Grandjean genaamd en wonende in de beroemde be-
devaartsplaats Bornhofen, bij Camp a/d Rijn, twee Oud-
Duitsche patrijshonden, groote, sterke en zeer verstandige
dieren, want hun heer verstond het de dieren oordeelkun-
dig te behandelen en te dresseeren, en zoo waren heer en
honden echte, trouwe vrienden geworden.

Marko, de oudste, onderscheidde zich in het bijzonder
en was daarom behalve op de jacht ook op de wandelingen
in de omstreken, voornamelijk naar Camp, steeds de op-
merkzame begeleider van zijn meester. Wee hem, die zich
onbehoorlijk jegens zijn heer gedroeg. Aan Marko werd ook
de zorg toevertrouwd om boodschappen te doen en uit Camp
vleesch, brood, enz. te halen; hij kreeg dan een mandje
mee, waarin een briefje werd gelegd, en nooit kwam een
der boodschappen verkeerd uit.

Een oude, arme daglooner, die den hond dikwijls op zijne
tochtjes naar Camp ontmoet had, kreeg eindelijk lust om
Marko's last een weinig te verlichten. Toen hij den hond
eens weder op diens terugreis zag aankomen, rukte hij een
paaltje uit den grond om Marko daarmee te lijf te gaan.
Marko begreep echter dadelijk, wat hem te wachten stond.
Hij zette de mand neer, liep met zóóveel snelheid steeds
rondom den man heen, dat deze zich in 't laatst niet meer
te keeren of te wenden wist, pakte hem eindelijk onver-
wacht bij den hals en wierp hem op den grond, waar hij
hem ongetwijfeld geworgd zou hebben, indien niet verschei-
dene menschen den armen man te hulp waren gekomen. Onder
deze mannen was er n. l. één, dien Marko kende, en aan
dezen gelukte het den hond van zijn slachtoffer te verwijderen.
Terwijl hij zich onderhield met den oude, wien de lust om
weder te trachten den hond te berooven voor goed was ver-

gaan, had Marko zijn korf weer opgevat en liep spoedig daarmede weg, terwijl hij nu en dan nog eens omkeek.

Marko ging ook uit eigen aandrift of op 't bevel: „Marko, zoek je heer” of „zoek papa!” naar Camp en bezocht daar alle koffiehuisen, tot hij zijn heer vond; was hij uitgezonden om dezen te halen, dan trok hij hem aan de jas of aan de hand en dit was dan voor zijn meester een teeken, dat hij thuis moest komen. Was hij uit eigen beweging gegaan, dan ging hij eenvoudig aan de voeten van zijn meester liggen. Vond Marko in een of ander huis iets, dat zijn meester toebehoorde, bijv. stok of paraplu, dan legde hij zich daarbij neder en wachtte. Duurde dit hem echter te lang, dan nam hij eenvoudig stok of paraplu in den bek en liep er mee weg om zijn heer te zoeken, en kon hij dien nergens vinden, dan nam hij het gevondene mee naar huis.

Beval men hem: „Marko, ga naar de keuken en haal een mes!” dan ging hij en keerde steeds met een mes terug, ofschoon men hem dikwijls trachtte te foppen door onder een aantal vorken bijv. slechts één mes te leggen.

Zoo werd Marko langzamerhand oud, en hoewel hij niet meer in staat was, op de jacht of in iets anders zijn heer nog van dienst te zijn, zoude deze hem toch voor geen geld hebben willen missen. Eindelijk stierf zijn heer; Marko vertoefde steeds bij het sterfbed en bij de doodkist en treurde en weende. Op den tocht naar het kerkhof volgde hij de lijkbaar, bleef dag en nacht op het graf, krabde het open tot de kist bloot kwam, weigerde alle voedsel en stierfeindelijk op de laatste rustplaats van zijn meester.

In een dorpje aan den Moezel zou eens een oude, trouwe poedel wegens verhooging van de hondenbelasting verdronken worden. Zijn meester, een nog jonge man, bond hem een touw om den hals met een zwaren steen eraan, ging

met hem in eene boot en roeide de rivier af. In 't midden gekomen greep hij het arme dier, dat hem treurig en verwijtend aankeek, en wierp het over boord, zoodat het weldra in de diepte zonk. Door een of ander toeval brak echter het touw stuk; Karo werkte zich weder naar boven en zwom zijn meester na, die reeds weder naar den oever roeide. Deze trachtte hem echter van de boot te houden door hem met de roeispaan terug te stooten en te slaan. Toen hij na eenige vergeefsche pogingen eindelijk door een hevigen slag op den kop van het dier een einde aan dit afschuwelijke tooneel dacht te maken, verloor hij zelf het evenwicht, tuimelde hals over hoofd in het water en verdween in de diepte. Karo, een goed duiker en apporteur, verdween mede, doch bracht eene minuut later zijn meester boven water en behouden aan den oever. Het trouwe dier had zijn moordenaar het leven gered, doch ook dermate het hart week gemaakt, dat deze tot aan zijn dood gaarne de hondenbelasting betaalde.

Een jonge dame in S. had tot gezelschap een sierlijk en zeer waakzaam hondje. Zij stond algemeen bekend voor zeer rijk, doch was zoo gierig, dat zij niet alleen geen medelijden had met de armen, doch ook haar lieveling Bello daaronder liet lijden, want „Schraalhans was dikwijls zijn kok.” Niettegenstaande dat deed het dier echter zijn plicht als bewaker en beschermer zijner meesteres.

Op zekeren avond kwam zij thuis, sloot in het donker de deur en begaf zich naar hare kamer. Bello, die als altijd de vrijheid nam het eerst binnen te treden, begon geweldig te blaffen: zijn scherpe neus had iets buitengewoons bespeurd. In grooten angst ijld de dame zonder licht aan te steken weder het huis uit, gevolgd door Bello, die echter, toen de deur van buiten weder gesloten was, niet verder

verkoos te gaan, doch steeds onder hevig geblaf tegen de deur opsprong. Eindelijk echter ging hij met zijne meesteres mee en weldra keerden beiden terug met de politie, die onder het bed een man verborgen vond, wiens misdadige bedoelingen duidelijk aan het licht kwamen door verschillende werktuigen, die hij bij zich droeg. Bello had zijne meesteres geld en leven gered en daardoor haar hart tot barmhartigheid geneigd, wat zoowel hem als de armen ten goede kwam.

Nog niet lang geleden werd een houtvester, die gewoonlijk door zijne beide dashonden vergezeld werd, in een bosch doodgeschoten door een strooper, wiens spoor hij zocht. De moordenaar zal zich zeker dadelijk verwijderd hebben, want de beide honden, Waldmann en Diana, waren bij hun meester gebleven. Des anderen daags vond men den vermoorde, en de honden volgden getrouw en bedroefd den wagen, met hangenden kop en staart; ieder kon hun aanzien, dat zij begrepen, wat er gebeurd was. Alle nasporingen om den dader te vinden bleven vruchteloos en Waldmann en Diana gingen over in handen van een anderen, in de buurt wonenden houtvester.

Ongeveer twee jaren later ontmoette deze op een zijner tochten door het bosch een man, dien hij reeds eenigen tijd van strooperij verdacht. Toen de beide honden dien man zagen, vielen zij woedend op hem aan en luisterden niet naar het gefluit en geroep van den houtvester, aan wien zij anders stipt gehoorzaamden.

Deze begon daardoor argwaan te koesteren en waarschuwde de politie, die den strooper weldra achter slot bracht. Ofschoon hij weken lang alle schuld aan den vroeger bedreven moord loochende, bezweek hij toch eindelijk voor het getuigenis der beide honden en bekende, dat hij hun vorigen meester had doodgeschoten.

Vroeger bezat ik zelf een grooten zwarten poedel, naar het haar een echten koordenpoedel, doch wiens lichaamsbouw aan een New-Foundlander herinnerde, zoowel wegens zijne grootte (68 cM.) als wegens zijn kolossalen kop en zijne ooren. Bob was in alle opzichten een modelhund, een getrouwe wachter en kameraad, zeer volgbaar, verstandig en goed gedresseerd; hij had echter ééne fout, die in den loop van den tijd door bijzondere omstandigheden ontstaan was en die bewijst, hoe voorzichtig men bij de opvoeding en dressuur van een hond moet zijn.

Bob rapporteerde voortreffelijk te water en te land en droeg het geapporteerde, of 't geen men hem anders te dragen gaf, zelfs een stuk brood, vleesch of worst, urenlang en dat niet in een maudje, doch tusschen zijne tanden. Als ik een stuk brood of iets dergelijks op den vloer legde met de woorden: „Dat is het mijne!” en kwam ik dan denzelfden of den volgenden dag terug, dan lag het nog onaangeroerd op dezelfde plaats; ofschoon Bob in dien tusschentijd wel bewijzen van eetlust gaf, was hij gehoorzaam genoeg niet van mijn brood te snoepen.

Hij rapporteerde meesterlijk een geldstuk of een steen uit de rivier (de Lahn) en haalde eveneens een met steenen bezwaarden strooman van den bodem naar den oever. Werd hij naar den slager gezonden, dan ging hij niet naar den bakker; hij vergiste zich niet in de personen, bij wien hij eene boodschap had te doen.

Ging ik naar de kerk of naar de school, dan wist hij zeer goed, dat hij niet mee mocht en maakte ook geene bewegingen om mee te gaan. Als het kamermeisje voor mijne terugkomst uit de school in mijne kamer kwam, dan ging Bob naar buiten om zich op te poetsen, legde zich daarna voor de deur van mijn schoollokaal neder en liet niemand

binnen. Toen hij later de deur van mijne kamer open kon krijgen, zonder dat hij daarop gedresseerd was, bleef hij in den regel binnen, tot de klok tien sloeg — het uur waarop ik vrij was — en liep mij dan te gemoet.

Op zijne tochten naar de school moest hij door twee straten, waar toevallig verscheiden slagers woonden, wier honden gewoonlijk in de nauwe straten voor de slagerswinkels lagen en natuurlijk op Bob loskwamen, wanneer deze daar passeerde. Aangezien Bob echter goed met de omgeving bekend was, gelukte het hem in den regel zijne vervolgers heelhuids te ontsnappen. Eindelijk werd het mij echter toch al te erg, daar de beesten het ten laatste zelfs waagden den hond in mijne tegenwoordigheid aan te vallen. Ik hielp hem met mijn ploertendooder, dien ik voor dat doel gekocht had, en hitste hem aan. En wat was het gevolg? Bob werd zulk een bijter, dat hij later elken hond aanviel en bij aanval en verdediging steeds overwinnaar bleef. Hij vermoordde iederen hond, groot of klein; wat niet dadelijk onder zijne tanden het leven liet, stierf toch na korten tijd aan de bekomen, vreeselijke wonden. Hij had het voornamelijk op hals, neus en oogen gemunt, waardoor er verscheidene honden rondliepen zonder neus en met één oog.

Bob had het eindelijk zoover gebracht, dat alle honden, wanneer zij hem, en ten laatste zelfs mij, zagen aankomen, het hazenpad kozen; hij verwief zich den naam van moordenaar, onder welken naam hij nog in de herinnering leeft.

Op zekeren avond, toen ik thuis kwam, bemerkte ik, dat Bob direct opvallend rondsnuffelde en weldra begon te brommen.

Steeds snuffelende was hij in een paar sprongen de trap op (ik woonde op de derde verdieping), bleef echter niet voor mijne kamerdeur staan, maar ging rechtstreeks op den

zolder. Ik dacht, dat hij eene kat in den neus had en stak licht aan. Plotseling echter hoorde ik een vreeselijken gil op den zolder, waarop ook ik mij daarheen spoedde. Daar vond ik een ouden man, die door Bob stevig aan oor en wang was beetgepakt. Op het „los Bob!” van mij, liet hij den man los, die dronken was en mij schreiende en in gebroken woorden meedeelde, dat hij zijne dochter Sophie zocht, die in dit huis moest dienen. Ik informeerde en vernam, dat dit meisje werkelijk in het huis naast ons diende. De man had zich in zijn roes in de deur vergist, was op den zolder terecht gekomen en in slaap gevallen, waaruit hij door Bob zoo onzacht werd gewekt.

Bevond er zich in mijne kamer iets van een ander, bijv. stok, paraplu of boek, dan besnuffelde Bob dat onder gedurig brommen en ging er eindelijk bij liggen.

Ik verloor dit voortreffelijke dier door zijne ergernis over het gesis van den uit een locomotief stroomenden waterdamp. Hij sprong op den locomotief, doch werd er weder afgeslingerd en — overreden.

Prof. Lenz, de beroemde zoöloog, verhaalt van zijne honden het volgende: „Toen ik mij te Thorn bevond als leeraar aan het gymnasium, bezat ik een groot jachtveld rondom 5 dorpen in pacht en had daarom, en ook omdat men daar, als men die dorpen doorging, steeds door een menigte kleine keffers aangevallen werd, behoefte aan een grooten, sterken hond.

Ik kocht daarom van een jager van graaf Lipske, te Choders in Russisch Polen, een grooten, langharigen patrijshond, waarvoor ik bijzondere voorliefde gekregen had, omdat hij een jongen, doch reeds sterken wolf had gevangen; hij was wit van kleur, had bruine ooren en heette Tiras. Als ik door een dorp wandelde en de kleine keffers

van alle kanten te zamen kwamen, liep Tiras bedaard dicht achter mij, totdat één van hen pogingen deed om mij of hem te bijten; dan sprong hij plotseling als onzinnig op de blaffende menigte los, liep er eenige omver en joeg ze naar alle kanten op de vlucht.

Te huis liet T. zich door den geringsten wenk commandeeren, alleen niet door den eigenaar van het huis, bij wien ik inwoonde, want hij wist zeer goed, dat deze hem niet mocht lijden, omdat hij diens hond, een nijldigen kees, dikwijls in het haar zat.

Meermalen lag T. behagelijk in de kamer van den huisheer. Als deze dan binnenkwam en hem gebod weg te gaan, antwoordde hij met gebrom en tandengeknars, strekte zich zoo lang als hij was uit en bleef bedaard liggen; riep echter het kleinste kind „weg!”, dan gehoorzaamde hij zonder dralen. Was hij in mijne kamer en wilde de huisheer binnen komen, dan sprong T. hem tot aan de deur te gemoet om dat te beletten. En toch had de man hem, voor zoover ik kon te weten komen, nooit kwaad gedaan, maar alleen door de uitdrukking van zijn gelaat verraden, dat hij den hond niet mocht. Op de jacht was Tiras, als het er op aankwam een aangeschoten stuk wild te pakken, geen waagstuk te groot. Als ik op de rivier de Weichsel een eend schoot, sprong hij oogenblikkelijk in de dikwijls fel bewogen golven, onverschillig hoe hoog de oever of de brug was, waarvan hij zijn sprong moest nemen.

In huis was hij bijzonder op orde gesteld. Hij duldde volstrekt niet, dat de lieden, die bij mijn huisheer iets kwamen koopen, het gekochte maar van de toonbank namen, als hij daarbij tegenwoordig was; het moest hun overgereikt worden. Mijn laarzenpoetser greep hij reeds den eersten keer, dat deze binnenkwam om mijn laarzen weg

te halen, onverwachts zoo forsch bij het been, dat ik gevoelig tusschen beiden moest komen; hij waagde het later ook niet weer den man in de kamer aan te vallen, maar sloop hem stilletjes na, als deze zich met de laarzen verwijderde, waarom ik wel verplicht was den hond tegen dien tijd steeds in het oog te houden.

Eens had ik dit, doordat ik in mijn werk verdiept zat, verzuimd, ofschoon ik anders wel had gehoord, dat de knecht achter mij de deur opende.

Toen ik een poosje later toevallig opkeek, zag ik tot mijne verbazing den man op den grond liggen, terwijl Tiras hem bij het oor beet had, alsof hij hem eens de les wou lezen. Geen van beiden bewoog zich echter. Toen ik riep: „Tiras, naar buiten!” liet hij den knecht los, en toen deze weer van den schrik bekomen was, vertelde hij mij, dat de eene laars zoover onder het ledikant had gelegen, dat hij dien niet dan in half liggende houding had kunnen krijgen. Van die gelegenheid had Tiras gebruik gemaakt om hem stil te naderen en bij het oor te pakken, zonder hem juist te bijten. Zich verroeren of roepen had de man niet gedurfd, uit vrees dat hij dan misschien een oor zou verliezen, en zoo was hij maar rustig blijven liggen, tot ik kwam om hem uit zijne benarde positie te verlossen.

Daar Tiras met mijn huisheer en diens hond steeds op een vijandigen voet bleef en ook, omdat hij 's avonds de menschen voor mijne woning niet zelden schrik aanjaagde, schafte ik hem af; ik verruilde hem aan Dr. Schartmann tegen een kleinen, gladharigen patrijshond, Finka genaamd, die zich echter binnen korten tijd zeer nukkig toonde en daarom ook weer afgeschapt moest worden. Tiras had zich intusschen aan zijn nieuwen heer, die een ijverig jager was — en zoo iemand diende hij bij voorkeur — goed gewend.

Nu gebeurde het eens, dat de dokter, wat hem wel vaker overkwam, weer op verboden terrein jaagde, doch betrapt werd. Kort daarop ontving hij van wege het gerecht een bevel om geweer en weitasch over te geven, wat hij echter niet deed. Op nieuw krijgt hij eene aanmaning, doch eveneens zonder gevolg. Voor de derde maal verschijnt er een politieagent en verzoekt hem dringend, om verdere onaangenaamheden te voorkomen, toch zijn jachtgereedschap af te geven. De dokter blijft echter bij zijne weigering, waarop de agent verklaarde, dat hij in dit geval gemachtigd is het eenvoudig te nemen. „Welnu, neem in duivels naam, wat gij krijgen kunt!” zegt de dokter.

De agent grijpt naar het geweer, maar op hetzelfde oogenblik springt Tiras, die elke beweging van den agent steeds nauwkeurig gevolgd had, woedend op dezen toe en slaat hem de tanden zoo diep in den naar het geweer uitgestreken arm, dat het bloed uit de wonden gutste. „Los!” gebiedt de dokter; Tiras liet los, zijn meester verbond de wonde doch werd kort daarna door het gerecht tot eene aanzienlijke geldboete veroordeeld, welke hij uit vrees voor erger dienstig oordeelde maar te betalen.

Van uit Wallis (Zwitserland) voert een weg over den grooten Sint-Bernard naar Italië. Aan dezen weg heeft de menschlievendheid een klooster of hospitium gebouwd, dat door 10 à 12 monniken bewoond wordt. Nauwelijks vier maanden van het jaar is de streek daar zonder sneeuw; overigens omringt deze het gebouw tot op een gemiddelde hoogte van 2 Meter, bij een nieuwen sneeuwval ook niet zelden tot 13 Meter. De lucht is er zoo scherp, dat het er zelfs des zomers in de vroege morgenuren vriest, waarom er ten allen tijde verwarmde kamers voor de reizigers moeten worden gereed gehouden. Deze toch vinden er steeds

LANGHARIGE St. BERNARDSHOND.

een voortreffelijk onthaal. De zaal is goed gestoffeerd; de slaapkamers zijn uiterst net en zindelijk en van alles voorzien, wat men tot rust en versterking wenschen kan.

De monniken zijn de beminlijkste gastheeren, die men zich denken kan; want zij zijn meest mannen uit aanzienlijke familiën en met alle vormen van het gezellige leven vertrouwd. Men vergeet bij hen in huis, dat men zich eenige duizenden meters boven de bewoonde aarde bevindt, en dat deze mannen een zeer strenge gelofte afgelegd en zich niet alleen verplicht hebben den reizigers gastvrijheid te bewijzen en tot gids te dienen, maar ook om de verdwaalden en verongelukten met gevaar van eigen leven op te zoeken en zoo mogelijk aan den dood te ontrukken.

Dagelijks trekken twee dezer monniken, die met alle paden, passen en kloven goed bekend zijn, in verschillende richtingen uit om de voetpaden zooveel mogelijk vrij van sneeuw te houden en naar verdwaalde reizigers uit te zien. Ieder dezer reddingsapostelen wordt vergezeld door een van de beroemde Sint-Bernardshonden, die, oorspronkelijk uit Spanje stammend, alleen voor het opsporen der verongelukten in het hospitium opgevoed en afgericht worden, en aan welke vele door de sneeuw overvallen reizigers hun leven hebben te danken. Elken nacht, voornamelijk bij sneeuw en onweer, doorkruisen deze honden alle paden, alle spleten in het gebergte. Hun reuk is zoo fijn, dat zij, veel spoediger dan de monniken, dikwijls verscheiden voet onder de sneeuw een bedolven reiziger ontdekken. Hebben zij zoo iemand gevonden, dan krabben zij de sneeuw weg en stooten daarbij een diep, doordringend gehuil uit, waardoor de monniken uit het klooster te hulp worden geroepen.

Is de verongelukte nog bij bewustzijn, dan kan hij zich met den geestrijken drank uit het fleschje, dat de hond om den

hals draagt, laven, totdat er meer afdoende hulp nadert. Den bewustelooze brengen de monniken in het hospitium en verleenen hem alle mogelijke hulp; met innige vreugde zien zij hun liefdewerk door de opwekking der levensgeesten bekroond en niet dan na lange, vergeefsche pogingen besluiten zij voor een bevrorene eene plaats in de doodenkamer aan te wijzen, waar deze door de koude indroogt en zóo volkomen bewaard blijft, dat hij nog na jaren door zijne bloedverwanten herkend kan worden. De verpleging der verdwaalden en het onthaal der reizigers geschieden kosteloos, en alleen de vermogenden of overigens goedgezinden werpen bij hun vertrek eene gave in de armenbus.

De beroemdste dezer St. Bernardshonden was Barry, die meer dan 50 personen het leven heeft gered. Ter herinnering heeft men het goede beest na zijn dood opgezet en in het museum te Bern geplaatst.

Het is te begrijpen, dat niet alle honden het tot zulk eene hooge mate van ontwikkeling brengen als in de aangehaalde schilderijen verhaald is, en zelfs vindt men onder de verstandige, goed gedresseerde honden ook sommige, die domme of schelmachtige streken uitvoeren, zooals uit het volgende kan blijken.

Een dienaar der gerechtigheid zou bij een slager, een onwilligen betaler, eenige goederen in beslag nemen. Toen de slager den niet zeer beminden ambtenaar door het venster zag aankomen, wierp hij vlug, vóór deze binnentrad, zijn geldbeurs, die 40 Mark bevatte, onder het bed.

Nauwelijks was de deurwaarder de kamer binnengetreden of de poedel, de lieveling van den slager, wipte onder het bed, haalde de beurs te voorschijn en bracht die in plaats van bij zijn meester, bij den deurwaarder, welke ze bereidwillig in ontvangst nam. Toen hij den inhoud onderzocht had,

was hij tevreden en verwijderde zich sneller dan hij gekomen was.

Wat de anders zoo brave Karo tot loon kreeg, zal de lezer zich zelf wel kunnen voorstellen.

II. De opvoeding.

a. *In huis.*

De lichamelijke en verstandelijke opvoeding zijn zoo innig aan elkander verbonden, dat bevoorrechting van de eene of verwaarloozing van de andere zich voorzeker zal wreken tot nadeel van het dier en tot ergernis van zijn meester. Van de opvoeding, het fundament der geheele hondenkweekerij, hangt het leven en de bestemming van het dier af. Wij stellen ons daarom ten taak, deze zaak zoo grondig en uitvoerig te behandelen, als ons slechts mogelijk is en daarbij niet alleen eigen ervaring, maar ook die van vertrouwbare fokkers, enz. te volgen.

Menig fokker, liefhebber of dresseerder is van meening, dat de hond eerst volkomen of bijna volkomen lichamenlijk ontwikkeld moet zijn, voor men met dressuur, enz., dus met geestelijken arbeid kan beginnen. We kunnen ons met die meening niet vereenigen, daar ons steeds de vele, bijna onuitroeibare fouten en gebreken voor oogen staan, die bij zulke, zoo lang aan zich zelven overgelaten honden onbemerkt binnensluipen en zoo vastwortelen, dat de uitroeiing daarvan den liefhebber of dresseerder menigen zweetdruppel kost, wat dikwijls de reden wordt tot afschaffing van een

misschien zeer kostbaar dier; want vele zulke honden zijn nooit meer geheel terecht te brengen, zooals den lezer uit de Inleiding genoegzaam gebleken zal zijn.

Het gaat hiermee waarlijk evenzoo als met menschen. Kinderen, op wier geestelijke opvoeding niet van den beginne af het oog gevestigd is, zijn later, wanneer de ondeugden vaster wortel hebben geschoten, niet meer of hoogst moeilijk en dan nog alleen met ijzeren wilskracht tot ordentelijke menschen te maken.

't Is jammer, dat de meeste honden onder zulk eene opvoeding te lijden hebben; want de meeste honden worden overal gevonden bij de minder goeode en de armste volksklassen, bij welke het niet alleen aan de noodige kennis maar ook aan doelmatig voedsel ontbreekt, zoodat de arme dieren zoowel in lichamelijke als in geestelijke ontwikkeling te kort komen. Gelukkig worden de meeste van die honden voor den ketting bestemd en vervullen zij in den regel volkomen den plicht als bewaker, waartoe de natuur ze immers ook eigenlijk heeft bestemd.

Verder is het gelukkig, dat het leven van die dieren meestal kort is en zij dus spoedig van hunne ellende verlost zijn. De hondenbelasting is hun redder. Hierdoor geraken zij tegen een geringen prijs of om niet in handen van betere menschen of zij worden gedood. Op die wijze heb ik reeds menigen goeden hond gekregen, die mij werkelijk weldra voor zijne verlossing en redding wist te beloonen.

De opvoeding van den hond begint eigenlijk reeds bij zijne geboorte, ja, als men wil, zelfs vóór zijne geboorte; want het is zeer aan te bevelen, dat men de drachtige moeder in den laatsten tijd, zoowel in het belang van haar als van haar kroost, zorgvuldig behandelt, haar van goed

en voedzaam d. w. z. versterkend voedsel voorziet, het haar nooit aan frisch drinkwater laat ontbreken en haar kraambed tijdig en op eene geschikte, droge, gezonde en niet tochtige plaats inricht. Als 't mogelijk is, zorg men bij de geboorte tegenwoordig te zijn om in geval van nood te kunnen helpen of ongevallen te voorkomen; want, zooals bekend is, worden er tijdens het baren dikwijls jongen door de moeder dood gedrukt, ja, zelfs verslonden; dit laatste vooral door oude moeders, wier slecht gebit de navelstreng niet meer kan afbijten, en daardoor onophoudelijk knaagt tot aan de buik en verder; de darmen treden naar buiten en het jonge schepsel wordt voor zijne moeder een aangename spijs.

Ofschoon wij aan de eigenlijke voeding in de volgende afdeeling meer opzettelijk onze aandacht willen wijden, kunnen we toch niet nalaten hier reeds met enkele woorden daarvan te gewagen, te minder, omdat de laatste dagen der drachtigheid evenals de eerste dagen na het werpen zoowel met betrekking tot de moeder als tot de jongen van groot gewicht zijn.

Men gunne de moeder na de bevalling volkomen rust ter herstelling en voorzie haar steeds van verkoelende, voedende spijzen, veel melk (met een derde water) en geweekt brood. Die over de noodige middelen beschikken kan, mag ook gerust de fabrikaten van Spratt gebruiken, die niet te verachten zijn. Jammer, dat zij wegens de prijzen niet onder het bereik van elken hondenvriend of fokker vallen.

Uitdrukkelijk moet ik waarschuwen voor voeding met aardappels in de eerste week van het zoogen. Wie met zijne kas moet te rade gaan, neme maïsmeel en voedere dit, met melk of met melk en water, of in 't ergste geval alleen met water gekookt; de uitwerking zal zeer goed zijn.

In de eerste levensperiode, in den tijd van het zoogen, kost ons de opvoeding nog geene moeite, daar deze alleen voor rekening van de moeder komt, indien deze n.l. genoeg te zuigen heeft. Ontbreekt het een zoogende moeder aan melk, dan late men door een veearts onderzoeken of ziekte (meestal zwakte) dan wel ondoelmatig of onvoldoend voedsel de oorzaak der geringe melkafscheiding is en zoek daarna de kwaal zoo spoedig mogelijk te verhelpen, want de minste verwaarloozing in deze wreekt zich dikwijls bitter, voornamelijk in de lichamelijke ontwikkeling van het jonge dier, terwijl de moeder blootstaat voor andere kwalen, waarop we later terug zullen komen.

Gedurende het zoogen zorg men vooral voor zindelijkheid, die bij de lichamelijke opvoeding bepaald een hoofdfactor is. Het strooisel moet minstens om den anderen dag vernieuwd worden, opdat de dieren nooit nat liggen en niet van ongedierte te lijden krijgen.

De eerste zes weken vorderen alzoo verder niets dan ons toezicht, indien n.l. de moeder gezond is en voldoende melk geeft.

Zoo de melkafscheiding in den beginne onvoldoende is, dan geve men de jongen door middel van een zuigflesch koemelk met water — gedurende de eerste veertien dagen een derde water, daarna steeds minder en na 4 weken zuivere melk.

Zoodra de jongen van de moeder genomen worden, treedt er eene niet geringe verandering — en wel dikwijls ten kwade — in. De oorzaak ligt in de plotselinge verandering van leefwijze. Als het immer mogelijk is, late men daarom het jonge dier, behalve van zijn nieuwen kost, ook nog eenige dagen lang, minstens één keer per dag, van de moederborst genieten. Dit is ook voor de moeder, die veel

melk heeft, zeer gezond, omdat zodoende zwering en melkkoorts voorkomen kunnen worden, welke ongemakken zich dikwijls na het verwijderen der jongen vertoonen en in sommige gevallen gevaarlijk kunnen worden. Menige teef weet instinctmatig die lasten en ongemakken te voorkomen, door zich zelf de melk, die haar last veroorzaakt, af te zuigen. Ik zelf heb reeds eenige zulke voorzichtige moeders gehad.

Nu begint ook de verstandelijke ontwikkeling. Het jonge dier bekomt zijne spijs uit een bepaalden schotel. De noodzakelijkheid dwingt hem op te staan en naar zijn voedsel te zoeken. Nooit zullen alle jongen ter zelfder tijd opstaan om hun ontbijt op te zoeken.

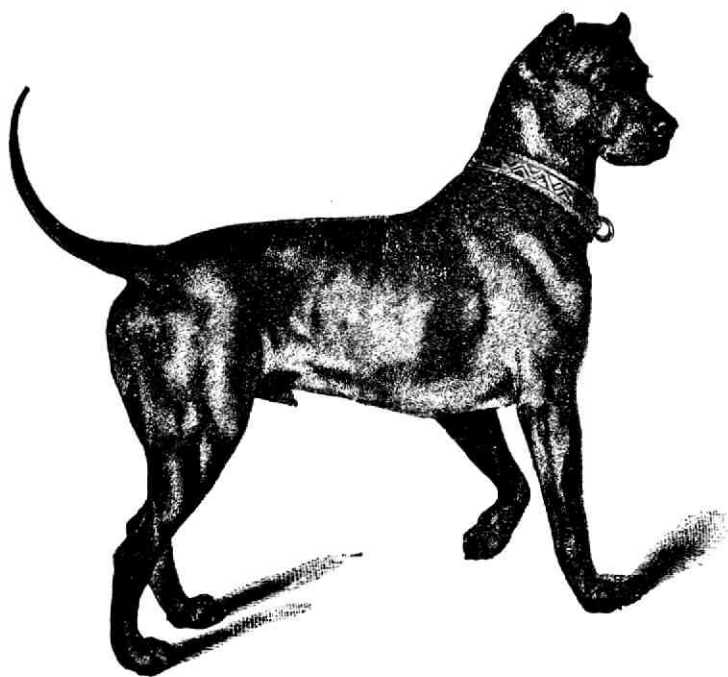
In den regel is het eerst het grootste, dat aan den hongerprikkel gehoorzaamt en zoekend rondscharrelt, tot het iets heeft gevonden. Dringt het geluid van zijn geslobber door tot de ooren van zijne broers en zusters, dan is in een oogenblik de geheele familie op de been en valt op het gemeenschappelijk maal aan, zonder den vinder daarvan een enkel bewijs van dank te geven; ja, tegen het einde van den maaltijd wordt het hun ook bewust, dat zij bijten kunnen en begint de eerste vechtpartij om het „mijn en dijn.”

Het zij hier gezegd, dat den jongen dieren en ook een enkelen hond, dien men groot brengt, het eten steeds op dezelfde plaats en in denzelfden schotel (aardewerk is aan te bevelen) wordt toegediend en dat ook de drinknap met frisch water altijd op dezelfde of ten minste op eene vaste plaats te vinden is. Hierdoor wordt den jonge dieren dadelijk een zekere orde ingeprent en veel vuilheid en onheil in huis of buiten voorkomen. Wanneer het dier er eens in mocht slagen bij een anderen schotel of iets dergelijks te komen snoepen, en het ons gelukt hem op heeterdaad te

betrappen, dan zal hem dat snoepen veel eerder afgewend zijn dan door andere kunstmiddelen, als slagen, enz. Hij kan en moet slechts één schotel of nap als de zijne leeren kennen, waaruit hij steeds eten en drinken moet. Daarom is het zeer verkeerd, dat men een hond de borden en schotels van de tafel voorzet om de overblijfselen van onzen maaltijd op te eten of de keukenmeid zekeren dienst te bewijzen. De hond vergeet daardoor het onderscheid tusschen zijn etensbak en ander vaatwerk, neemt, als hij het krijgen kan, van elk bord, elken schotel, enz. en is weldra een snoeper — door onze eigene schuld. Dan wordt op hem geraasd, gescholden en gevloekt, dikwijls erbarmelijk op hem omgeslagen, doch te genezen is zulk een dief slechts zelden.

Aan mijne jonge honden gaf ik, wanneer zij van de moeder genomen waren, steeds koemelk met havermeelpap vermengd, driemaal per dag zooveel zij lustten en bovendien een stukje wittebrood om te beknabbelen als bezigheid voor de tanden. Deze kost bekomt de dieren zeer goed en behoedt ze voor menig gevaar, voornamelijk voor wormen, die zich dikwijls kort nadat de jongen gespeend zijn, vertoonen en hunnen groei zeer tegenhouden.

Vertoonen er zich wormen, die men ook met zekerheid vermoeden mag, als de maag zich hard laat aanvoelen en gezwollen schijnt, hoewel er ook zonder deze kenteekens wormen aanwezig kunnen zijn, en wil men zijne dieren gaarne van de daardoor veroorzaakt wordende lasten bevrijden, dan doet men goed, dadelijk bij het spenen een krachtig werkend wormmiddel in te geven, als hoedanig ik dat van Spratt (Spratts patent) zeer kan aanbevelen. Gewoonlijk word ook areca-noot en wormkruidbitter aangewend, twee zeer goede middelen, waarmee men echter zeer

DUITSCHER DOG.

voorzichtig moet zijn, waarom ik aanraad van Spratts' patent wormmiddel gebruik te maken.

Voor men den hond dat middel toedient, laat men hem 10 à 12 uren vasten: vooraf ricinusolie te geven, zooals velen doen, vind ik niet goed, daar vele honden, vooral teere of zwakke, door de afvoering te zeer afgemat worden; ook is het volstrekt niet noodig, daar het wormpoeder alleen zeer goed werkt.

Bij alle voeder, zoowel voor de jongen als voor de moeder, heeft men er voor te waken, dat het niet verzuurt, wat vooral in den zomer licht voorkomen wil, wanneer men het gekookte voer niet, zoodra het van het vuur komt, in goed gereinigd vaatwerk overstort. Zuur of schimmelig voer heeft reeds menig kostbaar dier doen sterven of is oorzaak geworden van de algemeen bekende en gevreesde hondenziekte.

Tot het flink gedijen en tot een gewenschte ontwikkeling van den hond is, behalve reinheid, ook frische lucht noodig en dagelijksche beweging in de frische lucht. Wie niet in de gelegenheid is zijn hond op een erf rondom het huis vrij te laten rondloopen, die neme hem mee op zijne wandelingen, waarbij hij ongemerkt aan den band gewend wordt en tevens eenigen tijd los en vrij kan rondspringen; eene schoone gelegenheid om hem gehoorzaamheid te leeren.

De moeielijkste periode in de opvoeding van den hond is de tijd der hondenziekte, die van 2 tot 12 maanden, doch zelden langer duurt. Men verkeert in dien tijd steeds in angst en zorg voor de gezondheid of het leven van het dier. Het is eigenaardig, dat er aangaande de oorzaken en het optreden dezer ziekte tot nog toe niets bepaalds bekend is. De eene wordt vroeg aangetast, een andere laat, de eene lijdt er weinig aan, een andere schiet er het leven

bij in, terwijl een derde er geheel van verschoond blijft. Naar mijne jarenlange ervaring hebben kruisingsproducten er veel minder door te lijden dan de honden van zuiver of fijn ras; zeker een gevolg van de vermenging met vreemd bloed. Ongelukkig vertoonen er zich bij honden, die de hondenziekte te boven zijn gekomen, later nog dikwijls naweeën, die zelden te genezen zijn, als zenuwtrekking en zwakte in het achterste deel van het lichaam; dit meestal bij groote honden.

Een jonge hond moet veel beweging hebben; men legge hem daarom, vóór hij volwassen is, niet of slechts nu en dan voor korten tijd aan den ketting. Ook de loslopende hond gewent zich gemakkelijk en spoedig aan orde en gehoorzaamheid, wanneer men maar niet nalaat hem deze goede eigenschappen bewust te maken en niet rust, vóór hij zich naar onzen wil voegt; men bereikt dit niet door slaan en schoppen, maar door vriendelijke woorden, een streng gelaat en een vasten wil. Honden, die met slagen worden groot gebracht, verliezen hunne natuurlijke getrouwheid, worden wantrouwend en volgen ons met angst, uit vrees voor straf. Bij deze honden openbaart zich duidelijk de algemeene bekende waarheid van het gezegde: „Slechts wat men gaarne doet, valt licht!”

Zulke in angst en vrees levende honden zijn spoedig vermoeid, gaan ongemerkt liggen, worden onoplettend; hun reuk neemt af, en dit is de reden, waarom zoo menige jachthond, die vroeger goed was, later slecht werkt. Het verdere hierover wordt bij de dressuur behandeld.

Kamerhonden moeten geheel anders opgevoed worden dan andere, bijv. jacht- en herdershonden, enz. Bij de eerstgenoemde is onze eerste zorg het dier zindelijk te krijgen. Als zuigeling is het dier niet aan zindelijkheid

gewoon; het ontlast zich liggende en de moeder zorgt verder.

Zoodra het dier echter oogen en ooren open heeft, wat in den regel met den 9^{den} of 10^{den} dag het geval is, bemerkt het reeds, wanneer het nat en vuil ligt; het wordt onrustig en begint te kermen of te janken. Is het eindelijk zoover, dat het kan loopen, dan zoekt het zijne ontlasting reeds elders te brengen; het loopt onrustig heen en weer, tot het ervan bevrijd is.

Wordt het dier niet gestoord, dan zoekt het die zelfde plaats later in de regel weder op, wat hem, dank zij zijn goeden neus, niet moeilijk valt. Nu is het tijd, den hond te gewennen zijne ontlasting te brengen op de plaats, waar wij die wenschen. Hij onlast zich namelijk steeds dadelijk, nadat hij is opgestaan; houdt men hem nu steeds in het oog en brengt men hem, zoodra hij opstaat, naar buiten, of, wat nog beter is, jaagt men hem naar buiten, dan zoekt hij zelf dadelijk de bepaalde plaats op. Vergeet hij zich door onze of door eigen schuld soms eens, dan neme men hem maar bij den nek, wrijfve hem eens met den neus in zijne uitwerpselen en jage hem met eenige lichte klappen van de vlakke hand op zijn achterdeel en met luide, afkeurende woorden naar buiten. Reeds na korten tijd weet de hond, wat men van hem verlangt; hij staat op, laat een klagend geluid hooren, loopt naar zijn meester en van dezen naar de deur en begint weldra hieraan te krabben. Nu is de zaak gewonnen, waarom men nooit verzuimen moet het dier uit te laten, wanneer het daarom vraagt. Laat men dit door een druk gesprek of door bezigheden maar een enkelen keer achterwege, dan moet het dier zich wel weder in de kamer ontlasten en is er weder veel bedorven. Een goede hond schaamt zich na zoo'n ongeluk, waaraan wij zelf eigenlijk de meeste schuld hebben.

Afgezien van de dierenkwelling, die aan de handeling verbonden is, moet ik het ten zeerste afkeuren een hond, hij moge jong of oud zijn, in de kamer op te sluiten, wanneer men afwezig is, d. w. z. voor langer dan een halven dag. Het arme dier weet, dat het de kamer van zijn meester niet verontreinigen mag en ook, dat die kamer niet zijne gewone ontlastingsplaats is. Hij is daarom verplicht zich in te houden, wat natuurlijk, wanneer het te lang duurt, zeer pijnlijk is en niet zelden de oorzaak van eene ziekte wordt. Ik heb wel zulke arme dieren gezien, die een kwartier lang als dol heen en weer liepen, door pijn en smart den poot niet omhoog konden brengen en eindelijk meer dan 20 minuten tijd noodig hadden om te wateren. Zulke kwellingen zijn dikwijls de oorzaak van hondsdelheid, vooral bij groote hitte.

Hoe groot en sterk de angst en vrees voor straf is, heb ik eens bij een Duitschen patrijshond gezien. Zijn gestrengde meester, die niet zelden 2 à 3 dagen afwezig was, gaf zijn hond telkens, wanneer deze zich door nood gedwongen ontlastte, een ferme dracht slagen, die hem zelf eigenlijk toekwamen. Ja, de onbarmhartige man pochte er zelfs nog op, dat zijn hond zoo goed aan zindelijkheid gewoon was. Eindelijk werd door een toeval ontdekt, dat de hond in gevallen van nood zijne urine opdronk, en daarmee was de grootspraak uit. De hond toonde zijn meester dan ook nooit de rechte aanhankelijkheid, doch toen hij kort daarna in handen van een anderen heer kwam, loonde hij weldra diens zachte behandeling door een waarlijk menschelijk gedrag en was voor geen geld meer te koop. Hond en meester verstonden elkander na korten tijd dermate, dat zij niet meer buiten elkander konden.

De houding en het gedag van den kamerhond gedurende

onze maaltijden eischen ook onze opzettelijke aandacht. 't Is toch hoogst onaangenaam, wanneer men bij het eten telkens door honden wordt lastig gevallen: de eene blaft ons aan, de andere bromt, knort of jankt, een derde poetst zich de pooten aan onzen pantalon, een vierde zet ze zelfs op de tafel, enz. enz. Aan zulke miserabele ondeugden draagt de meester zelf altoos schuld, dat wil zeggen, wanneer hij zelf den hond heeft groot gebracht, doch vergeten heeft hem werkelijk op te voeden.

Als men toelaat, dat een jonge hond steeds aan tafel rondsnuffelt en hier en daar een brokje of zelfs een been krijgt, waarmede hij tot ergernis der huisvrouw het vloerkleed bemorst, dan begaat men daarmee eene groote fout, die de opvoeding van het dier zeer tegenwerkt en die men later in 't geheel niet of slechts met veel moeite en ergernis kan verbeteren.

De hond moet zonder tegenspraak in de kamer een bepaalde rustplaats, en niet een bed of sofa, maar een stroomat, vloerkleedje of mand op den vloer hebben staan, en men mag nooit toelaten, dat hij deze plaats ongenoodigd of zonder noodzaak verlaat. Telkens vóór wij gaan eten, krijgt hij zijn maal, en niet in de kamer of de gang, maar op eene bepaalde plaats buiten of 's winters misschien in de keuken, waar hij echter ook niet langer geduld moet worden dan noodig is. Zoolang onze maaltijd duurt, moet de verzadigde hond op zijne gewone rustplaats liggen, wat met goede woorden en liefkoozingen of bij koppige honden (goed opgevoede honden zijn echter nooit koppig) door enkele slagen zeer goed verkregen kan worden. Mettertijd wordt dan deze goede gewoonte den hond tot een tweede natuur, zooals men gewoonlijk zegt, en men ziet dan zijne moeite ruimschoots door genot beloond. Zulke dieren kan

men ook overal meenemen, zonder lastig of ongaarne gezien te worden, terwijl men van verkeerd opgevoede honden, die in vreemde huizen rondvliegen, in keuken en kasten snuffelen, kinderen hunne eetwaren uit de handen rukken, enz. niets dan onaangenaamheden heeft, die soms ten gevolge hebben, dat men wel eens tamelijk diep in de beurs moet tasten.

Valt er bij toeval iets eetbaars van de tafel, dan roepe men niet den hond van zijne rustplaats, maar neme het zelf op en geve het hem later, na geëindigden maaltijd en nadat men hem een weinig geliefkoosd heeft, als een soort belooning. Zulke honden worden ook geene snoepers, die alles verslinden, wat zij in huis of op straat maar kunnen machtig worden en waardoor zij ten slotte alle mogelijke kwalen krijgen; orde in voeding en beweging houdt den hond even zoo goed gezond als ons, menschen.

De rustplaats van den hond moet nooit in de nabijheid van de kachel of den haard staan, wat de meeste honden anders wel graag willen. Zulk eene gevaarlijke plaats sta men een hond nooit toe, al is hij ook nog zoo dun van haar, nog zoo fijn van ras.

Evenals bij ons is ook bij den hond eene te snelle afwisseling van temperatuur de oorzaak van zeer veel lijden, dat zich in verkoudheid, katarrh, oogontsteking enz. openbaart en dikwijls van zeer langdurigen aard is. Over de behandeling hiervan zie men het hoofdstuk ziekten.

Eindelijk hebben wij nog op de tanden te letten. Ofschoon de tanden bij de meeste honden bijna ongemerkt tusschen den leeftijd van 3 à 8 maanden komen, gaat dit toch ook dikwijls, evenals bij kleine kinderen, met koortsachtige verschijnselen gepaard. Het tandvleesch zwelt erg op, is rood en ontstoken of ettert, wanneer het zoo ver-

hard is, dat de tanden niet willen doorbreken. Er vertoonen zich krampachtige trekkingen, die echter weldra verdwijnen, wanneer men insnijdingen boven in het opgezwollen tandvleesch maakt en de tanden zoo ruimte geeft om door te breken. Dit heeft nog deze goede zijde, dat het gebit meer gelijkmatig voor den dag komt.

b. *In den dwinger.*

Het woord dwinger is zeer rekbaar. Menig fokker in 't klein heeft, één, twee, drie hokken op zijn erf, die op varkens- of geitenhokken gelijken, en geneert zich niet hieraan ook den naam van dwinger te geven, ja, zelfs „Honden uit mijn dwinger” te announceeren.

De opvoeding in een goed ingerichte dwinger heeft zeker hare licht- maar ook hare schaduwzijde. Een fokkerij in het groot, bepaaldelijk van groote honden, is eigenlijk zonder dwinger in 't geheel niet denkbaar. Wij willen daarom, voor zoover de ruimte ons zulks toelaat, dien eens wat nader beschouwen en ook onze meening over andere inrichtingen bij de opvoeding bespreken.

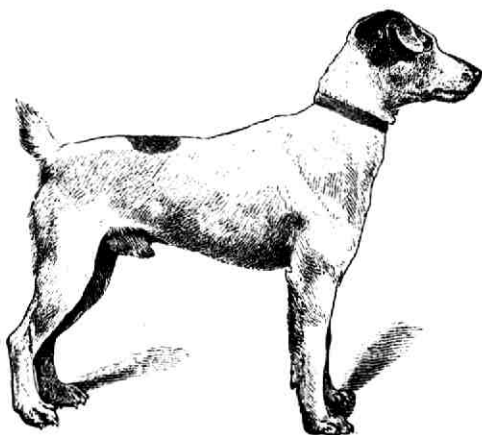
Honden zijn geen pluimvee; men kan ze dus maar niet de eerste de beste plaats aanwijzen, die er maar disponibel is (1). Hunne lichamelijke ontwikkeling hangt in de eerste plaats van eene willekeurige, vrije beweging af; deze toch geeft het dier eerder den fraaien typenvorm en een passend beenderenstelsel, dan het beste voër. De dwinger biedt de dieren voldoende ruimte aan, om naar willekeur in de frische buitenlucht rond te dartelen en te stoeien, wat jonge honden instinctmatig gaarne doen met hunne moeder en nest-

(1) Pluimvee ook niet, als men het ten minste gezond wil houden. (VERT.)

genooten of ook wel met andere honden; ja, bij gebrek aan huns gelijken houden ze hunne gymnastische oefeningen ook wel met andere dieren bijv. katten. Wij schromen niet, hier openlijk te verklaren, dat van alle groote honderrassen die dieren de beste worden, welke de meeste lichamelijke beweging hebben.

Niet elken fokker is het mogelijk voor zich een dwinger in te richten, zooals men dien naar de tegenwoordige eischen afbeeldt en beschrijft. Zulke luxe-dwingers zijn ook voor het fokken in 't klein, waarmee zich toch de meeste fokkers bezighouden, niet noodig. Ik bijv. gebruikte een luchtigen, goed verlichten stal en verdeelde dien in afdeelingen voor twee verschillende rassen, wat door middel van draadvlechtwerk gemakkelijk en met weinig kosten te doen is. Hier en daar worden palen in den grond geslagen, waaraan men het vlechtwerk tot eene hoogte van minstens 1.25 Meter vastspijkt en de afdeeling is gereed, op de deuren na, die ook met weinig moeite zijn aan te brengen. Een behoorlijk hok moet een geplaveiden vloer hebben, welke zoo is ingericht, dat de urine gemakkelijk wegvloeit naar een daarvoor bestemden kuil. Het witten van het hok is evenzoo noodig voor de gezondheid der honden als voor het helder en vroolijk aanzien.

In den regel grenst zoo'n hok aan een tuin of eene weide, doch in elk geval toch aan een goed omheind erf. Deze ruimte stelle men ten dienste der jonge honden, opdat zij bij gunstig weder naar hartelust kunnen dartelen en stoeien. Op deze wijze heb ik zeer fraaie honden gefokt, die nooit van ziekten te lijden hadden; finantieel voer ik er wel bij, anders zou ik mij er niet mee hebben afgegeven, daar ik geen vriend ben van eene liefhebberij, die geld kost; zij moet integendeel winst afwerpen.

FOX-TERRIER.

Als strooisel, dat wekelijks eenige malen vernieuwd moet worden, is zeer aan te bevelen fijn gemaakt houtwol, waaronder men wat gemalen run of turfstrooisel mengt tegen ongedierte, onaangename geur, enz.

In den laatsten tijd heeft men ook verplaatsbare dingers van ijzer en draadwerk in den handel gebracht, die zeer praktisch zijn, daar zij neergezet kunnen worden, waar men ze verkiest en geen kleine schuilplaatsen aanbieden voor ongedierte. De beroemde fabriek van G. H. C. Müller te Leipzig, Querstrasse 11, is wegens haar fabrikaat in deze zeer aan te bevelen. (1)

Doch al bevelen wij aan den eenen kant hier het fokken in een dwinger aan, van den anderen kant kunnen wij toch niet nalaten, melding te maken van de eventueele nadeelen.

Het spreekt wel van zelf, dat in nauwbegrensde ruimten, waarin maar al te vaak ook nog meer dieren gehuisvest worden dan goed is, de gezondheidstoestand eerder iets te wenschen overlaat, dan bij het fokken van een enkel dier of bij de fokkerij in 't klein. De uitwasemingen, het bij elkander liggen, het elkander belekken enz., de dikwijls groote opeenhooping der uitwerpselen in de onmiddellijke nabijheid der dieren, werken in geen en deele gunstig op de gezondheid en het gedijen der jonge dieren. Het is daarom bepaald noodig, dat men de uitwerpselen elken dag verwijdert en het strooisel vernieuwt. Ook moeten de honden minstens tweemaal per week met behulp van een borstel met water en teerzeep gereinigd worden. Op verschillende plaatsen brenge men banken of „britsen” aan, d. w. z. een weinig boven den vloer verheven houten stellingen, van een stroo-

(1) In ons land wende men zich om alles, wat de huisvesting, enz. van den hond betreft, tot den heer Dr. A. J. J. Kloppert, te Hilversum.

mat voorzien, waarop de honden kunnen liggen. Zelfs jonge honden zullen deze rustplaatsen spoedig vinden, ze als ligplaats boven den vlakken grond verkiezen en ze niet verontreinigen.

In de warme voorjaars- en zomermaanden moet de dwinger flink gezuiverd worden, waarvoor ik niet het sterk riekende en zeer vergiftige carbolzuur aanbeveel, maar „Condyl's Fluid” of het nog nieuwere gepatenteerde „Sanitas;” de dwinger voor dunharige honden en die voor fijne rassen moet bij eene koude van 6 graden Réaumer reeds verwarmd worden, daar koude den dieren zeer spoedig nadeelig wordt en de ontwikkeling niet bevordert.

Vestigen wij ten slotte nog even de aandacht op het hondenhok, zooals dat door de meeste liefhebbers voor de honden ingericht wordt. Wordt de hond dadelijk aan den ketting gelegd, welke bevestigd is aan het hok, waarin hij tot aan zijn dood wonen moet, dan zorgt men er toch voor, wanneer men ten minste een in alle opzichten goed uitgegroeid dier verlangt, dat hij dagelijks eenige uren vrij kan rondloopen. Aan den ketting beschadigt het dier zich door het voortdurend trekken en rukken licht aan hals, schouderbladen en het haar, en door gebrek aan vrije beweging en het aanhoudend liggen worden de eetlust en de spijsvertering gestoord, waardoor alle mogelijke ongemakken kunnen ontstaan.

Bij velen ontbreekt het den honden ook aan de noodige beschutting; de meesten liggen in een schuur onder een veelal slecht dak, en zonder een hok of vat, waarin ze zich bij guur weder of fellen zonneschijn kunnen terugtrekken, en waaraan ze toch werkelijk behoefte hebben, als men maar zorgt, dat het ruim genoeg is. Voor honden in de open lucht plaatse men dit hok met den ingang naar een

dichten wand of muur gericht, opdat het dier geen last hebbe van regen en sneeuw, en 50 à 60 cM. van dien wand verwijderd, zoodat hij er gemakkelijk in en uit kan komen. 't Is aan te bevelen het hok in den winter van eene zelfsluitende deur te voorzien, zulk eene n.l. die de hond gemakkelijk kan openen en die van zelf weder dichtvalt. Die deur moet van een glasruit zijn voorzien.

c. *Geschikte tijd voor het opkweeken.*

Wie een jongen hond wil opkweeken, kieze daartoe zulk een, die tusschen 't laatst van Maart en 't midden van September geboren is; de fokker dient er voor te zorgen, dat zijne teven in dat tijdperk werpen. In den winter geboren honden worden licht door de koude in hunnen groei gestoord, kunnen geen beweging genoeg krijgen in de buitenlucht en staan door een en ander meer bloot aan ongesteldheden. Zelfs de jongen, die 's winters door kamerhonden en binnenskamers geworpen worden, maken hierop weinig of geen uitzondering. Al maken zij het in de kamer oogenschijnlijk ook zeer goed, toch openbaart zich weldra het gemis aan de frissche buitenlucht, enz. en juist deze weekelijke dieren staan in den regel bij hun eerste voorjaarswandeling in de vrije lucht bloot aan koudevatting, enz.

d. *Keus der op te kweeken honden.*

Maar al te dikwijls laten vele liefhebbers zich bij den aankoop van een jongen hond verleiden door zijn mooi haar, fraaie kleur, symmetrische teekening, enz., doch zulks overkomt alleen den onkundige. Zooals ik reeds vroeger opmerkte, erven de goede en slechte hoedanigheden en

eigenschappen der onders deels op de jongen over, worden deels met de moedermelk ingezogen.

Voor we er toe besluiten een jongen hond te koopen, behooren we dus te informeeren naar de eigenschappen en de dressuur van de ouders. Wie een sterken hond noodig heeft, lette in de eerste plaats op een dien overeenkomstig beenderengestel, bouw, grootte, enz.; wie daarentegen een vluggen of tot verschillende kunststukken afgerichten hond wenscht, zie meer op een slanken lichaamsbouw, verstandige oogen, levendigheid, enz. De meeste loop-, dans- en spring-kunstjes zijn door zwaargebouwde, plompe honden onmogelijk uit te voeren.

De oude regel om uit een nest raszuivere honden een goeden te zoeken, is nog altijd niet te verwerpen, al lacht menigeen er misschien ook in 't geheim om. Men tilt namelijk den hond aan den staart op; trekt hij nu de voorpooten verder achteruit dan de ooren, dan mag men aannemen, dat de hond zonder gebreken is.

Het verstand van een hond meent men te kunnen beoordeelen naar de meerdere of mindere ontwikkeling van het achterhoofdsbeen, het zoogenaamde verstandsbeen. Ofschoon ik zelf ook wel van die meening ben, zoo denke men toch hier ook aan het spreekwoord: „Geen regel zonder uitzonderingen!” Ik heb ook zeer goede honden gehad, welke dat kenteeken misten, doch nooit een dommen, dien het bezat.

In hoe hooge mate de leerzaamheid bij een hond aanwezig is, kan niemand aan hem zien noch bepalen; wel kan men uit het gedrag van een hond, uit zijn levendige oogen, vlugge bewegingen, zijn nieuwsgierig rondkijken, enz. opmaken, of hij verstandig is; en zulk een hond zal in goede handen en bij eene verstandige opvoeding ook zeker een

goed en kostbaar dier worden. Talent voor het africhten, enz. sluimert eigenlijk in elken hond, die niet met organische hersengebreken behept is. Dat talent te wekken en langzamerhand te ontwikkelen, is de taak, de kunst van den africhter of dresseerder.

III. Uitwendige behandeling.

a. *Het kammen.*

Het uitwendig voorkomen van den hond is het beste kenteken van de zorgen, die zijn meester aan hem wijdt. Hoevelen toch zijn er niet, die verwonderd opkijken, als men hen vraagt, of zij hun hond ook wasschen en borstelen en of hij zich vooral op warme dagen ook baadt. Dat zijn voornamelijk zulke hondenvrienden, die zelf aan een soort watervrees lijden, en reiniging der huid van een hond even onnoodig vinden als van hun eigene.

En toch is de uitwerking van de huidverpleging dikwijls van zoo wonderbare uitwerking op het uiterlijk der dieren, dat menig hondenfokker bij gelegenheid van hondententoonstellingen daarover verbaasd stond. Welk een onderscheid tusschen dieren van een zelfde ras, waarvan het eene met zorg behandeld en wekelijks eenige malen gewasschen, geborsteld en gekamd werd, terwijl een andere juist een beeld van het tegenovergestelde vertoonde. Wij hebben dikwijls, vooral onder de langharige honden, monsters van leelijkheid gezien, alleen een gevolg van verwaarloozing. De eigenaars, welke misschien te huis zeker op een prijs rekenden, moes-

ten zich bij het zien der goedverzorgde dieren schamen en zelfs bekennen, dat zij geen prijs verdienden. De tentoonstelling had voor hen, evenals voor zoovele anderen dit nut, dat zij er tot het inzicht kwamen, dat zij hunne honden verwaarloosd hadden.

Zal de verpleging der huid werkelijk van beteekenis en van eene duurzame uitwerking zijn, dan moet moet zij geregeld en grondig ondernomen worden, bij groote honden ten minste eens per week en wel met zuivere borstels, kammen, enz. In den laatsten tijd heeft men verscheidene hulpmiddelen uitgevonden, die zoowel ons als den honden ten goede komen; ik denk hier bijv. aan den haarhandschoen, die voor kortharige honden bestemd is, en aan den hondenschuier en hondenkam voor langharige honden. Harde schuiers van varkensborstels enz. zijn in elk geval ongeschikt, omdat zij dikwijls de fijne huid der dieren beschadigen en wonden, waardoor deze aanleiding krijgen tot krabben, dat dikwijls weer vergrooting der wonden veroorzaakt.

Harde schuiers met korte haren of met plantenworteltjes, zooals ik er dikwijls bij liefhebbers gevonden heb, zijn geheel verwerpelijk, daar men het haar daarmee uitscheurt en de huid steeds beschadigt. Menigeen onder die verkeerde liefhebbers meent al wonder wat gedaan te hebben, als hij zijn hond met zulk een werktuig behandeld heeft, en het doet hem zichtbaar goed (den hond echter niet), als hij tot ons zegt: „Ik heb hem eens weder flink gerost!”

Zoo gemakkelijk het wasschen en borstelen gaat, zoo moeilijk gaat dikwijls het kammen van langharige honden, voornamelijk wanneer dit vroeger verzuimd werd of eenige dagen te lang uitgesteld is. In het eerste geval verandert het haar als 't ware in een soort van vilt, dat met geen

middel meer geheel uiteen en los is te krijgen. Zulke honden moet men dan scheren en voortaan geregeld dagelijks kammen. Een hond wordt niet gaarne gekamd, evenmin als de waterschuwe gaarne gewasschen wordt, doch beiden gewennen er langzamerhand aan, wanneer men het maar geregeld doet en vooral voorzichtig met den kam omgaat, opdat het dier niet geplukt wordt. Eerst kamt men de pooten, van den voet af beginnende, daarna kop, hals en ooren en eindelijk den rug en de zijden.

Eene geregelde en grondige verpleging van de huid voorkomt ook ongedierte als vlooiën en luizen, daar huid en haar steeds zuiver en rein blijven, waardoor de hond een bevallig en tevens indrukwekkend uiterlijk verkrijgt. Het dier, dat zich welbehagelijk gevoelt, verheft zich zelf en neemt een geheel andere houding aan, alsof het zich bewust is van zijne schoonheid.

Voor het afwrijven gebruike men nooit oude, wollige lappen, omdat die vezels in het haar achterlaten, welke er moeilijk uit te verwijderen zijn.

b. *Het wasschen.*

Het wasschen behoort steeds op het kammen te volgen. Eene bijzondere bekwaamheid is er niet voor noodig, doch door het gedurig te doen kan men er mettertijd toch vlugger en beter mee voort, wat vooral den hond zeer aangenaam is; want over 't algemeen ploeteren de van water houdende honden liever zelf in 't water om dan zich te laten wasschen. Eerst wast men de pooten, dan kop, ooren en hals en eindelijk rug, staart en buik. Ik zet den hond in eene beek of rivier, of thuis in een kuip met water, giet hem door middel van een kan 's winters warm en des zomers koud

water (van de luchttemperatuur), waarin wat soda is opgelost, over het geheele lichaam, wrijf hem dan flink in met groene zeep, teer- of zwavelzeep en wasch met de hand of met een spons of zachten schuier het geheele lichaam, steeds knedend en strijkend, terwijl ik telkens weer water over hem uitgiet om het vuil weg te spoelen. Na afloop van de wassching wordt hij met schoon water flink overgoten, opdat er volstrekt geen vuil of zeep in het haar blijft zitten.

Nu volgt het afdrogen, zooals gezegd is met een niet wolligen of harigen doek of een zeemdook. Bij het afdrogen moet men ook altijd de richting van het haar volgen, niet er tegenop strijken of in het wilde er door woelen, want daardoor zou het vooraf gekamde haar weder geheel in en door elkander geraken.

Als alles is afgelopen, neme men den hond, vóór men hem zijn eigen gang laat gaan, aan een touw en doe een flinke wandeling met hem, of men sluite hem op in een hok, dat van schoon, droog stroo is voorzien.

De gewasschen hond toch loopt graag dadelijk weg en wentelt zich dan rond in stof en vuil en maakt daardoor al ons werk nutteloos.

Houdt men hen aan een koord of kettinkje, dan kan hij het zich nog in het haar bevindende water afschudden; doch zich niet wentelen of gaan liggen; hij moet in beweging blijven, tot hij geheel droog is en zal dan ook geen koude vatten.

De kleine schoot- of dameshondjes wikkelt men na ze met warm water te hebben gewasschen en met koud besproeid, het best in eene ongekleurde, wollen deken en legge ze te bed of des zomers op de sofa of iets dergelijks, omdat deze dieren, vooral de zeer kortharige, heel spoedig last van koude hebben.

Alle honden, voornamelijk de fijn- en kortharige kleumers liggen zelfs des zomers gaarne in de zon, en 's winters, als het hun wordt toegestaan, zoo dicht mogelijk bij de warme kachel. Dit mag echter nooit geduld worden, want overgroote hitte is altijd vergif voor hen. Oude honden, die zich deze leelijke gewoonte vaak ongestraft kunnen veroorloven, lijden altijd meer of minder aan vurige, loopende, vuile oogen, vatten ieder oogenblik koude, worden slaperig, loom en dom. Men zorg er daarom van den beginne af voor, dat zij zich deze slechte gewoonte niet aanwennen, wat met de noodige wilskracht en volharding niet zoo moeilijk is.

c. Zindelijkheid van den hond.

De zindelijkheid van den hond is een product van onze eigene doelmatige behandeling. Alleen de werkelijk kamerzindelijke hond kan ons bevallen en zal ook anderen niet onaangenaam zijn, indien hij met zijn heer aan dezen of genen een bezoek brengt. Kamerhonden zijn gemakkelijker tot zindelijkheid te brengen dan hof- of heemhonden, omdat men de eerste steeds in zijne nabijheid heeft en geen onreinheid duldt, terwijl de heemhond zich ontlast, waar hij het goedvindt.

Zooals reeds vroeger is opgemerkt, zorg men ervoor, den hond, zoodra hij van zijn leger gaat opstaan, met vriendelijke woorden op te nemen en naar buiten te dragen, waar hij dan dadelijk na een weinig heen- en weerloopen zijne boodschap verricht. Men behoeft dit niet dikwijls te herhalen, of hij loopt, als hij opgestaan is, van zelf naar de deur en zegt ons door zijn gejam en gekrab aan de deur, wat hij wil. Ontlast hij zich nog eens een enkelen

keer in de kamer, dan neme men hem beet, wrijfve hem met zijn neus in zijn vuil, geve hem met de vlakke hand een paar klappen op zijn achterdeel en jage hem met een boos gelaat en een barsch: „Wat heb je gedaan?” de deur uit.

Een heemhond in een kamerhond te veranderen gaat altijd te moeielijker, naarmate de hond ouder is; doch ook onder de heemhonden treft men er aan, die in korten tijd kamerzindelijk zijn te maken. In den regel zijn dit zulke, die in de open lucht eene instinctmatige zindelijkheid vertoonen. Zoo zijn er onder hen, die op hun terrein zelf een vaste plaats gekozen hebben, in den regel den mesthoop, waar zij zich ontlasten en — bij regelmatig gevoede honden — gewoonlijk ook op gezette tijden. Den mesthoop kiezen ze daartoe nog al vaak, omdat zij voor het doen hunner behoefte over 't algemeen gaarne een eenigszins hooge plaats uitzoeken.

Men geve ook alle kamerhonden dagelijks altijd eenigen tijd om vrij rond te loopen en zich te ontlasten, vooral 's morgens vroeg, 's middags na den maaltijd en 's avonds voor het slapen gaan.

Door veel slaan en voortdurend schelden maakt men menigen hond óf vreesachtig en angstig óf boosaardig en wild, alle eigenschappen, die hen ten slotte als kamerhond ongeschikt maken.

d. *Ongedierte.*

Door ongedierte worden alleen die honden geplaagd, welke uitwendig niet goed verzorgd, dus niet gewasschen en gekamd worden, en — zieke honden. De hoofdvijand van ongedierte is reinheid. Als we een hond hebben, wiens haar

vol vlooien zit, dan doen we het best onze toevlucht te nemen tot eenvoudige, voor de gezondheid onschadelijke middelen. Voor kleine honden gebruik ik spaanders van kwassiehout en giet daar kokend water op, (op 100 gram 1 liter), en laat dat zoo verscheidene uren staan te trekken. Daarna filtreer ik dat aftreksel door een doek en voeg het bij 2 liter waschwater; met dit mengsel wordt de hond flink gewasschen en het ongedierte verdwijnt. Voor grootere honden neem ik lijn- of raapolie, wrijf de geheele huid daarmede flink in en laat den hond eenige uren loopen, waarna hij met lauwwarm water gewasschen wordt, waarin ik eene sterke oplossing van overmangaanzure kali doe. Als een uitstekend middel worden ook aanbevolen inwrijvingen met 5 gr. Peru-balsem en 50 gr. wijngeest.

Voor het vergiftige en zeer gevaarlijke carbolzuur in het waschwater moet ik ten sterkste waarschuwen en eveneens voor carbolzeep. De honden belekken zich, zoolang zij nat zijn, en daardoor is reeds menige fraaie hond gestorven, al was het ook niet dadelijk, dan toch na weken of zelfs maanden, zonder dat men de oorzaak vermoedde; want carbolzuur in kleine hoeveelheden is een langzaam werkende moordenaar.

Nog lastiger dan vlooien zijn luizen, die bij slecht verzorgde langharige honden bijna altijd voorkomen en waartegen de middelen tegen vlooien meestal werkeloos zijn.

Voor eene radikale vernietiging der luizen moet men wel zijne toevlucht nemen tot vergiftige middelen, bijv. tot wit precipitaatpoeder. Dit kan alleen in drogen toestand gebruikt worden en ook de hond zelf moet goed droog zijn. Men strooit of blaast het tusschen het haar, nadat men den hond een muilkorf heeft omgedaan, die het onmogelijk maakt, dat hij zich met snuit of tong ergens kan likken. Na één

of nog beter na twee uur wordt het poeder geheel uit het haar geborsteld. De hond mag, zoolang het poeder in het haar zit, niet nat worden, daar het opgeloste poeder de huid aantast en den hond kan dooden.

Een meer eenvoudig middel is de zoogenaamde luizenzalf (*Pedicularis*), die men flink in het haar en op de huid wrijft, waardoor deze woekerdieren weggaan en ook ten deele sterven. Op dezelfde wijze werkt ook petroleum en een afkooksel van luiskruid (*Pedicularis*), eene plant, die op de weilanden dikwijls voorkomt.

Teken worden in den regel slechts weinig op honden gevonden en wel bijna alleen op zulke, die veel onder boomen en heggen komen, zooals jacht- en herdershonden. Worden deze diertjes, wier zetel de hond door onophoudelijk krabben of, als hij er niet bij kan komen, door zich te wentelen ver-raadt, dadelijk ontdekt, dan kan men ze gemakkelijk met de nagels der vingers of met een tangetje wegnemen, waarbij men echter moet zorgen, dat men den met bloed gevulden bloedzak niet afbreekt en het eigenlijke dier zitten laat, dat reeds vrij diep in het vleesch is gedrongen. Een weinig precipitaatpoeder doodt dit insect ook dadelijk, doch dit middel mag alleen weer aangewend worden op eene plaats, waar de hond niet met den snuit bij kan komen.

Hokken en dwingers moeten elk vierendeeljaars gewit worden met kalk, waaraan een weinig carbolwater is toegevoegd; alle deelen, waarmede de hond in aanraking komt, worden met zuivere kalk gewit of met lijnolie bestreken, nadat ze vooraf grondig gereinigd zijn.

Het hondenhek of het leger moet nooit in de nabijheid van een hoenderhek, nog minder daaronder staan, zooals ik dikwijls gezien heb, daar een hond aan zijne eigene plaaggeesten reeds genoeg heeft. Hoenderluizen gaan namelijk

op vrij groote afstanden van hunne geboorteplaats wandelen en zijn wat in hun schik, als zij dan op een ander, vreemd lichaam eens kermis kunnen vieren.

Heeft men honden op eene tentoonstelling gehad, dan onderzoeken men, als men ze weer thuis krijgt, nauwkeurig haar en huid; want niet zelden brengen zij de lastige plaaggeesten van andere honden mede. Tentoonstellingen van honden en pluimvee moeten ook nooit in een zelfde vertrek gehouden worden, zooals, helaas, reeds is voorgekomen tot groote ergenis en verdriet der hondenliefhebbers; want het ongedierte der honden gaat niet op het pluimvee over, terwijl zooals we reeds aanhaalden, het ongedierte van het pluimvee wel graag aan andere dieren een bezoek brengt.

IV. Voeding.

Evenals het voedsel op het lichamelijk en geestelijk welzijn van ons, menschen, werkt, zoo doet het zulks ook bij de dieren, dus ook bij de honden. Goed gevoede en goed verzorgde honden, jonge zoowel als oude, openbaren een levendig temperament, springen als jonge geitjes en kijken verstandig, vroolijk en vertrouwelijk naar alles om, terwijl de slechtgevoede zich langzaam en mat voortbewegen, er dom, droevig en bij sommige rassen zelfs moordgierig uitzien en iemand zeker ook kwaadaardig zouden aanvallen, indien ze er sterk en moedig genoeg voor waren.

De ervaring heeft verder geleerd, dat zwakke, loome dieren eerder bloot staan aan hondenziekte en ongedierte dan krachtige, goed gevoede. Ieder, die een hond heeft, bedenke

wel, dat eene te groote zuinigheid op goed voeder, vooral aan jonge en niet volwassen honden, zich bitter wreekt.

Hoe dikwijls heb ik gehoord, dat men van een pas gespeenden, slechts 4 à 6 weken ouden hond sprekende, zeide: „O, die heeft geen melk meer noodig; die kan eten, wat er van onzen maaltijd overblijft!” Zulke uitdrukkingen komen gewoonlijk van mannen, die in zeker opzicht onder den pantoffel zitten van eene strenge wederhelft, aan wie een hond alleen dan minder onaangenaam is, als deze geen melk meer behoeft, weinig of niet eet en, zooals van zelf spreekt, nooit binnenshuis komt.

Zulke bannelingen zijn de meest beklagenswaardige schepselen ter wereld. Zij worden aan de blikken van de hun zoo welwillende (!) huisvrouw onttrokken en in een donkeren, ontoegankelijk hoek gehuisvest, terwijl men slechts aan hen denkt, als hunne vriendin afwezig is of slaapt. Dan wordt in der haast wat voedsel aan het dier gebracht, dat, hongerig als het is, dit met evenveel haast naar binnen werkt, op gevaar af zich te verslikken en te stikken. O, wat moet zoo'n hond gedijen! Het wordt bepaald een model van een hond, zooals die niet moet zijn. En toch kan zulk een hond nog tot loon voor dergelijke behandeling een trouwe bewaker van het huis zijn, een veilige gids voor zijn meester en misschien zelfs in nood nog een onbevreesde verdediger van zijn lieve meesteres, wie hij, ofschoon hij haar misschien slechts enkele malen in zijn leven gezien heeft, toch nog kwispelstaartend een poot reikt of zelfs de hand likt; want zijn fijne neus heeft hem gezegd, dat zij tot de huisgenooten behoort. Is er onder de menschen wel zooveel trouw te vinden?

Wanneer men zoo iets ondervindt van zulke, door eene treurige eenzaamheid letterlijk versufte dieren, wat mag men

dan niet van goed verzorgde en met liefde behandelde honden verwachten?!

Wij komen nu tot de belangrijke vraag, wat en hoe men dan eigenlijk een hond moet voeren, eene vraag, die reeds zoo dikwijls gedaan werd en nog dikwijls gedaan zal worden. Het komt niet in mij op, hier alleen mijne meening en ervaring mede te deelen, ik zal integendeel de ervaringen van de grootste en beroemdste fokkers aanhalen, voornamelijk in zooverre die betreffen de voeding van honden in het groot. We hebben bij gelegenheid reeds over de voeding van jonge, pas gespeende honden gesproken, doch zullen des niettegenstaande hier nog wat uitvoeriger daarop terugkomen.

Ik moet in de voedingswijzen noodzakelijk verschil maken, vooral om de kosten, welke er aan verbonden zijn. Voorschriften, zooals er in vele of bijna alle boeken over honden voorkomen, geef ik hier niet, want die kunnen alleen dienstig zijn voor de bemiddelden, die evenveel van zijn hond houdt als van zich zelf, of het voordeel van zijne fokkerij op het oog heeft. Ik heb meer het oog op de honden, welken het minste levenslot ten deel is gevallen, op zulke, die bij den geringen man gehuisvest zijn; de honden der rijken hebben ook zonder voorschrift „betere maaltijden”. Minder gegoede of arme lieden zijn op de voeding van hunnen hond, hij moge jong of oud zijn, gewoonlijk niet kieskeurig of angstvallig. Melk krijgen zij zelf niet of slechts weinig, nog minder krijgt dus de hond.

Zulke menschen moesten eigenlijk geen hond hebben; want om het leven van den hond, die eigenlijk niets anders is dan een stuk speelgoed voor den kleinen Jan of Piet, wordt in het geheel niet gedacht. Is hij dood, dan wordt hij eenvoudig begraven, wat voor het arme dier wezenlijk het beste is.

Men meene niet, dat al zulke gelukkige(?) honden vroeger of later van ellende omkomen, want dat is niet het geval. Zij worden evenals vele kinderen uit- en inwendig gehard en trotseeren later alle mogelijke weder en elke ziekte, voorzoover zij die n.l. gelukkig te boven komen. Ja, het is merkwaardig, dat deze honden, die meestal de metgezellen van scharenslijpers en dergelijken zijn, zeer zelden de hondenziekte krijgen of daaraan sterven. (1)

Zulke honden hebben geen bepaalde maaltijden; zij nemen wat en waar zij iets vinden, en zoeken ook hun drinken in een emmer of tobbe hier of daar binnenshuis of daarbuiten in een gracht of sloot.

De jonge hond moet dagelijks drie malen, n.l. 's morgens, 's middags en 's avonds gevoerd worden tot zoolang hij volwassen is; daarna zijn 2 maaltijden voldoende en bij oude honden één, des middags. Kamerhonden geve men, onverschillig of zij jong of oud zijn, des avonds niets, opdat zij 's nachts rustig kunnen blijven liggen en niet in de noodzakelijkheid komen om het vertrek te verontreinigen; vooral vermijde men vloeibare spijsen als soep, melk, koffie enz.

Over het „wat” zijn de meeningen even verschillend als over het „hoe dikwijls” en het „hoeveel”. Met betrekking tot de gezondheid en eene voorspoedige ontwikkeling van den hond kan men, aangaande het „wat” nog bepaalde voorschriften geven, maar hoe weinigen zijn er, die daarnaar hunne honden, soms zelfs verscheiden dwingers vol, kunnen voeren?! Hoe zouden zij daarbij hunne rekening maken.

De hond is van natuur, zooals zijn gebit aantoont, een

(1) Anderen beweren echter het tegendeel.

SMOUSHOND.

vleeschetend dier, en van deze natuurlijke bestemming kunnen wij ons gemakkelijk overtuigen, wanneer wij den hond, zelfs een zeer jongen, verschillende spijsen, bijv. soep, melk enz. en vleesch voorzetten of een weinig vleesch onder zijn voeder mengen: hij zal het eerst naar het vleesch grijpen. Ja, als hij maar vleesch ruikt, springt hij reeds vroolijk op en geeft zijn verlangen daarnaar niet onduidelijk te kennen.

Uitsluitend vleeschvoeder zou alzoo overeenkomstig de natuur en dus het beste zijn, doch dit is aan den eenen kant zeer duur en aan den anderen kant niet goed voor iederen hond. Voeding met rauw vleesch toch maakt den hond kwaadaardig, geneigd tot bijten, daarbij sterk en derhalve zeer gevaarlijk, zelfs voor zijn eigen meester, zooals men bij bulldoggen en doggen dikwijls ziet.

Ik spreek hier uit ervaring: ik had een zeer grooten, zwarten poedel, dien ik eerst met melk en brood, later met het afval van de tafel groot bracht. Hij groeide goed, want hij had behalve goed voedsel dagelijks ook voldoende beweging.

Hoeveel ik echter ook van Leo hield om zijne goede eigenschappen en gemakkelijke dressuur, zoo ergerde mij toch zijne groote goedaardigheid, ja, lafheid tegenover kleine, bijtgrage mormels, die hem steeds tot buiten het dorp verfolgden. Hij ging uit angst en vrees op den rug liggen en smeekte om genade, vooral wanneer hij door twee van die rakkers vervolgd werd. Al mijn toespreken en aanhitsen hielp niets. Eindelijk ried mij een houtvester aan, den hond rauw vleesch te voeren, dat ik dan ook tegen billijken prijs van hem kon krijgen. Voortaan kreeg Leo dan nu niets dan rauw paardevleesch, en wel 2 à 2½ kilogram per dag, en hoogstens enkele stukjes broodafval. Het dier, dat anders op zich zelf levendig genoeg was, werd nu nog leven-

diger, doch ook ernstiger, wat duidelijk aan zijn gelaatsuitdrukking te zien was.

Drie weken daarna kwam ik met hem in een naburig dorp, waar hij geregeld door een witten keeshond behoorlijk toegetakeld werd. Dezen keer echter liep Leo mij niet steeds uit angst om de beenen noch maakte, dat hij met den staart tusschen de beenen weg kwam; hij bleef met omhoog gedragen staart en 't haar op den rug overeind staand, brommend staan en keek zijne tegenpartij, den keeshond, grimmig aan. Spits kreeg respect voor deze houding van Leo en bleef ook staan, waarop Leo op den grond ging liggen als een loerende kat.

Dit scheen Spits moed te geven; op eens schoot hij op Leo los, doch deze sprong direct op, ging op zijne achterpooten staan, pakte zijn tegenstander bij den hals, wierp hem op den grond en takelde hem zoo toe, dat het den boer, die vroeger altijd met een welbehagelijk lachje toeschouwer was, eindelijk te erg werd. Het kostte mij nu groote moeite Leo van den kees los te scheuren; hij had dezen geducht beet gepakt en wilde niet loslaten. Bloedend verliet Spits de kampplaats en liet zich later niet weder zien. Leo was nu een bijter geworden in de volste beteekenis van het woord. Geen hond kon hem meer ongeschonden voorbij komen. Kleine honden worgde hij dadelijk, en in de gevechten met de grootste Bernardshonden, doggen en slagershonden bleef hij steeds meester van het terrein, zoodat hij zijn naam als moordenaar vereeuwigde. Deze totale ont-aarding, die ik bij meer honden, ook bij die van den houtvester waarnam, schrijf ik alleen toe aan de voeding met rauw vleesch.

Evenzoo bleven mijne Russische windhonden door vleeschvoeding steeds prikkelbaar, wild en bijna toomeloos. Ik

ging daarom later tot plantenvoedsel over, n.l. maïsmeel en zwartbrood, en gaf slechts twee malen in de week vleesch, waardoor mijne honden weder veel bedaarder en handelbaarder werden, doch aan kracht en taaiheid verloren. Vleeschvoeding is daarom bij honden, die aanhoudend en met inspanning moeten werken, zooals trekhonden, herdershonden en dergelijke juist op hare plaats.

In den zomer is dikke of zure melk met aardappelen of brood, éénmaal per dag, voor alle honden eene aangename en gezonde spijs; vooral voor jonge honden is die dikke melk zeer aan te bevelen, daar zij het lichaam open houdt en daardoor eenigszins als voorbehoedmiddel tegen hondenziekte of in elk geval tegen hevige aanvallen daarvan dienst doet.

Als een uitstekend voedsel voor alle honden, zieke zoowel als gezonde, zijn de verschillende fabrikaten aan te bevelen, die onder den naam van Spratts Patent hondenvoer bekend zijn. Jammer is het evenwel, dat deze voedingsmiddelen van wege hun hoogen prijs slechts door weinigen zijn te bekomen. Ik beveel ze hier echter in 't bijzonder aan voor zieke en jonge honden, die anders niet recht willen gedijen.

V. Het fokken.

Het fokken van honden vereischt evenals elke dierenfokkerij eenige kennis, indien het ten minste met succes zal worden bekroond. Een zorgvuldige keuze van de fokdieren is hierbij eene zaak van het grootste gewicht, want alleen van fraaie, gezonde en voorbeeldige exemplaren kan

men jongen verwachten, die dezelfde goede eigenschappen bezitten. Wij hebben ons daarom in de eerste plaats bezig te houden met het kiezen van een fokreu en eene fokteef, de hoofdfactoren van een goede en voordeelige fokkerij.

a. *De reu.*

De eischen, die men aan een goeden reu mag, ja, moet stellen, zijn waarlijk niet gering; toch zijn ze noodig, zoo-wel in het belang van den hond zelf en van het ras als in 't belang van de zaak, d. w. z. van de rentabiliteit: gezondheid, krachtig gestel, majestueuze, sierlijke houding in alle deelen en ten alle tijde, niet alleen in oogenblikken van sterke aandoening, als bijv. bij 't zien van andere honden of van eene teef. Een heldere, kalme doch levendige blik verraaft gezondheid en een vurig temperament, zooals een goede fokhond juist moet hebben. Een teere, zwak gebouwde, droefgeestige hond zal zijne minder te verkiezen eigenschappen ook op zijne nakomelingen voortplanten, en de koopers van deze zullen er waarlijk niet te veel genoegen van beleven. Ook bij de beste voeding groeien ze nauw merkbaar; elk oogenblik zijn ze ongesteld en zij bezwijken in den regel aan het tanden krijgen of aan de hondenziekte. En komt er een enkele deze ziekte te boven, dan blijft hij toch altijd in waarde zeer ten achter bij andere. De kenner weet op eene tentoonstelling dadelijk die honden op te sporen, welke van goede ouders gefokt zijn; 't is daarom een liefhebber, die een hond wil koopen, aan te raden een kenner mee te nemen, opdat hij niet bedrogen uitkome; de in het oog loopende honden zijn nog niet altijd de beste.

Het spreekt van zelf, dat de fokreu zorgvuldig gevoed

en verpleegd moet worden met het oog op de diensten, die hij in belang der voortplanting moet verrichten. Hij kan en mag zich niet vergenoegen met de maaltijden, enz. van een hond, die niet dekt. Tot ontspanning en versterking is het tevens noodig, dat hij 's morgens en 's avonds eene flinke wandeling doet of, door vrij op het erf rond te loopen, de noodige beweging krijgt. De dwingerhond heeft ruimte om zich te bewegen, en waar zulks niet in voldoende mate het geval mocht zijn, moet hij de noodige ontspanning ergens anders kunnen vinden.

Angstvalliger nog dan bij andere honden moet men bij een fokhond op reinheid letten. Een vuile, onzindelijke hond maakt op den toeschouwer, die toch in de meeste gevallen gaarne den hond, die zijne teef zal dekken wil zien, geen aangenamen indruk, ja, zelfs menigmaal ook op de teef niet. Ik ken voorbeelden, dat eene zeer vurige teef zulk een hond niet wilde toelaten, doch zich gewillig aan een netten, eleganten reu overgaf. De dekhond moet ook in het heete jaargetijde volstrekt alle dagen een koud bad hebben en daarna voldoende beweging, tot hij weder geheel droog is.

De eigenaar van een goeden dekhond moet er steeds op bedacht zijn, dien in goeden staat, sterk en gezond te houden. Hij late hem daarom nooit te dikwijls dekken, vooral den jongen dekhond niet, die eigenlijk in 't geheel niet als zoodanig dienst moet doen, vóór hij den leeftijd van 18 maanden hereikt heeft.

Een sterke hond mag in eene maand 3 teven bevruchten; jonge of oude honden niet meer dan twee per maand of, naar omstandigheden, slechts ééne. Het meerdere in deze is uit den booze; al is dit ook niet dadelijk aan den dekhond merkbaar, de eene of andere liefhebber, die zijne teef

door zulk een te veelvuldig dienst doenden hond liet dekken, wordt het tot zijne verbazing en ergernis wel gewaar; want zijne teef werpt òf slechts enkele, zwakkelijke jongen, òf in 't geheel niet.

Hoe lang een hond als dekhond gebruikt kan worden is niet nauwkeurig te bepalen, want terwijl menige hond op tienjarigen leeftijd reeds afgeleefd en totaal onbruikbaar is, verwekt een andere op den leeftijd van 15 jaren nog gezonde, krachtige nakomelingen. De vroegtijdige zwakte kan bij den hond ontstaan doordat hij te vroeg en te dikwijls als dekhond dienst moest doen, doch ook door onvoldoende voeding en verpleging, alsmede door te groote levendigheid. Wordt hij echter slechts spaarzaam als dekhond gebruikt en daarbij goed gevoed en verzorgd, dan kan hij tot op veel hooger leeftijd nog de vreugde zijns meesters zijn. Ik heb een poedel gehad van 22 jaren, die nog zoo levendig was als een jonge hond, dagelijks naar de brievenpost ging, enz. en zijne kunststukjes even vlug en precies uitvoerde als in zijn derde levensjaar. Ik verkocht hem aan een schoorsteenveger, die hem twee jaren later weer aan een rechtsgeleerde overdeed, en deze laatste had hem nog eenige jaren, in welke hij nog dezelfde diensten bewees als bij mij. Zijn gehoor was bijna weg, doch overigens was hij nog flink; zelfs zijn gebit was nog tamelijk goed, met uitzondering van de hoektanden, die op 18jarigen leeftijd de een na den ander afbraken tengevolge van vechtpartijen, waarvan Leo een groot liefhebber was en in welke hij altijd meester bleef op de kampplaats.

b. *De fokteef.*

Bij het kiezen van eene voor de fokkerij bestemde teef moet men al even omzichtig en nauwgezet zijn in het uit-

zoeken als van een reu, en dezelfde grondwaarheden moeten ons ook hier tot eene juiste keuze voeren.

De meeste teven worden reeds ritsig (tochtig, loops), als ze ongeveer 9 maanden oud zijn, doch men zou zich aan het ras en aan de teef zelve bezondigen, wanneer men haar reeds op zoo jeugdigen leeftijd liet dekken, omdat zij dan nog lang niet volkomen ontwikkeld is. De jongen van zulke moeders kunnen niet anders dan zwakkelingen zijn, en nooit volmaakte rasdieren geven; bovendien is de schade, die door eene te vroege dekking aan de constitutie der jonge moeder wordt veroorzaakt, dikwijls onberekenbaar. Bij eene teef, die vroeger volkomen gezond en in alle opzichten flink was, openbaren zich na eene te vroege zwangerschap meermalen kwalen, waaraan zij geheel haar verder leven blijft lijden. De fokteef moet niet jonger zijn dan ongeveer $1\frac{1}{2}$ jaar.

Het begin der loopschheid is merkbaar aan het gedrag en de houding van de teef tegenover mannelijke honden; zij wordt dan bijzonder levendig, tracht met den hond aan 't spelen en stoeien te geraken en springt gedurig op dezen. Als men dit bemerkt, moet men de teef steeds goed in 't oog houden, daar het noodig kan zijn, dat men aan haar bijzondere zorgen moet wijden. Uit de moederscheede vloeit nu en dan een kleverige vloeistof of bloed, waarvan men de sporen kan vinden op het leger van het dier. Deze eerste periode duurt zes dagen; met den zesden dag laat de teef den hond toe en wel gedurende de volgende vijf of zes dagen; daarna bijt ze hem af en nog een dag of zes later is de loopschheid voorbij. Het spreekt van zelf, dat de teef ten tijde van de ritsigheid en voornamelijk gedurende het middelste zestal dagen, gedurende welke zij den hond toelaat, met geen anderen hond in aanraking mag komen dan met dien, door welchen men voornemens is haar

te laten dekken. Zij moet daarom zoo bewaard of opgesloten worden, dat zij niet kan ontsnappen en dat er ook op geenerlei wijze een andere hond zich toegang tot haar kan verschaffen.

En dat men daarbij tegenover vurige en verstandige dieren soms krasse maatregelen moet nemen, heeft de ervaring meer dan eens geleerd. 't Is bij mij voorgekomen, dat een tochtige teef, die opgesloten was in een goed gesloten stevig varkenshok, aan den binnenkant langzamerhand planken van 5 cM. dikte in splinters wist te krijgen, terwijl een vurige hond, die des avonds over een 1.30 M. hoogen muur gesprongen was, aan den buitenkant zijn best deed om zijn liefje te genaken.

Op zekeren morgen was Minka met haren uitverkorene er van door gegaan; 't was hun gelukt in de eene zijde van het varkenshok eene voldoende groote opening te maken om de teef door te laten. Nadat ik het defect had laten herstellen en de vier zijwanden en den vloer met blik beslaan, zag Minka van haar voornemen om op nieuw te ontsnappen af, en de teef, waarmee ik het hok aan den buitenkant liet bestrijken benam ook haren minnaar den lust weder inbraak te plegen.

Wil men eene teef door een zekeren reu buiten onze woonplaats laten dekken, dan is dubbele voorzichtigheid noodig. Ten eerste doe men onderzoek naar de vertrouwbaarheid van den eigenaar van den dekhond en naar het aantal teven, dat door hem ter dekking wordt toegelaten. Wordt de hond wat al te vaak vader, dan doet men verstandig omtrent de betaling van het dekgeld zekere voorwaarden te stellen. Een jonge teef kan met succes gedekt worden door een ouden reu; voor een oude teef neme men echter een jongen reu.

Ten tweede moet de liefhebber, die zijne teef tegen betaling van dekgeld — vooral indien dit nogal hoog is — wil laten dekken, zich overtuigen, of zijne teef ook werkelijk bij den bedoelden reu toegelaten wordt en of die reu werkelijk de rashond is, waarvoor hij wordt uitgegeven. Ik zou hier gemakkelijk eenige voorbeelden kunnen aanhalen van treurige ervaringen, die men kan opdoen, als men maar klakkeloos afgaat op de veel belovende annonces, welke men in de kranten aantreft. Ik zelf ben er ook eens leelijk ingeloopt. Men gaf hoog op van het non plus ultra van een Toy terrier, die tegen overeen te komen voorwaarden ter dekking stond. Ik sloot een accoord voor 20 Mark, zond mijne teef in, doch zag haar nooit weder. Op mijne navraag ontving ik de verrassende mededeeling, dat de nette heer, die onder valsche namen geadverteerd had, verdwenen was en met hem mijne Bella, die eene waarde had van 100 à 150 Mark.

Is het dekstation van onze woonplaats verwijderd, zoodat het ons niet mogelijk is de teef te vergezellen, dan is het noodig dat men een bekend en vertrouwd persoon neemt, die den hond heenbrengt en die bij de eerste dekking tegenwoordig is.

Onze waarschuwingen in deze betreffen natuurlijk alleen twijfelachtige personen of geheel onbekende firma's. Wil men zeker gaan, dan wende men zich liever tot bekende en vertrouwbare fokkers en sluite een bepaald accoord; ook de fokker moet voorzichtig zijn, want tegenwoordig is alles mogelijk. Zoo herinner ik mij een geval, waarin de eigenaar van eene teef, die zes doode jongen wierp, zich er in een ellenlangen brief bij den fokker over beklaagde, dat de dekking zonder gevolg was gebleven en dat hij dus bij eene eerstvolgende gelegenheid vrije dekking eischte. Zijn buur-

man, die gezien had, dat hij de jongen in den tuin begroef, was echter zoo vrij de waarheid aan het licht te brengen.

Wanneer eene teef op een dekstation aankomt, moet men haar niet dadelijk bij den reu toelaten; men late haar liever uitrusten tot den volgenden dag en ondersteune in dien tusschentijd de natuurdriфт door eene doelmatige voeding. Eene teef, die in een verhitten en afgematten toestand gedeekt wordt, baart in den regel te vroeg, wat noch in 't voordeel der moeder, noch in dat der jongen kan zijn.

Toont eene teef zich tegenover den dekhond boosaardig en weerspannig, dan is het noodig, dat men te hulp komt. Men houde haar dan bij den kop of aan den halsband vast en dwinge haar zoo om rustig te blijven staan.

Is de paring, die van 5 tot 20 minuten kan duren, afgelopen, dan moet men de dieren dadelijk van elkander verwijderen, ze van frisch drinkwater voorzien en later een portie vleesch geven. Vierentwintig uren na de eerste dekking kan de tweede plaats hebben, en den daarop volgenden dag kan men de teef naar huis sturen. Om meer zekerheid te verkrijgen laat men de teef ook wel 8 dagen aan het dekstation en brengt haar gedurende dien tijd om de 24 à 36 uren bij de reu.

Weder te huis gekomen mag men het gedekte dier niet eerder vrij laten uitgaan, voor men er zeker van is, dat zij geen anderen hond meer bij zich toelaat.

Over den invloed van de dekking op de latere nakomelingschap is reeds veel geredetwist, zonder dat men tot heden tot bepaalde duidelijke bewijzen is gekomen. Vele fokkers beweren, dat eene teef, die eerst door een reu van een ander ras gedeekt is, later bij eene tweede baring, waaraan eene dekking voorafging door een reu van 't zelfde ras, toch nog bastaarden zal werpen van den eersten vader,

m. a. w., dat er onder de jongen van den tweeden worp nog één of meer bastaarden zullen voorkomen, als een gevolg van de dekking voor den eersten worp. Ik ben die meening zelf ook geheel toegedaan en wel ten gevolge van eigen ervaring.

Ik had een echte zijdeharige Pinscherteef, die tot mijne groote ergernis met een zwarten keeshond aan den loop kwam. Zij wierp natuurlijk alleen bastaardproducten, het eene meer op den kees, het andere meer op de pinscher gelijkende.

Bij den volgenden worp, waarvoor zij door een rasechten reu gedekt was, bracht zij o. a. een volkomen raszuiver muisvaal keeshondje ter wereld, zoo klein en zoo lief als ik er nog nooit een had gezien. Ik heb dit diertje later als fokteef gebruikt voor dwergkeezen, maar kon, ofschoon ik de proef 4 jaren lang nam, niet het gewenschte gevolg verkrijgen. Niettegenstaande de beste dekking verkreeg ik producten, waarin altijd nog de zijdeharige Pinscher te herkennen was.

c. De dektijd.

Wie goede honden wil hebben, moet maar éénmaal in 't jaar laten dekken, ofschoon de meeste teven wel tweemaal in een jaar daarvoor geschikt zijn, en wel 't liefst in 't voorjaar; de jongen hebben dan het warme jaargetijde voor zich, dat voor hunne ontwikkeling beter is dan de winter, die dikwijls de oorzaak is van ongesteldheden en voornamelijk op den wasdom der dieren een nadeeligen invloed uitoefent.

d. De drachtige teef.

De teef draagt 9 weken, van den dag der dekking af gerekend. Gedurende dezen tijd, en voornamelijk in de

tweede helft van den draagtijd, mag men volstrekt geen inspanning meer van haar vorderen, haar niet over een stok, een stoel enz. laten springen. Passende beweging als wandelen, waardoor het dier zich naar wensch en natuurlijke aandrift voldoende kan bewegen, is evenwel bepaald noodig en zal de baring vergemakkelijken.

In den laatsten tijd moet de voeding geregeld worden naar den toestand van het dier. Is het te mager, dan moet zijn voedsel vermeerderd en verbeterd worden; is het te vet, dan verminderen men de porties en geve minder voedzame, doch meer verkoelende spijsen, als zure melk of zoete melk met tamelijk veel water. Aan zwakke dieren geef ik 2 à 3 dagen voor de baring brood, in wijn of bier geweekt.

Dit versterkt de dieren blijkbaar. Teven, die al te goed gevoed worden, baren in den regel moeilijker dan andere, en lijden ook meer aan de melkkoorts. Als men meer honden houdt dan één, dan moet men de drachtige teef een dag of acht voor hare bevalling afzonderen op eene daarvoor geschikte plaats en daar een leger voor haar inrichten, opdat zij niet angstig behoeft rond te loopen om zelf een of ander plaatsje op te zoeken, dat misschien wel eens zeer ondoelmatig kon blijken.

e. *Het werpen.*

Wie eene drachtige teef wil koopen, wachte daarmee niet tot de allerlaatste dagen van den draagtijd; het dier moet ten minste 14 dagen tot 3 weken voor die gewichtige gebeurtenis aan zijn nieuwen heer en aan zijne woonplaats gewend zijn. Het angstig rondloopen is nadeelig, vooral wanneer het dier op de nieuwe en hem nog vreemde plaats zijne jongen niet wil afzetten. Vriendelijke woorden en liefkozingen kunnen in zoo'n geval werkelijk van nut zijn.

Eenige dagen voor de baring treedt er bij de teef gewoonlijk eene zeer belangrijke verandering in. De buik zwelt aanmerkelijk op en de melk vertoont zich, als men zachtjes aan de tepels drukt. Het dier voelt zich onbehagelijk, wordt door pijnen gekweld en verliest den eetlust. Als er vóór de verlossing geene ontlasting wil komen, moet men een zacht afvoermiddel geven als sla-(olijf)olie of een klisteer van lauw water met een eetlepel vol olie erin.

Voor het leger neemt men het best zacht gerstestroo op een onderlaag van planken. Ik neem daarvoor altijd een kist van ongeveer 30 c.M. hoogte en voldoende bodemruimte. In zoo'n eenigszins afgesloten ruimte blijven de jongen beter bij elkander, dan op een geheel platte legerstee. De ligplaats zelf maakt de teef in orde, zóó als zij weet dat voor hare jongen en voor de reiniging van deze het best is.

Zoo noodzakelijk als het is om bij het werpen een oog in 't zeil te houden of bij onrustige honden, aan welke men bemerkt, dat zij hun meester gaarne bij zich zouden hebben, te blijven, zoo nadeelig is het de barendte teef te dikwijls te storen, vooral wanneer zij wat angstig van natuur of nog niet goed aan haren meester en aan de omgeving gewend is. Hierdoor kunnen koortsachtige toestanden voorkomen en nadeelige gevolgen, zoowel voor de jongen als voor de moeder. Vertoont de moeder gedurende den barenstijd groote zwakte, dan geve men haar 1 à 2 eetlepels Malaga of anderen versterkenden wijn.

Zoodra de baring is afgelopen, moet de moeder een licht doch goed voedsel gegeven worden. Ik geef steeds lauwe melk met een derde water en een paar lepels gebroeid havermeel en wel minstens vijf keeren per dag. Gedurende de eerste 4—5 dagen moeten de spijsen lauw, in den winter warm zijn.

Wanneer na een dag of vijf de melkafscheiding geregeld is, kan men met het gewone voedsel beginnen; men geve het echter nu vaker en in grootere porties, daar het dier nu niet alleen voor zijn eigen onderhoud maar ook voor dat van zijne jongen en voor hunnen groei te zorgen heeft.

Verlaat de teef in de eerste dagen hare jongen niet om aan hare natuurlijke behoeften te voldoen, wat door goede moeders altijd gebeurt, dan verwijdere men haar des noods met geweld tweemaal dagelijks en zorg, dat zij dan ook wat beweging neemt, waardoor, zooals bekend is, de ontlasting bevorderd wordt.

Teven, die niet aan vleesch gewoon zijn, mag men dat in hun kraambed ook niet geven, omdat daardoor gemakkelijk koorstachtige toestanden kunnen ontstaan.

Mijne teven krijgen gedurende den tijd dat zij zoogen, evenals anders, brood met melk of brood met bouillon om beurten, in het laatste een weinig fijn gesneden vleesch (paardenvleesch of afval uit de slagerij). Oude teven, wier gebit zeer slecht is, kunnen zooals reeds vroeger is opgemerkt, de navelstreng niet afbijten, wat de oorzaak kan worden, dat zij hunne eigene jongen verslinden. Men kan dit voorkomen, door in zulke gevallen gedurende het werpen bij de teef te blijven en de navelstreng met een schaar door te knippen. 't Spreekt van zelf, dat men de jongen moet tellen, om later te weten, of er ook een ontbreekt.

Sommige teven worden uit overgrootte liefde voor hunne jongen bijtachtig, zelfs tegenover hun meester. Men late zich daardoor echter niet tot drift verleiden en sla het dier niet, want het zou daardoor voor altijd bedorven kunnen worden, zonder nog van het nadeel te spreken, dat daardoor aan de jongen kan worden toegebracht.

Blijkt eene teef de moordnares van hare eigene kinderen

te zullen worden, dan is het raadzaam de jongen eene pleegmoeder te geven, waarnaar men natuurlijk bijtijds moet omzien. Kan men geen pleegmoeder krijgen, dan moet men de jongen wegnemen, op eene warme plaats brengen en om de 2 uren onder opzicht de moeder bij hen toelaten om ze te zoogen.

Doodgeboren of doodgelegen jongen moet men onmiddellijk wegnemen en begraven. Menige moeder merkt zeer goed, wanneer een of meer jongen ontbreken, die men misschien wegens het overgroot aantal of omdat ze niet mooi genoeg waren dadelijk verwijderd heeft. Tellen kan het dier niet, het moet dus op de eene of andere, ons onbekende wijze die bewustheid verkregen hebben.

Aan de keus van eene pleegmoeder zijn belangrijke vragen verbonden. Ik beweer — en mijne bewering steunt op veelvuldig onderzoek en ervaring — dat de jongen de eigenschappen der pleegmoeder met de melk in zich opnemen, evenals het zuigende kind van zijne min; ook hiervoor heb ik in mijne eigene familie de sprekendste bewijzen. 't Is daarom zaak, zich bij de keus van eene pleegmoeder vooraf van hare goede en slechte eigenschappen te vergewissen.

Ik heb eenmaal een nest van 6 jonge keeshonden door middel van een zuigflesch met koemelk groot gebracht; in de eerste weken vermengde ik de melk met $\frac{1}{3}$ water, daarna gaf ik ze onverdund. De diertjes groeiden voorspoedig en overtroffen later hunne beide ouders in grootte, maar misten de meer dan gewone verstandelijke begaafdheid der moeder.

Kan een teef trots alle inspanning niet baren, dan haaste men zich niet al te zeer om haar te helpen. Men late liever de natuur haren gang gaan, totdat men overtuigd is, dat het dier hare jongen werkelijk niet kan afzetten. Vertoont zich de kop van het jong, dan is de zaak in

orde en dan kan men door een of meer vingers in de scheede te brengen en hiermede onder zacht trekken steeds rondom den kop te strijken, het dier langzamerhand wat verder brengen; natuurlijk moet men de vingers vooraf even bevochtigen met versche boter of olie. Ligt het jong verkeerd en komen de pooten het eerst, dan is meer voorzichtigheid noodig. Als het niet mogelijk is het jong door middel van de vingers om te keeren (bij grootere honden gaat dat gemakkelijker dan bij kleine), dan trekke men voorzichtig aan staart of poot, maar alleen, wanneer de teef weeën heeft, anders volstrekt niet. Ik heb op die wijze menigmaal moeder en jongen gered zonder daarvan nadeelige gevolgen te hebben bespeurd.

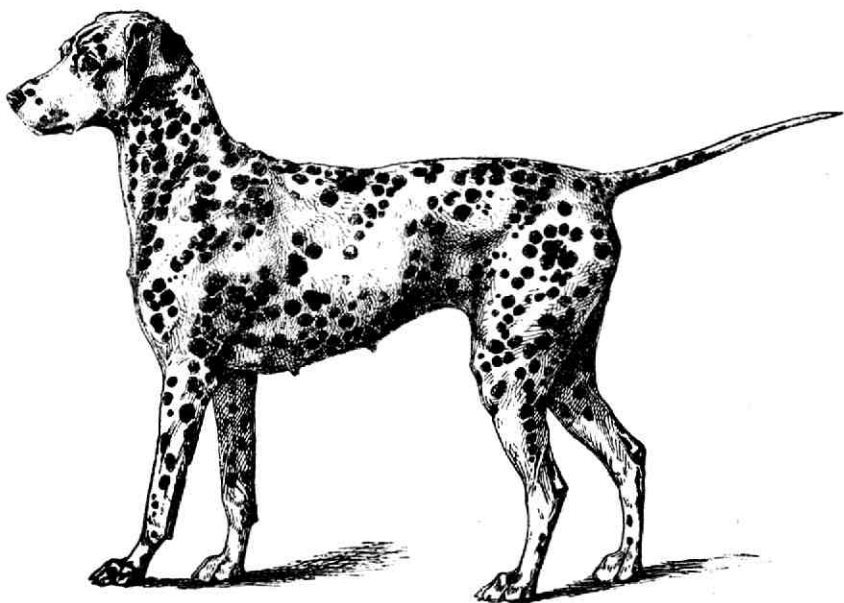
Natuurlijk moet de verzwakte moeder in zoo'n geval door best voedsel, melk en vleesch (bij afwisseling) en zwart brood weder kracht bijgebracht worden.

Wie echter zelf niet eenige ervaring van deze niet zoo aangename zaak heeft, doet beter zijne toevlucht te nemen tot een meer kundige of een chirurg, want ook niet iedere veearts heeft daarin de noodige ervaring en staat er menigmaal even radeloos bij als wij zelf, of tracht door geweld het doel te bereiken, wat in den regel verkeerd uitkomt.

VI. In- en verkoop.

In het laatste tiental jaren wordt er in den hondenhandel zooveel bedrog en zwendelarij gepleegd, dat het zeker niet ondienstig zal zijn, hier een en ander uit mijne ervaring mede te deelen.

Waar een liefhebber zijne honden kan koopen, verkoopen

DALMATISCHE HOND.

of zelfs verruilen, daarover behoeft hij tegenwoordig volstrekt niet meer verlegen te staan. Zoowel hier als in het buitenland toch zijn tal van weekbladen, die zich geheel of gedeeltelijk op het gebied der zoologie bewegen en telkens tal van annonces bevatten, den in- en verkoop van honden betreffende. Jammer maar, dat zooveel dier annonces afkomstig zijn van personen, waarop men niet genoegzaam vertrouwen kan. Menig kooper toch is reeds de dupe geworden van zijn goed vertrouwen op de geloofwaardigheid van personen, die zich niet ontzien in woord en geschrift dieren hemelhoog te verheffen en aan te prijzen, hoewel zij zelf zeer goed weten, dat er slechts weinig waar is van al die lofspraak; vooral in den handel in honden is het bedrog zeer groot.

Voor eenige jaren werd er een echte dwergspaniel aangeboden; ik schreef daarop, dat ik het dier tegen een bepaalden prijs aan zou nemen onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat het een echte dwergspaniel was. Het accoord geraakte klaar en de bedoelde hond werd mij tegen rembours gezonden in eene kist, die zoo dicht was, dat ik van het dier niets kon onderscheiden. Ik betaalde daarom maar spoedig en opende vlug de kist om het dier uit zijn donkeren kerker te bevrijden. En wat kwam er uit? Een mormel, waarvan de afstamming onmogelijk was te bepalen en dat met het verwachte dier geen andere overeenkomst had dan den naam „hond”. Dergelijke voorbeelden zou ik in groot aantal kunnen bijbrengen, doch ik zal er maar verder van zwijgen.

Beter doet een kooper, wanneer hij zich een hond „op zicht” laat zenden, maar dan ook zoo verpakt, dat het dier goed zichtbaar is, en onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat het niet behoeft te worden gezonden, als het niet in

alle opzichten overeenkomt met 't geen er van in de annonce of in de correspondentie is gezegd.

Het gebruik wil, dat in zoo'n geval de kooper de dubbele transportkosten betaalt; aangezien levende dieren per spoor niet anders dan franco worden verzonden en de afzender de vervoerkosten dus eerst moet voorschieten, behooren deze kosten hem later vergoed te worden, als de hond wordt geaccepteerd.

Als de verkooper oneerlijk wil handelen, dan zal hij, al is hij er zich ook van bewust, dat het dier niet is, wat het volgens belofte moet zijn, dit toch afzenden, maar onder rembours. Blijkt het nu echter bij de aankomst, dat het dier niet of slechts ten deele is, wat het moet zijn, dan zendt men het direct met een „geweigerd!“ aan den oneerlijken afzender terug, die dan zelf bedrogen uitkomt, daar de kooper in dergelijke gevallen volstrekt niet verplicht is een deel der vervoerkosten te dragen.

Er komen echter ook andere gevallen voor. Er wordt een hond besteld en de verkooper, een volkomen vertrouwd persoon, zendt een dier af, dat in alle opzichten voldoet, doch de kooper, die geen kenner is, heeft zich het dier geheel anders voorgesteld dan het in werkelijkheid is; hij had iets anders verwacht, weigert het te ontvangen en het gaat dus terug, zoodat de afzender op eene onbillijke wijze op kosten gejaagd zou worden. In zoo'n geval is hij, die den hond heeft besteld, natuurlijk verplicht schadevergoeding te geven.

De verkooper wachte zich er daarom wel voor, zonder voldoende zekerheid een dier „op zicht“ te zenden. Het zekerst zal hij uitkomen, wanneer de besteller het bedrag ergens deponeert en er een tijd bepaald wordt, binnen welken de hond, in geval hij niet voldoet, teruggezonden of anders betaald moet zijn. Met voorwendsels, die de terugzending

wat vertragen moeten, of ten doel hebben van den bepaalden prijs iets af te krijgen, houde men zich dan echter niet op; het moet zijn en blijven: „Of geld, of binnen den bepaalden tijd de hond terug!” Wordt het dier later gezonden, dan neme men het eenvoudig niet meer aan. Als men overeenkomstig de voorwaarden gehandeld heeft, is het niet noodig in een of ander opzicht toe te geven aan de uitvluchten, die onzedelijke koopers soms bedenken om van den prijs nog wat af te dingen.

Aangezien ik reeds meer dan eens erg bedrogen ben uitgekomen, zend ik niets meer af dan tegen vooruitbetaling van het bedrag of tegen rembours. Zendt men maar op goed geluk, in 't volle vertrouwen op den kooper, dan komt men dikwijls bedrogen uit. Ik zond eens een hond af, niet tegen rembours, maar in de vooronderstelling, dat mij de koopsom bij ontvangst van het dier wel zou worden overgemaakt; deze bleef echter uit. Ik drong per brief op de betaling aan, doch er kwam geen geld en geen antwoord. Ik wendde mij daarop tot de politie, doch kreeg den troostvollen raad: „Spaar uw geld; er is niets van te halen!”

In zulke gevallen heeft men wel den troost, dat men zoo'n zwendelaar door diens naam enz. in de dagbladen te publiceeren kan brandmerken, doch zulke lui storen zich daaraan ook al bitter weinig.

Het beste is, zich bij het koopen van een hond tot bekende firma's te wenden, welke tegenwoordig voor alle rassen meer dan genoeg bestaan. Van particulieren koopmen alleen op voldoende voorwaarden, opdat men, als men met een oneerlijken verkooper te doen heeft, in geen geval geldelijke schade behoeft te lijden.

VII. Verzending.

Ook bij de verzending van honden heeft men op enkele zaken noodig acht te geven, waarom we meenen ze niet geheel buiten bespreking te mogen laten.

In de allereerste plaats zorgde men er voor, dat de kist, waarin men den hond verzenden wil, in overeenstemming is met de grootte van het dier en dat men die voorziet van het noodige voer en water: teveel mag men den hond echter op reis niet meegeven, omdat hij zich dan licht overvreet en van allerlei bezwaren te lijden heeft. Een hond, die kamerzindelijk is, wil namelijk ook op reis zindelijk zijn en daarom alles bij zich houden; hij zal zich niet willen ontlasten en daardoor groot gevaar loopen zich eene ongesteldheid op den hals te halen. Menige hond is reeds om die reden ziek ter bestemde plaatse aangekomen, hoewel hij werkelijk gezond afgezonden werd, wat aanleiding heeft gegeven tot veel geharrewar en zelfs tot langdurige processen. 't Zou daarom goed zijn, dat men een hond niet anders afzond dan met een certificaat van een veearts, waardoor men in dergelijke voorkomende gevallen geheel verantwoord was.

Op de kist zette men behalve het opschrift: „Levende hond” ook nog: „Bij weigering wordt directe terugzending verzocht!”, hoewel dit laatste, zooals uit de volgende mededeeling zal blijken, ook al van weinig of geen beteekenis is.

Verleden jaar, in 't begin van Mei, verzond ik een grijzeroodstaart papegaai (Jako) naar Dresden. De vogel, dien ik reeds een jaar had bezeten, was zoo gezond als een visch in 't water, een prachtstuk van een dier, alleen om op te zetten wel 25 Mark waard.

Hij was goed verpakt in dezelfde transportkooi, waarin

ik hem ook ontvangen had en geheel op dezelfde wijze, waarop papegaaien altoos verpakt worden.

In plaats van den overeengekomen prijs, dien ik ervoor bedongen had, bracht de postbode mij echter de postaanwijzing voor bedoelde som terug met de boodschap, dat de vogel dood aangekomen was. Naar mijne meening was het dier langer onderweg geweest dan noodig was.

Nu volgt echter het opvallende, dat mij tot heden ook nog onverklaarbaar is. Vijf of zes dagen later kwam vanwege de koninklijke posterij te Dresden de vraag tot mij, wat ze met den dooden vogel moesten doen. Ik berichtte, natuurlijk schriftelijk, dat het antwoord op de vraag met dikke en duidelijke letters op de kooi te lezen stond: „Bij weigering wordt directe terugzending verzocht!” Verscheidene dagen hierna ontving ik de mededeeling, dat de doode vogel, waarvoor ik 25 Mark gevraagd had, wat hij om op te zetten zeker waard was, niet meer geschikt was om opgezet te worden, aangezien hij reeds tot rotting was overgegaan. Zeer interessant was daarbij de opmerking van den loozen postbeambte, dat een „dood cadaver” niet opgezet kon worden. Die man zet zeker alleen levende dieren op.

Ik zocht nu mijn recht bij den directeur-generaal te Berlijn, doch vond het ook daar niet. Zoo gaat het dus, wanneer erop staat: „Bij weigering wordt directe terugzending verzocht.” Was het dier mij bij de weigering direct teruggezonden, dan had ik er, door hem op te zetten ten minste nog 20 à 25 Mark voor kunnen krijgen.

Vroeger schreef ik telkens, als ik een hond verzond, met groote, vette letters op de kist: „Men wordt verzocht den hond gedurende de reis op kosten van den ontvanger van voedsel en drinken n.l. van goed natgemaakt brood te voorzien!” Ook hiervan ben ik teruggekomen en ik raad het

ook iedereen af, omdat ik daardoor bittere ervaringen heb opgedaan. Eenmaal verzond ik 5 honden naar Weenen. Onderweg (zooals later bleek op Oostenrijksch grondgebied) werd de beste, een hoogst zwangere dwergpinscherteef gestolen, waarom de besteller natuurlijk weigerde ze tegen de opgegeven rembourskosten in ontvangst te nemen. Toen ik daarvan bericht ontving, telegrafeerde ik, dat hij de honden maar zou aannemen, zonder dadelijk te betalen. De honden kwamen echter toch terug, twee op het punt om van honger te sterven, terwijl de beide andere weinig meer dan geraamten waren. En toch had ik nog over de 20 Mark voedergeld te betalen, ofschoon de besteller mij schreef, dat hij de honden gedurende de 3 dagen, dat zij in Weenen hadden gestaan, steeds gevoerd had, wat hij mij natuurlijk ook in rekening bracht. Wat hadden de bijna verhongerde dieren dan eigenlijk voor dat hooge voederloon ontvangen?! Zeker alleen de velletjes van de worsten, die zeker iemand opat en die ik betaald heb.

Zoo moest ik ook eens voor twee hoenders als voergeld voor één dag betalen vijfendertig pfennige, enz. enz.

't Beste is alzoo, op de transportkist te schrijven: „Den hond niet voeren!”

Een hond kan, wanneer hij behoorlijk gevoerd verzonden wordt en hem nog een weing voor eene grootere reis wordt medegegeven (voor kleine reizen geve men niets), verscheidene dagen zonder voeder, zonder dat zulks hem schaadt.

Ook moet men vóór het verzenden niet vergeten den hond aan een ketting te leggen en het eind daarvan aan de kist te bevestigen. Mocht het dier de kist al eens openbreken, dan is het hem toch niet mogelijk te ontsnappen.

Bij kwaadaardige, groote honden is het goed dat de af-

zender aan den besteller vooraf een zijner gebruikte zakdoeken zendt, dien men den hond bij de aankomst en de opening der kist voor den neus houdt; hierdoor zal het dier dadelijk bedaren en zijn nieuwen heer gemakkelijk volgen.

VIII. Het africhten of dresseeren.

Ofschoon we in het hoofdstuk over de opvoeding reeds een en ander hebben aangeroerd, dat betrekking heeft op deze zaak, vinden we het toch noodig de eigenlijke dressuur meer uitvoerig te behandelen.

Aangaande het antwoord op de vraag, wanneer men met de eigenlijke dressuur moet beginnen, loopen de meeningen nog al uit elkander. De eene meent, dat de hond eerst 9 à 10 maanden oud moet zijn, een ander begint er reeds mee op den leeftijd van 8 à 10 weken. De laatste moet den jongen hond dan alles spelenderwijze en met zoete woorden leeren, terwijl de eerste zijn taak meer ernstig aan moet vatten en niet zelden tot strengere maatregelen, soms zelfs tot slaan zijn toevlucht zal moeten nemen. Ik heb beide manieren van africhten gevolgd en heb ook met beide even spoedig en gemakkelijk mijn doel bereikt, doch ben tot de overtuiging gekomen, dat de meer ernstige, dus latere dressuur ook meer ernstige honden oplevert, die hunne kunststukken met meer zekerheid en accuraatheid uitvoeren.

De nog zeer jonge honden zijn te speelsch, vatten de zaak als speelgaan op en vertoonen hunne kunsten menigmaal alleen, wanneer het hun belijft; moeten ze apportee-

ren, dan loopen ze dikwijls met het voorwerp weg, spelen er mee of vernielen het.

We zullen hier mededeelen, hoe wij verscheidene honden zeer goed hebben afgericht, zoowel naar de eene als naar de andere methode, het gaarne aan een ieder overlatende tusschen beide methoden te kiezen; alleen voor jachthonden meenen we de meer ernstige, dus de latere dressuur bepaald te moeten aanbevelen.

Voor we beginnen, moet de hond kamerzindelijk zijn, opdat hij onder de dressuur binnenskamers niet uit angst zijne behoefte doet.

De eerste oefening bestaat hierin, dat men den hond „onder appel brengt”, wat op tweeërlei wijze kan geschieden. Of men leere hem dadelijk zich aan „appel” te gewennen, d. w. z. hij wordt genoodzaakt om op commando dadelijk tot ons te komen, waartoe een ijzeren consequentie noodig is, òf men beginne met het apporteeren, dat het eigenlijke fondament van alle dressuur is. Op dat fondament kan, als men het goed aanlegt, al het andere opgebouwd worden.

„Karo, apport!”

Ik noem altijd eerst den naam van den hond, omdat daardoor zijne opmerkzaamheid gewekt wordt en hij daardoor te weten komt, dat hij bedoeld wordt. Bovendien heeft het ook nog dit ten gevolge, dat zulk een hond zijne kunststukken maar niet zoo op bevel van een vreemde vertoont, die zijn naam niet kent of dien niet vooraf noemt. De hond toch rekent al heel spoedig, dat het bevel hem alleen dan betreft, wanneer hij zijn naam daarmee verbonden hoort.

Ik neem een ineengewikkelden zakdoek en gebruik dien om met den hond te spelen, terwijl ik hem ermee om den

snuit strijk, weer terugtrek, enz. De hond krijgt daardoor aanleiding tot spelen, neemt eindelijk den zakdoek uit de hand en houdt dien vast.

Daarop neem ik hem den doek uit den bek men het bevel:

„Karo, los!”

Zoo houd ik mij den geheelen dag met den hond bezig, d. w. z. meermalen op denzelfden dag, tot hij gehoorzaamt aan het bevel. Daarna werp ik den zakdoek een paar passen van mij af op den grond met de woorden:

„Karo, apport, mooi!”

Vroolijk springt de hond op den zakdoek los, pakt dien op en komt er meestal dadelijk mee aanloopen; in dat geval wordt hij geprezen en geliefkoosd en laat men hem den doek behouden tot hij gaat zitten, wat men het best van hem gedaan krijgt, door hem met het achterdeel neer te drukken onder het bevel:

„Karo, zitten!”

Als hij zit, neem ik hem den doek uit den bek met het gewone bevel: „Karo, los!”

Heeft hij een bevel goed uitgevoerd, dan moet hij telkens vriendelijk toegesproken en bijzonder geprezen worden en nu en dan een klontje suiker tot belooning ontvangen; want hoe meer men een jongen hond streelt en hoe meer weldaden men hem bewijst, des te meer is hij zijn meester toegedaan.

Al mocht ook het apporteeren naar onzen zin wat te langzaam gaan, zoo geve men den jongen hond toch geen slaag, want hij kan daardoor zoo vreesachtig worden, dat hij, wanneer hij apporteeren moet, wegloopt of zich in den een of anderen hoek schuil houdt. Met zulk een hond heeft men dan een zeer moeilijk werk te verrichten, ja, dikwijls

leert hij het apporteerén nooit of niet vast. Doet hij het ten slotte, dan doet hij het toch met tegenzin, en dat is verkeerd. Een hond moet alles met genoegen doen, als het tot een blijvend eigendom van hem zal worden.

Nooit moet men den hond het door hem geapporteerde met geweld uit den bek trekken, maar men moet hem, nadat hij eerst is gaan zitten, door een zacht naar beneden drukken van de onderkaak noodzaken het los te laten. Door het hem uit den bek te rukken wordt de hond aangespoord om zelf ook de dingen stuk te scheuren, waartoe hij van nature wel geneigd is, maar wat men met alle kracht, die in ons is, moet bekampen.

Langzamerhand werp ik nu den zakdoek verder weg. Ik moet hierbij nog opmerken, dat ik mij bij de geheele dressuur met den hond in een overigens geheel ledig vertrek bevind, zoodat hem alle gelegenheid om weg te kruipen afgesneden is.

Altijd geef ik er acht op, of de hond ook vermoeid wordt, wat bij jonge honden al zeer spoedig het geval is en wat men merken kan aan zijne lusteloosheid en de langzaamheid zijner bewegingen. Als ik dat bemerk, scheid ik dadelijk met de dressuur uit en onderhoud mij nog eenigen tijd met den hond door met hem te spelen, hem te liefkoozen en te streelen.

Toont Karo zich niet goed geluimd, als ik hem voor het africhten roep, dan dwing ik hem niet, maar wacht geduldig tot hij begint te spelen en zelf zijn verlangen om te beginnen te kennen geeft, door iets op te nemen en naar mij toe te brengen. Zoo dresseer ik hem ook altijd vóór hij eten moet, opdat hij zijn maal meteen als eene belooning leert beschouwen, wat een zeer goede prikkel tot den arbeid voor hem is.

Zoo wordt Karo, naarmate hij in wasdom toeneemt, ook steeds vaster en zekerder in het apporteeren en eindelijk een flink apporteur, als men onder de hand in plaats van den zakdoek een niet al te dik stuk hout of metaal, een korfje enz. neemt. Mijn Karo apporteerde eindelijk op die wijze een hoenderei, zonder dat ik mij opzettelijk met hem had bezig gehouden.

Wil de hond niet dadelijk metaal, porselein, glas, enz. apporteeren, dan moet men toch geen geweld gebruiken. Ik geef hem een schotel in den bek en, als hij dien niet vasthouden wil, druk ik hem den bek dicht, zoodat hij den schotel niet kwijt kan worden. Na eene minuut neem ik hem dien dan met de woorden: „Karo, los!” af; herhaal dit eenige keeren en eenige dagen na elkander, tot hij den schotel behoorlijk vasthoudt en niet anders dan op het gebruikelijke commando afgeeft.

Te gelijk met het apporteeren of ook reeds vroeger kan men den jongen hond ook spelende leeren den poot te geven, wanneer men, zoo dikwijls de hond bij ons komt, dien toeroept:

„Karo, pootje geven!”

terwijl men met de hand zijn rechterpoot aanvat. Zoo kan men hem binnen weinige dagen leeren op bevel den rechter- of den linkerpoot te geven, al naar hem bevolen wordt.

Ik verbind dit klein kunststukje altijd met het apporteeren. Als de hond reeds tamelijk goed apporteeert en bij het brengen zitten gaat, laat ik hem eerst op bovengenoemde wijze den poot geven en neem hem daarna het geapporteerde af. Het duurt slechts weinige dagen of de hond gaat, als hij het geapporteerde brengt, op zijn achterste zitten, den poot oplichten en wachten tot hem het voorwerp wordt afgenomen.

Nu volgt het :

„Karo, zoek, verloren !”

Men laat den hond een zakdoek of eenig ander voorwerp zien, houdt hem dien onder den neus, spuwt er een weinig op en legt of werpt dien weg, zonder dat de hond het ziet. 't Is niet verkeerd den hond hierbij een paar malen te foppen door met de hand eene beweging in de lucht te maken, alsof men het voorwerp had weggeworpen. De hond wordt daardoor opmerkzaam en vurig gemaakt, hij blijft staan, luistert of het ook valt, kijkt om en gaat aan het zoeken. Dan is er gelegenheid het voorwerp ergens op een stoel, in een hoek of ergens anders neer te leggen, doch eerst nog niet te ver van den hond verwijderd.

Karo komt weldra door zijn neus het verlorene op het spoor en vroolijk brengt hij het naar mij toe, waarvoor hij natuurlijk weer gestreeld en geliefkoosd wordt en nu en dan eene belooning ontvangt.

Met het „zoek, verloren” moet men zich zeer dikwijls en langen tijd bezig houden, eerst in de kamer of in eenige andere ruimte, dan op het erf of in den tuin, later ook op straat of weg en in het opene veld. Ik werp eerst een witten zakdoek, dien de hond op tamelijk grooten afstand kan zien, onmiddellijk achter mij neer, zoodat de hond dien ziet vallen ; in den regel neemt hij dien, zonder dat ik iets zeg op, komt daarmede bij mij en houdt hem zoolang vast, tot ik hem beveel te gaan zitten ; want hij weet, dat dit steeds aan het afgeven vooraf moet gaan. Voor den tweeden keer werp ik den zakdoek eenige passen achter mij, zonder dat de hond zulks bemerkt. Terwijl ik mij nu omwend en naar den zakdoek wijs, zeg ik :

„Karo, zoek, verloren !”

en binnen enkele oogenblikken heeft hij den doek ontdekt en bij mij gebracht.

Zoo wordt de zakdoek telkens verder en verder achtergelaten en wel telkens op den weg, dien ik reeds heb afgelegd. Daarna ga ik eens een stuk land in, leg den doek daar ongemerkt ergens neer, keer nu weer op den weg terug en beveel: „Karo, zoek, verloren!” Ook nu brengt zijn neus hem weldra op het spoor, al loopt hij er eerst misschien ook enkele malen voorbij, en brengt hij daarop het verlorene terug. Wanneer de doek zoo in een klaverveld of weiland verstopt wordt, moet de hond alleen door zijn neus geleid worden, daar het hem dan niet mogelijk is den doek te zien. Nu eens leg ik den doek onder een steen, dan eens op een tak van een boom; dit laatste om den hond te leeren ook door middel van zijn neus naar boven te zoeken.

Heb ik eens opzettelijk om den hond of uit noodzakelijkheid eene wandeling gemaakt of hier of daar een bezoek afgelegd, dan laat ik bij het weggaan mijn zakdoek, mes, stok of iets dergelijks achter, terwijl ik mijn gastheer met de bedoeling hiervan bekend maak. Onder weg — eerst nog dicht bij het huis, dat we verlaten hebben, later ook buiten het dorp en nog verder en eindelijk van uit mijne eigene woning — wordt Karo teruggezonden met het gebruikelijke: „Karo, zoek, verloren!”

Op deze wijze heb ik poedels en patrijshonden in 2 à 3 maanden volmaakt tot deze kunst afgericht en wel zonder moeite en zonder hun een enkelen slag te hebben toegebracht.

Het dragen van een voorwerp, stok, paraplu, mandje, enz. brengt ons alweer eene schrede verder. Elke hond, die goed en sekuur apporteert, draagt ook het geapporteerde tot zoolang men dat verlangt en verder ook elk voorwerp, dat hem te dragen wordt gegeven. Men houdt hem een stok voor met de woorden:

„Karo, apport!”

Pakt hij nu niet dadelijk aan, wat echter slechts zelden voorkomt, dan doet men hem den bek open, steekt hem den stok tusschen de tanden, drukt den bek dicht, houdt den hond zoo 1 à 2 minuten vast en laat hem dan meewandelen.

Is de hond in het apporteeren te land volkomen bedreven, dan volgt het apporteeren uit het water.

Met honden, die gaarne te water gaan, zooals poedels, Newfoundlanders enz. gaat ook dit zeer gemakkelijk; gewoonlijk zal de hond dadelijk te water gaan om het daarin geworpene te halen. Is hij echter niet aan water gewoon en toont hij zich daar bevreesd voor, dan weet ik vooraf, dat mij een lang niet gemakkelijke arbeid te wachten staat.

Ik laat Karo eerst nog apporteeren te land, dicht aan het water van een kanaal, eene beek enz. en werp dan op eens het voorwerp in het water en wel zoo dicht bij den oever, dat Karo het met den bek bereiden kan, zonder of door op zijn hoogst alleen met de voorpooten (hij zal dan in de meeste gevallen slechts één poot in het water zetten en den anderen omhoog houden) in het water te behoeven. Zoo moet Karo verscheidene malen achter elkander hetzelfde voorwerp terugbrengen, waarna ik het zoo ver in het water werp, dat hij er niet bij kan komen, zonder alle vier pooten in het water te zetten. Op gelijke wijze moet men hem verscheidene dagen oefenen, voor men het voorwerp zoo ver wegwerpt, dat hij dat niet anders dan zwemmende kan bereiken. Doet hij zulks dadelijk bij de eerste proef, dan is de zaak gewonnen. Karo zal voortaan geene vrees meer hebben voor het water; hij weet, dat hij zwemmen kan en heeft er nu zelfs schik aan te water te gaan. Want kom ik bij gelegengeid eens met hem aan een water, dan loopt hij er reeds in gespannen verwachting

op toe, blaft vroolijk en geeft niet onduidelijk te kennen, dat hij wenscht iets uit het water te apporteerē.

Als een hond werkelijk vrees voor het water toont, zoo-dat hij, wanneer hij het natte element nadert, wegloopt en zelfs op ons gefluit of geroep niet terugkomt, dan is er met zoo'n hond als waterapporteur weinig of niets aan te vangen. Men kan het echter op dezelfde wijze probeeren, als zoo pas is aangegeven.

In den regel zijn de eigenaars van zulke waterschuwe honden zelve de oorzaak van het kwaad. Menigmaal wordt een hond, als hij nog zeer jong en het water hem geheel vreemd is, en als hij er nog volstrekt geen voor gevoel van heeft, dat hij zwemmen kan, op de wandeling meegenomen en maar op eens in het water geworpen. Wel beweegt hij zijne pooten, doch hij is nog niet sterk genoeg om zich boven water te houden; hij bemerkt, dat zijne krachten te kort schieten en vermoedt, dat zijn dood nabij is. Zijn meester haalt hem dan met groote moeite uit het water en lacht erom, dat hij een hond heeft, die niet zwemmen kan. Als het goed afloopt, komt het dier dezen keer met den schrik vrij, doch een volgenden keer krijgt hij slagen, als hij het er niet beter afbrengt of misschien wegloopt. En zoo wil men een hond tot waterapporteur maken?!

Het apporteerē van de oppervlakte van het water, door het apporteerē van een drijvend voorwerp, is de vooroefening tot het redden van een drenkeling door den hond. Men vervaardigt twee poppen van stroo en lompen en steekt die in de kleeding van een man en van eene vrouw. Als nu de hond alles uit het water apporteert, neemt men een proef met den nagemaakten mensch. Men legt dien dichtbij den oever in het water, nadat men op het land reeds eenige apporteerproeven genomen heeft. Een goeden hond behoeft

het niet tweemaal bevolen te worden. Hij springt den in 't water geworpen mensch dadelijk na en sleept hem aan wal, wat hem in 't water niet moeilijk valt, daar de stroopop immers drijft.

Heeft de hond de stroopop op deze wijze reeds dikwijls uit het water gehaald, dan neme men iemand te hulp. Wij gaan met onzen hond aan den oever wandelen, terwijl onze adsistent van den oever of uit eene boot de stroopop in het water laat vallen. Dadelijk roepen we nu den hond, zoo hij niet van zelf de welbekende stroopop naspringt, toe : „Karo, apport, mooi !” Zonder zich te bedenken zal hij nu in het water springen en de stroopop er uit halen, waarvoor hem telkens eene belooning in den vorm van een lekker beetje gegeven wordt.

Eindelijk laat men een kind uit onze familie (een kind, dat de hond kent) aan eene lijn of voorzien van een zwemgordel te water en beveelt den hond ook dit eruit te halen, wat een goede hond gaarne doet. Daarna doet men hetzelfde met een vreemd kind en ten laatste met een volwassen persoon.

Zoo komt de hond er langzamerhand toe een drenkeling, zelfs zonder dat hem zulks bevolen wordt, na te springen en te redden. Dit schijnt menigeen misschien onmogelijk, doch men bedenke, dat zelfs een zwaar lichaam in het water zooveel van zijn gewicht verliest, dat men het met één vinger boven kan houden. Het moeilijkste in zoo'n geval is altijd, dat de drenkeling zijne tegenwoordigheid van geest verliest en zich dan aan alles, wat onder zijn bereik komt, vastklampt, waardoor de redding meestal onmogelijk wordt en dikwijls drenkeling en redder met elkander omkomen.

Moeielijker is het, een hond ertoe te brengen iets van den bodem van het water te apporteerén. Daartoe is het

GLADHARIGE ENG. WINDHOND.

noodig, dat hij eerst leert duiken, wat echter lang niet met elken hond gelukt. Ik heb zeer goed gedresseerde poedels gehad, die uitmuntend zoowel te water als te land appor-teerden, en die toch met geen mogelijkheid tot duiken te bewegen waren. Een domdrieste bastaard (van een poedel en een herdershond) daarentegen werd zulk een uitstekende duiker, dat hij een kreuzer (eene kleine pasmunt) uit de rivier de Lahn haalde, wat hem bepaald wel 5 of 6 maal van de 10 keer gelukte. Een steen ter grootte van een ganzenei haalde hij bijna altijd en een stuk hout, dat met een looden kogel bezwaard was, telkenmale weder te voorschijn.

Om een hond het duiken te leeren, leg ik een roodge-verfd stuk hout, dat de hond reeds dikwijls geapporteerd heeft, in een pot met water, en wel met slechts zoo-veel water, dat de hond den kop er niet tot over de oogen in behoeft te brengen om het stuk hout te grijpen. Doet hij zulks dadelijk, dan is er reeds veel gewonnen en moet men hem op die wijze dikwijls achtereen laten apporteeren.

Wil hij echter niet met den kop in het water, dan neemt men het hout in de hand en brengt het even boven het water, zoodat de hond het krijgen kan zonder den snuit nat te maken. Wil hij het grijpen, dan trekt men echter vlug de hand weg, waardoor het weder in het water valt. Pakt hij het, dan moet hij nu wat dieper reiken, waar-toe men het water in den pot wat vermeedert, en zoo komt hij er eindelijk toe, het ook van den bodem van den pot te halen, als deze geheel met water gevuld is. Nu neemt men een groote kuip of zoo iets, waar de hond inspringen moet, en eindelijk gaat men naar een water (stilstaand of stroomend). Men legt het stuk hout in het water dicht aan den oever, zoodat de hond het zien kan, daarna steeds verder en verder en eindelijk zal hij, als hij het roode

hout niet meer ziet, gaan duiken en het op den bodem zoeken. Later werpt men iets anders in het water, een steen of iets dergelijks, en ook dit zal de hond eruit halen. Zoo laat een hond zich africhten om zelfs verdronken menschen op den bodem van eene rivier enz. op te zoeken. 't Is werkelijk verbazingwekkend, hoelang menige hond het onder water kan uithouden.

„Karo, apport, vleesch!”

Met deze woorden geef ik mijn Karo eene zwarte mand, ga met hem mede naar den slager en herhaal onderweg dikwijls dezelfde woorden, waaraan ik nog nu en dan het woordje „mooi” toevoeg. Aan den slager wordt de opdracht gegeven om den hond in het mandje te doen, wat op het daarin liggend briefje besteld wordt en hem zelf dan ook telkens een stukje vleesch te geven. Karo heeft dit weldra in den neus, denkt, zoodra bovenstaande woorden tot hem gesproken worden, aan de zwarte mand en ook aan het stukje vleesch, dat hem dan te wachten staat en is dan ook weldra gereed en in staat om alleen naar den slager te gaan. Op gelijke wijze leerde Karo in een witte mand brood te halen van den bakker.

Eindelijk, na jaren, zal het onverschillig zijn, welke mand men hem geeft, daar hij dan den slager, den bakker enz. nauwkeurig kent en zeer goed verstaat, wat hem bevolen wordt te halen.

Een sterk bewijs van goed opmerken en goed verstaan gaf eens een hond van een mijner kennissen.

Dat dier deed ook tal van boodschappen naar den kruidenier en den bakker; men reikte hem daartoe slechts een mand over met het bevel: „Pollo, naar den bakker (of den kruidenier), hoor!” Tot de vrienden van dien kennis behoorde ook iemand, dien we hier maar mijnheer A. zullen

noemen en die ongeveer 200 pas verder in dezelfde straat woonde. Mr. A. kwam meermalen bij hem aan huis en ook bracht mijn kennis wel in gezelschap van Pollo een bezoek aan Mr. A., dien de hond op deze wijze dikwijls bij zijn naam hoorde noemen en goed leerde kennen.

Eens bij gelegenheid, dat de abrikozen-oogst wat bijzonder voordeelig was, zegt mijn kennis tot zijn vrouw: „Daarvan willen we Mr. A. eens een proefje zenden; breng mij even het hengselmandje!” Het hengselmandje wordt gebracht, en nadat er een 50 tal abrikozen in gelegd zijn, aan den hond gegeven met de boodschap: „Pollo, breng dat naar Mr. A., naar Mr. A. hoor!” De hond kijkt zijn meester aan, alsof hij vragen wil: „Versta ik je goed?” doch toen deze hem nogmaals toevoegde: „Ja, naar Mr. A.,” vertrekt Pollo regelrecht naar de woning van Mr. A., blijft voor de gesloten deur staan, zet het mandje neer, begint te blaffen en blaft zoolang tot hem wordt opengedaan. (VERT.)

Op dergelijke wijze breng ik Karo er toe, brieven enz. naar de post te brengen en geregeld één-, twee- of driemaal per dag vandaar te halen, wat voor mij bestemd is. Ik wikkel de brieven, briefkaarten enz. in een stuk papier, opdat alles bijeen blijft en niet door zijn speeksel beschadigd wordt. Na een jaar ging mijn Karo zonder bevel dagelijks tweemaal naar de post, 's morgens om 8 en 's avonds om 7 uur, en heeft in 6 jaren tijds niets verloren of bevuild, ofschoon hij onderweg meermalen door zijne vijanden aangevallen werd; want deze wisten zeer goed, dat hij niet kon bijten. Natuurlijk heeft hij die drieste keffers bij andere gelegenheden, bijv. wanneer ik met hem wandelen ging, hunne stoutheid wel betaald gezet en daarvan menig teeken op hunne huid achtergelaten.

Een goede hond zal mettertijd niet alleen datgene aan-

vatten en naar huis brengen, wat hem bevolen wordt, maar ook alles wat hij hier of daar vindt en herkent als aan zijn meester behoorende. Marko, van wien in de inleiding gesproken is, zocht naar zijn heer, als deze hem niet meenam en wist hier en daar in een koffiehuis diens paraplu of stok op te sporen. Hij nam deze voorwerpen zonder vragen of bevelen mee en ging verder naar een ander koffiehuis, tot hij zijn heer vond; anders bracht hij de gevonden voorwerpen naar huis.

't Zal, dunkt mij, de lezers interesseeren hier ook iets van mijn eigen hond te hooren, welke eveneens alles thuis bracht, maar meestal iets, dat hij gestolen had.

Diana heette deze hond (een teef patrijshond), dien ik juist om die minder lofwaardige eigenschap van een jager ten geschenke kreeg, nadat dezen gebleken was, dat hij den hond trots alle dressuur en slagen niet kon verbeteren.

Ik als hondenvriend, nam Diana tot mij, want het was een beeldschoon 3jarig dier met overigens zeer goede eigenschappen, en ik leefde dan ook in het vertrouwen, dat ik door mijne methode van dresseeren (door goede woorden, betere voeding enz.) betere resultaten zou verkrijgen dan de ruw gebaarde jager, die den hond ook wel wat ruw behandelde.

Diana had werkelijk eene bewonderenswaardige vaardigheid in het stelen; zij was van meening, dat zij niet alleen mijn stok of paraplu, die ik in een koffiehuis of bij een mijner collega's had laten staan, moest te huis brengen maar ook alles, wat zij maar krijgen kon, zoodat ik bij mijne thuiskomst voor mijne kamerdeur soms een volslagen victualie-winkel vond: worsten, kaas, geweekte stokvisch, ham, bokkings, rauw, gezouten en gedroogd vleesch, broodjes, enz. enz. Tot geluk voor mij en voor Diana kwam er bijna nooit navraag naar, tot eindelijk Diana in de buurt als

dievegge bekend raakte. Toen nam hare kunst af, d. w. z. de bestolenen werden voorzichtiger en daarmee werd Diana's buit zeldzamer en steeds geringer.

Met welk eene voorzichtigheid en overleg Diana handelde blijkt uit het volgende :

Zij ging eens, het was op „Goede Vrijdag” naar de markt, zeker met de bedoeling om te stelen. En wat bracht ze mij als vastenmaal te huis ? Een stuk labberdaan, dat zij zonder naar den prijs te vragen uit een vat genomen had en wel op hetzelfde oogenblik, dat de koopvrouw iemand geld terug gaf en den stinkenden visch en dus ook Diana den rug toegekeerd had. In een oogenblik was Diana te huis en legde, toen ik haar ingelaten had, kwispelstaartend het meegebrachte lekkere brokje aan mijne voeten neder.

't Is zeker te begrijpen, dat ik zelf mijne Diana niet algemeen als dievegge bekend wilde maken, want dan had ik, als ergens iets vermist werd, telkens in den zak kunnen tasten en ten slotte ook misschien nog kunnen vergoeden, wat door andere dieven gestolen was. Ik gaf daarom alleen iets terug, als erom gevraagd werd en ik stellig overtuigd was, dat Diana het werkelijk weggenomen had.

Naast mij woonde een bakker, die om de beperkte ruimte in de bakkerij, zijne platen met krentebroodjes altijd in zijne huisgang neerlegde, voor ze in den oven kwamen. Diana was een liefhebster van die broodjes; zij wandelde daarom steeds tegen dien tijd voor het huis van den bakker heen en weer en, als er niemand te zien was, sloop ze binnen en kaapte vlug een broodje weg. Mij bracht zij er echter nooit een.

Toen zij het den bakker, die anders wel een vriend van honden was, al te bar maakte, besloot deze met mijne goed-

keuring eenige met phosphor vergiftigde broodjes vooraan op de plaat te leggen. Diana kwam, zag en hapte toe, doch liet het gegrepen broodje direct weer los om een ander te pakken, want de phosphorlucht beviel haar niet. Niemand lachte meer dan de bakker, die Diana daarna meende te kunnen verschalken door fijngemaakt glas in een 6tal broodjes te bakken en deze dicht bij den ingang te leggen. Diana kwam en zag pas haar lievelingskost, of had er ook reeds een te pakken, doch liet het, toen zij het knarsen onder hare tanden voelde, weer los en liep weg. De bakker liet ze echter alle 6 liggen in de verwachting, dat Diana wel terug zou komen.

En jawel, Diana kwam den volgenden morgen terug, doch liep over de 6 bewuste broodjes heen naar de andere om daarvan te smullen, toen de bakker haar een tienponds gewicht nawierp. Hij raakte echter niet Diana maar het paneel van zijne oude huisdeur, dat daardoor geheel in splinters vloog.

Nu veranderde Diana van smaak, was elken Vrijdag bij een slager op de wacht, wanneer deze zijne versehe worsten op eene uitstaltafel uitbreidde om af te koelen, en wist telkens ongemerkt een worst weg te nemen.

De slager zon op wraak en hing op zekeren morgen niets anders buiten de deur dan een kalfslong, waarin hij een haakje met een fijnen ketting verborgen had, zóó dat Diana, als zij de long pakte, zich zelf moest ophangen. Dit gelukte; weldra hing Diana te spartelen, waarop de slager met een kromhout in de hand buiten kwam en haar daarmee zoo onbarmhartig ranselde, tot hij eindelijk van vermoeidheid niet meer kon slaan. Toen nam hij Diana van den haak en zette haar op den grond. Deze keerde zich snel om, zooals hare gewoonte was en beet tot dank den

halfammen slager zoo in het been, dat hij 4 maanden lang de kamer niet kon verlaten. Daarmede was Diana's lot beëlist: ik liet haar doodschieten.

Met het apporteeren heeft de hond den voornaamsten trap van dressuur bereikt. Men kan nu verder gaan, en het is tamelijk onverschillig, wat er nu zal volgen.

Ik neem in den regel het springen.

In de huisgang wordt over de breedte der gang een plank aangebracht, zóó dat de hond er niet onder door kan. Karo staat aan den eenen kant, ik aan den anderen en lok den hond met een:

„Karo, hop!”

om er over te springen. Dan ga ik aan den anderen kant staan en Karo moet weder over de plank springen, wat hij in den beginne minstens 30 à 40 malen moet herhalen. Reeds den volgenden dag neem ik een stok, houd dien met het eene eind tegen den muur en beveel met genoemde woorden den hond ook hierover te springen. Wil hij er onderdoor sluipen, dan houd ik den stok wat lager, doch springt hij er dadelijk over, wat bij poedels, *terriers* enz. in den regel het geval is, dan is hij reeds een springer en zal zonder bedenken over alles springen, wat men hem voorhoudt: over een been, paraplu, een, twee, drie stoelen, door een hoepel enz. Jonge honden, die nog geen schik in het springen hebben, lokke men met een stukje vleesch en geve hun dan ten slotte het lekker hapje tot loon.

Door een open hoepel springt de stokspringer even gemakkelijk als over een stok. In neem in den beginne een wijden hoepel (50 à 60 cM.). Langzamerhand wordt die vernauwd tot hij eindelijk zoo nauw is, dat de hond er nog juist door kan. Nu kan de hond ook door een koker of vat zonder bodem springen.

Zal de hond ook door een met papier gesloten hoepel of koker springen, dan houdt men hem met de eene hand den stok voor en commandeert: „hop!” Terwijl nu de hond den sprong doet, houdt men fluks den hoepel voor den stok, zoodat de hond noodzakelijk door het papier moet. Doet men dit eenige keeren, dan springt hij ook direct door den papieren hoepel of koker.

In het begin maakt men een gaatje in het papier (in het midden), opdat het dier er gemakkelijk door kan; ook gaat het gemakkelijker, wanneer men den hoepel of koker met het papier tegen den kop van den hond slaat, als deze den sprong doet.

Elke goede hond weet nauwkeurig, waartoe hij in staat is. Schat hij den afstand, welken hij overspringen zal, grooter dan de gewone, dan komt hij, als pas zijn aanloop begonnen is, terug en ziet zijn meester vragend aan, alsof hij dezen vertellen wil, dat de zaak hem te moeielijk is.

Wil zijn meester hem nu dwingen, dan begaat deze daardoor eene groote fout. Niet alleen toch kan de hond zich bezeeren, doch hij wordt dan in den regel ook verbluft en angstig en zal later zelden volkomen zeker van zijn sprong zijn.

„Karo, doe de deur dicht!”

Dit kunststukje is door elken middelgrooten en sterken hond gemakkelijk te leeren.

Ik neem Karo daartoe bij de voorpooten, zóó dat hij rugelings naar mij toe is gekeerd, ga zoo met hem naar de openstaande deur, zet zijne beide voorpooten er tegenaan en druk met den hond op die wijze de deur dicht. Dit herhaal ik dagelijks 10 à 12 maal achtereen; weldra zal de hond, als men met de woorden: „Karo, de deur dicht!” naar de geopende deur wijst, deze zelf gaan dichtdoen en later ook zonder commando.

Een groote hond (doch nog niet iedere) kan ook leeren eene deur, die met een klink gesloten is, te openen, wat veel moeilijker gaat, daar het dier tegelijkertijd met den poot de klink moet oplichten en daaraan trekken. Ook kan dit kunstje wel eens erg lastig worden, daar de hond dan in staat is overal elke met eene klink gesloten deur open te krijgen.

„Karo, dood !”

Men legt den hond met deze woorden op den grond en houdt hem zoo eenigen tijd vast, terwijl men telkens het woord „dood !” herhaalt. Dan laat men hem los, maar zegt nog steeds: „dood !” opdat hij nog enkele oogenblikken blijft liggen. Eindelijk roept men duidelijk, terwijl men met den vinger klapt: „daar komt de vilder (de poes of iets anders) aan !” waarop de hond dadelijk op de been zal zijn. Weinige zulke oefeningen zullen voldoende zijn om den hond op commando dood te laten liggen, vooral wanneer hij met een stukje suiker, vleesch of iets dergelijks beloond wordt.

„Karo, spreek !”

Dit leeren de steeds hongerige keffers, die altijd blaffen, wanneer zij eten zien, het gemakkelijkst.

Wanneer men hun bij het uitspreken van bovenstaand commando iets voorhoudt en hun dat ook telkens geeft, is dit minder prijzenswaardig kunstje binnen korten tijd geleerd.

„Karo, dat is mijn !”

Dit is een aardig kunstje, waardoor men den hond voor diefstal kan behoeden en maken, dat hij vreemden niets afneemt.

Ik leg een lekker beetje op stoel of tafel en zeg: „dat is mijn !” Wil de hond het pakken, dan is het „pst” en

als hij er te dicht bij komt, krijgt hij een tik met den vinger op den neus. Nu leg ik met dezelfde woorden een tweede stukje neer en laat hem daar eenige oogenblikken naar kijken. Dan leg ik een derde stuk neer met de woorden: „dat is voor jou!” (of „daar” of „asjeblijft!”) en schuif het desnoods een weinig naar hem toe, tot hij het neemt. Dan schuif ik ook het tweede stukje naar hem toe en zeg, als hij ook dit krijgen wil: „pst, mijn!” Op deze wijze geöfend zal de hond eindelijk hoegenaamd niets aanraken, dat met de woorden: „dat is mijn” ergens neergelegd is. Wil een vreemde hem iets geven, dan is een „pst, dat is mijn!” voldoende en de hond zal het niet aannemen. Zulke honden worden zelden snoepers.

’t Zelfde kunstje ziet men ook wel uitvoeren op de woorden: „dat is van een jood”, „dat is vergil” en dergelijke.

„Karo, zit op, mooi!”

Men zet den hond in een hoek van de kamer op zijn achterste, terwijl hij overigens recht op gericht is. Wil hij weder den gewonen stand op zijne vier pooten aannemen, dan dwingt men hem door de genoemde woorden in positie te blijven. Na 1 à 2 minuten laat men hem vrij, liefkoost en beloont hem, om daarna op nieuw te beginnen. Gehoorzaamt hij na een paar dagen steeds aan het commando, dan laat men hem nog in denzelfden hoek opzitten, maar zonder den wand aan te raken. Een lekker beetje tot belooning is hierbij zeer goed op zijne plaats. Is hij vast in dit kunstje, dan kan men het nog grappiger maken door den hond een muts of hoed op te zetten, een pijp in den bek te geven, enz.

„Karo, op, mooi!”

Het staan, loopen en dansen is geen werk voor groote zware honden; men leere het alleen aan vlugge (kleine)

honden en wel vroegtijdig, ongeveer met de vierde maand. De hond wordt rechtop in een hoek gezet en vastgehouden, indien hij weer op zijne vier pooten wil gaan staan, of men tikt hem met een stokje onder tegen de voorpooten aan, tot hij rustig blijft staan. Kan de hond in een hoek staan, dan zette men hem een eindje van den muur af en houde hem een stukje vleesch voor om hem rechtop te houden.

In 't vervolg zal hij, wanneer hij vleesch ziet, van zelf gaan staan en zelfs het vleesch, wanneer men zich daarmee langzaam verwijdert, volgen door op zijne achterpooten te loopen.

Zal hij ook dansen leeren, dan beweegt men het stukje vleesch steeds in een kring boven den kop van het dier. De hond zal het vleesch steeds met de oogen volgen en zich daarbij omdraaien. Eindelijk behoeft men slechts te zeggen: „Karo, om!” of „dansen”, en hij zal dadelijk beginnen te dansen. Wanneer hij muziek hoort, danst hij zichtbaar met meer genoegen.

„Karo, over, hop!”

Elke hond, die goed op de achterpooten kan loopen en dansen, leert ook gemakkelijk in die houding over een barrière springen. Men plaatst bijv. een stok ongeveer 10 cM. boven den grond tusschen ons en den hond in, lokt den rechtopstaanden hond naar ons toe en noodigt hem zoo uit over den stok te springen. De meeste honden doen zulks dadelijk. Wil hij het echter niet doen, dan neemt men hem achter bij den halsband en tilt hem er vlug over, terwijl men hem ook weer op de achterpooten neerzet. Met eenige herhaling en gelokt door een lekker beetje leert hij dit zeer gemakkelijk.

Langzamerhand plaatst men den stok een weinig hooger doch telkens niet eerder, dan wanneer hij zonder moeite

hooger kan springen; mijn poedel sprong op die wijze tot 80 cM. hoogte, en sterk gespierde honden kunnen het wel tot 1 M. brengen.

„Karo, snap!”

Karo zit op de achterpooten. Ik leg hem een klontje suiker of iets dergelijks op den top van zijn neus en noem hem een of ander getal, bijv.: „Karo, als ik 10 zeg, is het brokje voor jou!” Dan tel ik langzaam en duidelijk tot 10, Karo werpt dadelijk het brokje omhoog en snapt het op. In den beginne geeft men den hond hierbij op het bepaalde oogenblik een teeken met de hand of met het hoofd.

Het beklimmen van een ladder.

Sommige honden als poedels en Terriers loopen dadelijk bij een ladder op, als hun meester hen voorgaat. Het afdalen gaat echter moeilijker en langzamer. Om een hond, die niet omhoog wil, daartoe te brengen, zet men hem met de voorpooten op de onderste sport en wijst met den vinger naar een op de tweede of derde sport gelegd lekker hapje, terwijl men bij het woord „verder” of „vooruit” met de hand het dier een weinig voortdringt.

Wil men den hond gaarne spoedig boven hebben, dan is het beter een touw aan den halsband te bevestigen en dat over de bovenste sport te slaan; men kan dan achter de ladder staande door voorzichtig aan het touw te trekken den hond zachtjes dwingen naar boven te gaan.

Het liefst maakt de hond gebruik van een dubbele ladder met platte sporten (meer een trap); op zoo'n ladder behoeft hij zich, wanneer hij boven is ook niet om te keeren, wat zeer moeilijk is, maar kan hij de ladder aan den anderen kant weer afdalen.

De slangloop.

De hond moet onder het wandelen rechts en links tuschen de beenen van zijn meester doorloopen.

Om dit doel te bereiken neem ik den leerling aan een touw, laat hem bij den eersten pas tusschen de beenen doorgaan, doe den tweeden pas en trek hem met het touw aan den anderen kant weer tusschen de beenen door en ga daarmee voort, tot de hond van zelf op deze wijze loopt, wat gewoonlijk niet lang duurt.

Verschillende marschoefeningen.

Vooreerst loopt de hond op zijne vier pooten in een kring rond, dan tilt hij het linker achterbeen op, wat men hem gemakkelijk leert door met het touw dat been omhoog te houden; afwisselend doet men evenzoo met den rechter achterpoot en den linker en rechter voorpoot. Dit valt den hond volstrekt niet moeilijk; men ziet toch dikwijls een hond op 3 pooten loopen, omdat hij zich aan één poot bezeerd heeft.

Nu volgt

De kruisgang,

waarbij de hond op 2 pooten loopt, afwisselend op rechter voor- en linker achterpoot of op linker voor- en rechter achterpoot. Deze oefening is moeilijker, omdat het dier hierbij minder steun heeft. Ik bind den hond hiertoe den linker voorpoot aan den hals vast en den rechter achterpoot aan het achterlijf en later, wanneer hij zoo loopen kan, omgekeerd. Eerst zal hij erg waggelen, doch langzamerhand leert hij zijn evenwicht beter bewaren en zal hij op commando den kruisgang uitvoeren.

De eenzijdige gang,

waarbij de hond op beide linker of op beide rechterpooten loopt. Hiertoe bindt men de beide pooten van de eene zijde vast, den voorpoot aan den hals, den achterpoot aan het achterlijf. Verder doet men den hond een touw om den hals en een om het achterlijf en knoopt die touwen stevig vast aan het touw, dat men in de hand houdt; het dier

wordt hierdoor rechtop gehouden en tot loopen genoodzaakt.

Eerst na zeer lange oefening zal hij zulks zonder touw op commando doen en ook alleen in een cirkel, naar welks middenpunt hij natuurlijk overhelt.

Het loopen op de voorpooten.

Deze oefening is zeer moeilijk en alleen maar te probeeren met kleine honden.

Men leert het den hond het gemakkelijkst op de volgende wijze :

Ik bind den hond een breeden riem om het achterlijf en hef hem daaraan zoo hoog op, dat hij bijna loodrecht op de voorpooten komt te staan; geheel loodrecht gaat niet, daar hij dan over den kop zou buitelen. Zoo moet nu de hond zeer lang in het loopen op de voorpooten geoefend worden, tot hij zulks eindelijk doet, wanneer men hem een stokje onder de achterpooten houdt. Na voortgezette oefening zal hij ten laatste ook zonder het stokje het kunststukje uitvoeren.

Het koorddansen.

Dit is inderdaad het moeilijkste en het volmaaktste, wat de hond op het gebied der gymnastiek kan leeren en eigenlijk alleen te vergen van den poedel, die van nature meer volhardend en verstandig is en ook meer liefde voor de zaak heeft dan andere honden.

De koorddanser moet in de eerste plaats een goed appor-teur zijn, die dan door goedheid, maar ook alleen hierdoor tot het beklimmen van het koord te bewegen is.

Als vooroefening leert men hem over een balk of paal te loopen, dien men over twee stoelen, over een kuil in den grond, later over een sloot legt. Men zet hem daartoe op den eenen stoel en lokt hem met een stukje vleesch over den balk tot ons te komen; men mag hierbij wel wat geduld hebben en het dier tijd gunnen, want het is zeer

bang voor vallen. Vervolgens zet men hem dadelijk op den balk, zonder van den stoel gebruik te maken. Vooraf geeft men hem echter een plankje in den bek, waarop een stokje staat met een vlaggetje eraan, dat hij over den balk moet apporteerén. 't Is goed hem dit vlaggetje eerst eenige keeren op de gewone manier te laten apporteerén, opdat hij er goed mede vertrouwd geraakt.

Brengt hij het vlaggetje telkens goed over, dan zet men dit aan het eene eind van den balk neer en laat het door den hond halen.

Na eenige oefening neemt men den balk telkens wat smaller, zoodat de hond telkens meer moet acht geven en ballanceeren; daarna bezigt men een ronden stok, die echter niet glad mag zijn, en ten slotte een touw van tamelijke dikte.

Dit touw brengt men eerst ter hoogte van ongeveer 1½ M. boven den grond aan en gaat daarmee langzamerhand iets hooger; want ook aan de hoogte kan de hond zich niet eensklaps gewennen. Het touw moet goed gespannen zijn en aan de uiteinden, waar het vastgemaakt is, moet een plankje aangebracht worden, waarop de hond zich kan omkeeren en, als 't noodig is, een oogenblikje rusten. Ook bij deze oefeningen make men van het genoemde vlaggetje gebruik.

Zal de hond eindelijk over een hooggespannen koord zijne kunsten vertoonen, dan moet men daaronder een net of kleed uitspannen, opdat hij zich bij het vallen, wat echter zelden voorkomt, niet kan bezeeren.

Wij zouden hier nog wel een aantal andere kunstjes kunnen aanhalen, die de hond gemakkelijk kan leeren, doch na al het aangevoerde zal het zeker niemand moeilijk vallen, zelf de beste wijze te vinden, waarop een of ander kunststukje kan worden geleerd.

IX. De dressuur van jachthonden.

Dat wij hier een afzonderlijk hoofdstuk wijden aan de dressuur van jachthonden, geschiedt eensdeels in het belang van den jachtliefhebber, die ons werkje in handen mocht krijgen, en anderdeels omdat de dressuur van jachthonden eigenlijk eene geheel andere is dan de pas behandelde.

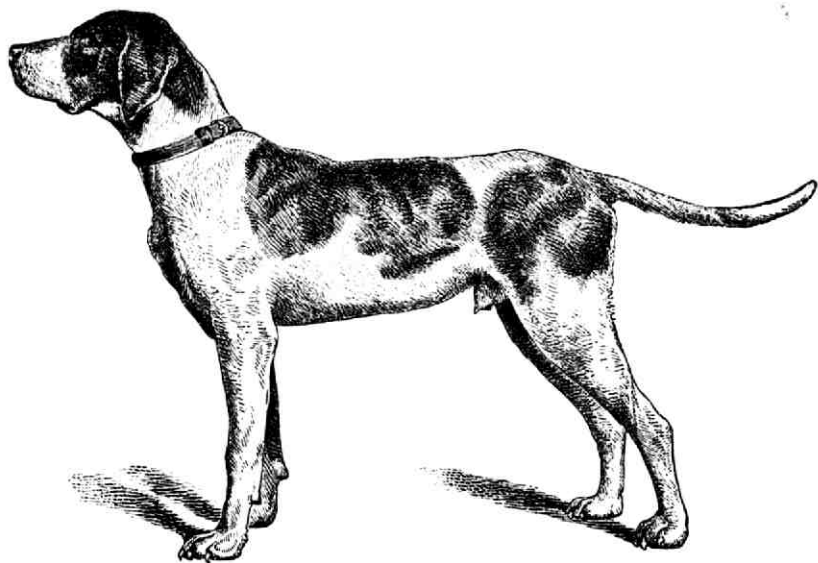
Aangezien we hier echter onmogelijk alles kunnen releeven, wat voor de vorming van een volmaakt jachthond noodig is, zullen we ons in dezen tot de hoofdzaken moeten bepalen.

De inleiding tot de jachthondendressuur bestaat in het bedaard en rustig loopen van den hond naast zijn meester (den jager). De hond wordt daartoe steeds aan een touw gehouden, waar men ook met hem heengaat, en het is aan te bevelen, hem op den leeftijd van 6 maanden reeds dicht naast ons aan een touw te leiden. Later loopt hij dan altoos naast of onmiddellijk achter zijn meester, al naar deze het wenscht, want aan het touw laat hij zich zeer goed naar onzen wensch schikken, corrigeeren en dresseeren, en eindelijk zal hij ook zonder touw zijn meester niet verlaten, zelfs niet wanneer er andere honden bij zijn, die tot zoeken uitgezonden worden.

De kamerdressuur van den jachthond is dezelfde als die van elken anderen hond, voor zoover die n.l. het appel en het apporteeren betreft; alle andere kunststukjes laat men bij den jachthond achterwege.

Sommige jagers beginnen met de kamerdressuur reeds als de hond 6 maanden, anderen als hij 9 à 10 maanden oud is.

Volgens mijne ervaring doet men het best, den jachthond,

ENGELSCHER POINTER.

die een ernstigen en vermoeienden arbeid heeft te verrichten, eerst te dresseeren, wanneer hij zelf ook reeds wat ernstiger is geworden: dus niet te jong.

Het staan voor het wild.

Een hond van goede afkomst moet eigenlijk uit zich zelf voor het wild staan. Ik heb reeds kruisingsproducten (Pointer-poedel) gehad, die zonder eenige dressuur op den leeftijd van 6 maanden zeer goed, zoowel voor hazen als voor patrijzen stonden.

Heeft een jachthond deze eigenschap van nature, dan is dit natuurlijk een groot voorrecht; men is dan des te spoediger met hem klaar en hij is en blijft dan ook altijd vertrouwbaarder. Moet een hond het „staan” en het appor-teeren eerst geleerd worden, dan vereischt dit vrij wat moeite en tijd en niet minder tact en oplettendheid, wanneer men ten minste van hem een goeden hond, de rechterhand van den jager, wil maken. Het woord „goed” is echter zeer rekbaar en 't hangt van den bezitter af, wat hij daar-onder verstaan wil. Sommige honden worden door hun eigenaar goed genoemd, terwijl een ander ze geen schot kruit waard oordeelt. Om een jachthond goed te beoor-deelen, moet men in de eerste plaats goed verstand van de jacht hebben, d. w. z. men moet zelf een prefect jager zijn, maar geen „zondagsjager”, die ook honden dresseert (doch hoe?) en ze ten slotte voor goed uitgeeft en zich goed laat betalen ook.

Voor de eigenlijke africhting in het veld is het noodig den jongen hond zeer dikwijls mede te nemen, hem met alles bekend te maken en tevens aan het schieten te gewennen; want een hond, die bang is voor het schieten, geeft den jager veel last

en moeite. De hond moet ook recht vurig gemaakt worden en men moet zich niet te spoedig over te veel drift van een hond beklagen, zooals wel eens gebeurt. Te veel drift kan een hond niet licht hebben, als hij maar verstandig geleid en behandeld wordt.

Wordt de leerling aan het touw gelegd en mee in 't veld genomen, dan toont hij zich in den beginne recht onhandelbaar, rukt naar links en rechts, gaat liggen enz. Men moet zich daardoor echter niet tot drift laten verleiden en den hond niet slaan; met vriendelijke woorden komt men verder. Men bestudeere voor alles het karakter van den hond; dat hij eerst onhandelbaar is, is een goed teeken en getuigt van vuur, dat een goede hond zelfs tot op hoogen leeftijd moet bezitten.

't Is zeer aan te bevelen een jongen hond aan een ouderen, fermten hond te koppelen, die van het tegenovergestelde geslacht is, waardoor hij onwillekeurig aan 't appel enz. gewent.

Onderweg late men, terwijl men bedaard voortloopt, zonder op de dieren veel acht te geven, nu en dan een slaghoedje knallen, opdat het dier eerst aan een lichten knal gewent. Daar de oude honden bij het schieten duiken of gaan liggen, moet men niet schieten terwijl men stilstaat, vóór de jonge hond daaraan gewend is; want deze zou verwonderd opkijken, als zijn leidsman ging liggen, hij zou bevreesd worden en later, als hij los meeliep, zelfs weglloopen.

Is de jonge hond eindelijk in 't geheel niet meer bevreesd voor 't schieten, dan moet hij duiken leeren.

De hond komt daartoe aan eene lijn van ongeveer 40 M. lengte, die men echter bijna geheel opwindt, zoodat men het dier kort aangebonden houdt. Gaat de hond nu op het commando: „koest!” of „neer!” goed liggen, dan

late men de lijn vieren en verwijdere zich om zich te overtuigen, of hij ook rustig blijft liggen. Komt hij ons achterna, dan moet hij dadelijk weer naar dezelfde plaats terug en op nieuw „koest” maken, tot zoolang, dat hij bedaard blijft liggen, hoe ver wij ons ook van hem verwijderen.

De hond moet onvoorwaardelijk weten, wat hij te doen heeft. Is men overtuigd, dat hij dit weet, en wil hij dan toch niet volgen, dan is het niet verkeerd hem door een slag met de zweep tot zijn plicht te brengen.

Nu koppelt men den jongen hond weder met een goed afgerichten, ouderen hond. Op het commando „koest!” gaat deze liggen en de jonge hond zeker met hem. Daarna wordt de lijn weder verlengd en ook dan zal de jonge hond het voorbeeld van zijn geleider volgen; voor en na wordt er „koest!” gecommandeerd, terwijl men dit telkens door één of meer schoten laat volgen, den hond met een „apport!” of „hier!” terugroept, tot zoolang er steeds gehoorzaamd wordt. Heeft men er onder verscheidene honden soms nog één, die niet behoorlijk het voorbeeld van zijn leidsman volgt, dan moet men dezen afzonderlijk aan de lijn oefenen, tot hij vast is.

Aan het gebruik van de lijn pare men echter altijd vriendelijkheid. De ervaring leert, dat honden, die zich eerst ongezeggenlijk en halsstarig toonden, doch door zachtheid tot hun plicht werden gebracht, later des te gehoorzamer werden.

De hond, die op commando gaat liggen, mag nu mede naar een veld, waarop slechts weinig wild is. De vreesachtige hond mag nu naar believen rondloopen, en gaat hij daarbij ook al wat te ver, men store hem daarin niet; hij legt daardoor langzamerhand zijne vreesachtigheid af en zal er zelf wel het doellooze van inzien en er mede uitscheiden.

Een hond, die te vurig is, moet met ernst beteugeld en streng aan het commando gehouden worden; in geval van nood zelfs door eene behoorlijk dracht slagen, waarbij men echter bedenke: éénmaal flink wat, is beter dan dikwijls een weinig!" Is zijne vurigheid wat getemperd, dan kan men hem ook wat meer vrijheid in het zoeken laten. Men herhale dan echter de noodige wenken en commando's, wanneer de hond zich een weinig vermoeid toont, en wel vlug achter elkander, opdat het dier deze vlug leert begrijpen en volgen. Met zulke vurige honden moet men zich altijd afzonderlijk bezig houden.

Onder de jachthonden treft men er ook aan, die graag uit eigen aandrifft mogen handelen; zij dwalen bijv. te ver af. 't Zou verkeerd zijn zoo'n hond dadelijk terug te roepen of te fluiten; want als de jager meent, in dit geval het dier door slaan tot onbepaalde gehoorzaamheid te moeten brengen, kan hij den hond wel eens geheel bederven, daar 't zeer wel mogelijk is, dat deze in zijn ijver het geroep of gefluit niet gehoord heeft en dus ook niet weet, waarom hij gestraft wordt. Keert de hond zich echter van zelf om, dan geeft men hem dadelijk een teeken en gaat, als hij rechts afgedwaald is, links op hem af, alsof er niets voorgevallen ware; de hond zal zeker volgen.

't Gebeurt niet zelden, dat een vurige hond bij 't zoeken te ver afdwaalt, maar toch op zijn strooptocht weer in onze nabijheid komt; in dat geval laat men hem dan dadelijk zelfs in zijn grootsten ijver „koest" maken, prijst hem, roept hem tot zich enz., zoodat hij begrijpt wat hij doen moet en hij zal gaarne alle commando's naar rechts en links, vooruit, achteruit enz. uitvoeren. Worden de commando's te kort of te vaak gegeven, dan zal de bange of bevreemd gemaakte hond wat om den jager rondloopen in plaats van

te zoeken. Zulk een hond is alleen hierdoor te genezen, dat men hem het „vooruit!” voordoet door zelf vooruit te loopen; hij zal dan zeker volgen en zijne vreesachtigheid langzamerhand vergeten. Alleen in zulk een geval is een vlug en krachtig optreden geoorloofd.

Een goede hond moet het geheele veld afzoeken en daarom het loopen in een zig-zaglijn grondig geleerd hebben. Alle honden, die door te grooten ijver in 't jagen hiertegen zondigen, moeten teruggeroepen worden en dikwijls „koest” maken om hun ijver te temperen en gehoorzaamheid te leeren.

Is een hond om zijn overgrooten ijver reeds dikwijls gestraft en weigert hij bij den jager te komen, dan moet men bedaard naar hem toe gaan, hem aan de lijn leggen en een paar flinke klappen geven, terwijl men dikwijls fluit. Daarna verwijdt men zich en fluit hem. Komt hij wederom niet, dan trekt men eens flink aan den collier (stekelband, parforceband) en haalt hem naar zich toe; want alleen hierdoor is dan onbepaalde gehoorzaamheid te verkrijgen.

Nu brengen wij den gehoorzamen en niet meer schrikken hond voor het wild, dus op een terrein, waar men zeker is, dat de hond met het wild in aanraking komt.

Ook hierbij is het goed, een ouden, goed gedresseerden hond als leermeester en leidsman mee te nemen. Dezen laat men eerst alleen zoeken. „Staat” hij, dan moet de jonge discipel aan de lijn naar hem toegebracht worden, om zijn doen en laten gade te slaan en ook het wild in den neus te krijgen. Als de jonge hond rustig staat, is er wat goeds van hem te verwachten, want deze eigenschap moet een goede hond bezitten, als hij mee naar het veld zal gaan. Wil hij echter dadelijk op het wild afgaan, dan kan dit een gevolg zijn van al te veel vuur, doch ook zijn grond

hebben in eene overgeërfde fout; het eerste is gemakkelijker af te leeren dan het laatste.

Dat de hond het wild naspringt kan door de lijn tegengegaan worden, en daarom moet men zich ook niet te vroeg van deze ontdoen. Als de jonge hond geleerd heeft te „staan”, moet de oude leidsmakker te huis gelaten worden en hij dus alleen werken.

Een oude hond is niet altijd volstrekt noodig om een jongen te dresseeren, doch men bereikt daarmede in den regel eerder zijn doel, en voor jagers, die wat prikkelbaar en driftig zijn uitgevallen, is deze wijze van dresseeren in elk geval zeer aan te bevelen.

De alleen zoekende hond.

Als de hond zoo ver gevorderd is, dat wij over het geheel genomen over hem tevreden kunnen zijn, dan wil het toch nog wel eens voorkomen, dat hij hazen of patrijzen opjaagt in plaats van er voor te staan. Komt zoo iets eens voor, dan straffe men hem niet dadelijk, maar legge hem de lijn weer aan en wel een zoo lange, dat hij niet anders gevoelen kan, dan dat hij geheel vrij is. Zoo moet hij dan weder voorwaarts om de ergens neergevallen patrijzen nogmaals op te zoeken. Heeft hij deze weder opgespoord en wil hij er op nieuw op afgaan, dan volgt er dadelijk een flinke ruk aan de lijn en een gestreng „koest!”

Daarop liefkoost en streelt men hem en brengt hem zoo zoetjes aan zoo dicht bij het wild, als men dit wagen kan zonder het op te jagen. De hond moet voor de eerste patrijzen 2 à 3 minuten staan; langer is niet noodig. Mochten de patrijzen vóór dien tijd opvliegen, dan moet de hond zich dadelijk weer koest houden.

Het instinct drijft den hond er toe, het wild op te sporen, te vervolgen en eindelijk te vangen. De eene bezit dat instinct in hoogere mate dan de andere; de meer wilde en ruwe honden kenmerken zich er meer door dan de goed-aardige en fijne honden. 't Is dus de plicht van den dresseur den hond dat instinct te ontnemen of liever, dat door zijn wil te doen beheerschen, wat gebeuren kan door een verstandige dressuur, waardoor de hond leert begrijpen wat er van hem gevorderd wordt, wat hij doen en laten moet. Door eene al te gestrengte behandeling of mishandeling bereikt men echter zelden zijn doel, evenmin als door het dier een schot hagel na te zenden, dat hem misschien voor zijn geheele leven vermindert of de oorzaak van zijn dood wordt.

Is de jonge hond eindelijk zoover, dat hij het wild goed weet te vinden en daarvoor te staan, dan neme men hem weder in gezelschap van een ouden hond mede; zulk een leermeester toch is het beste voorbeeld.

Men gaat nu met den hond (of de honden) aan den lijn tegen den wind in, zwenkt bij afwisseling rechts en links, terwijl men door gebaren of woorden den hond de richting aangeeft en door de woorden „zoek, zoek” aanspoort. Wordt hij al te driftig, dan waarschuwt men hem door een gedempt „zacht wat”, „zoetjes” of „langzaam”, en blijft deze waarschuwing zonder het gewenschte gevolg, dan helpt een flinke ruk aan de lijn. Honden, die naar muizen, leeuweriken en dergelijke zoeken, moet men daarvan door een herhaald „foei” afbrengen, en men moet ook nooit in tegenwoordigheid van den hond op dergelijke dieren schieten.

Is de hond goed gehoorzaam, dan brenge men hem op een veld met weinig haas, doch met patrijzen. Aan de lijn gaat hij nu met zijn meester tegen den wind in en zoekt. Heeft hij iets in den neus, dan roepe men hem toe: „lang-

zaam" of „zacht wat!" Blijft hij staan, dan moet hij dadelijk duiken, terwijl de jager om hem heen loopt, tot hij de patrijzen in 't oog krijgt. Daarop gaat hij terug, roept den hond met een „hier!" tot zich, laat hem nogmaals voorwaarts gaan en koest maken, loopt op nieuw om hem heen en jaagt de vogels op, zonder er evenwel op te schieten, terwijl ook den hond volstrekt niet mag worden toegestaan het wild na te springen. Nu gaat men weer gezamenlijk de patrijzen na, handelt weder evenzoo met den hond en tracht nu een der vogels zittend of in de vlucht te schieten. Men moet zich hierbij echter wel sekuur nemen, daar mis schieten zeer nadeelig op de dressuur van den hond zou werken.

De hond moet nu dadelijk den geschoten vogel opzoeken en apportéeren, zonder dien te verscheuren of zelfs maar heen en weder te schudden. Is de hond wat al te vurig, dan mag hij in 't vervolg niet eerder weder het geschoten wild achterna, voor dit geheel dood is.

Een hond mag, als het schot gevallen is, niet gaan rondloopen, doch moet, na of zonder geroepen te zijn, bij zijn meester komen en bedaard naast dezen blijven staan.

De beste tijd om den hond op patrijzen af te richten, is de maand Maart of April, omdat de patrijzen dan paarsgewijze liggen, of September, als de jongen nog niet wild zijn.

Voor de dressuur op hazen is September de beste tijd; men handele hierbij evenzoo, als voor patrijzen is aangegeven.

Nu moet de hond mede het hout in; de jager zoekt dus een geschikt, van struikgewas voorzien terrein uit, dat hem ook een vrij gezicht op zijn hond toestaat. Op zoo'n terrein moet de hond door een gedurig zwenken en door commando's als: „om", „terug", „hier!" enz. er toe gebracht worden steeds in de nabijheid van den jager te blijven.

Voor de snippenjacht richt men den hond evenzoo af, als voor de jacht op patrijzen.

De Februari- of Maart-dressuur moet in Sept. of October afgehoopen zijn, waarna de hond bij een flinken jager zeker ook fern zal blijven, terwijl hij bij een slecht jager gevaar loopt weldra bedorven te zijn.

Hoofdregels voor de dressuur van den jachthond.

1. Elke les, waarbij de hond zich leerzaam betoont, kan verkort worden.
2. De hond moet steeds dezelfde commando's en hetzelfde gefluit hooren.
3. Door vriendelijke woorden en ernstige berisping bereikt men zijn doel eerder dan door vloeken en tieren.
4. Als een vriendelijke, zachte behandeling niet tot het doel leidt, dan make men gebruik van den collier (klos- of stekelband).
5. Nooit schoppe men den hond of trekke hem aan de ooren. Heeft hij werkelijk door kwaadaardigheid enz. straf verdiend, dan geve men hem een paar slagen met de zweep op zijn achterdeel.
6. Honden, die zich bij herhaling koppig toonen, moeten niet te ruim gevoerd worden; in erge gevallen late men ze 2 à 3 dagen honger en dorst lijden.
7. Een hond mag in het eerste jaar van de dressuur alleen door zijn meester, niet door vreemden, mee naar 't veld genomen worden.
9. Bij het koopen van een hond informeere men nauwkeurig, aan welke bevelen, en woorden en aan welk gefluit

hij gewend is, opdat hij niet door verkeerde uitdrukkingen enz. in de war gebracht en eindelijk bedorven wordt.

X. Ras-typen.

Eene juiste klassificeering van alle honden zou ons waarschijnlijk zeer moeilijk vallen, waarom we het maar geheel niet beproeven. Eene verdeling in groote honden en kleine of schoothonden, of naar de bestemming van de dieren in slagers-, jacht-, herdershonden enz., wil ons evenmin bevallen als elke andere.

We beginnen onze korte beschrijving van eenige der voornaamste rassen daarom maar met een der grootste en zwaarste.

1. *De Mastiff.*

Deze majestueuze, voorname reus met zijn edel, maar ernstig gezicht, moet zelf de minst bevreesden wel een zeker respect inboezemen, wanneer hem zulk eene verschijning onverwachts den weg verspert. Zijn geheele optreden verradt kracht en moed, gepaard met eene onovertroffen waakzaamheid.

Kenmerken: Schedel breed, aan 't voorhoofd niet te plotseling dalend; snuit middellang, vierkant, eerder breed dan diep; lippen vol, doch niet zoo afhangend als bij de bloedhonden; tanden wit en zeer sterk, beneden en bovenkaak goed op elkander passend, (vooruitstekende benedenkaak is eene fout); oog middelgroot, gewoonlijk helder bruin; ooren glad, dun en vlak tegen de kaken hangend, zwart als 't masker geldt als fraai.

Hals: zeer gespierd, sterk, niet te kort en zonder wam.

Borst: niet diep en middelmatig breed.

Rug: sterk en breed, vol en krachtig gespierd.

Pooten: sterk en recht; hoewel wolfsklauwen niet als fout gelden, zijn ze toch als onschoon af te keuren.

Kleur: vaalgeel als modekleur met zwart masker; gestroomd is minder gewild.

Beharing: zeer fijn, kort en gelijkmatig, alleen op rug en schouders en aan den staart wat langer.

Staart: zeer lang, van den dikken wortel langzamerhand dunner doch niet spits uitlopend, ongeveer als bij den Pointer. De gemiddelde hoogte bedraagt 75 cM.; exemplaren van 80 cM. zijn echter niet zeldzaam en zeer gezocht; nog grootere, van 85 cM., worden verschrikkelijk duur betaald, als hun gewicht en bouw n.l. met de hoogte in overeenstemming zijn. Teven zijn steeds 5 à 10 cM. kleiner.

Het gewicht van een goedgevulden mastiff bedraagt ongeveer evenveel kilogrammen als de hoogte centimeters, zoodat een hond van 75 cM. hoogte ongeveer 75 kilogr. en een van 85 cM. ook ongeveer 85 kilogram zal wegen.

Punten:

Kop, snuit, ooren, oogen . . .	15
Hals, borst, rug, staart . . .	15
Pooten en voeten.	10
Beharing en kleur	5
Algemeen voorkomen en houding. .	5
Totaal . . .	50.

2. De Sint-Bernardshond.

Terwijl we op bladz. 17 e. v. meer over den vroegeren Sint-Bernard hebben gesproken, is het hier onze taak den tegenwoordigen nader te beschrijven.

Ofschoon de St. Bernards hond wel verdient als rashond beschouwd te worden, is het toch aan hem te zien, dat hij van gekruist ras is. Naar de overleveringen van de monniken uit het hospitium zou de St. Bernard uit eene kruising van den Deenschen dog met een grooten Pyreneeschen herdershond (Mastiff) afstammen.

Hoewel de St. Bernards hunne oorspronkelijke goede eigenschappen, als trouw, waakzaamheid, vertrouwbaarheid bij kinderen enz, behouden hebben, treft men bij hen soms echter ook gebreken aan, die zeer onaangenaam kunnen worden. Of zulke gebreken uit eene verkeerde opvoeding voortvloeien of toevallig ontstaan, is niet uitgemaakt. Ik had eens twee St. Bernards, die in het derde jaar zoo boosaardig tegen kinderen werden, dat ze wel aan den ketting moesten. Deze boosaardigheid openbaarde zich echter slechts nu en dan, op het onverwachts, en nooit tegenover een en hetzelfde kind. Later vielen zij ook op eene wandeling onverwachts volwassen personen aan.

Wat moed aangaat, daarin staat de St. Bernard bij den Mastiff ten achter. Wordt hij eenmaal overbluft, dan is hij in den regel bedorven, een bloodaard, die eerder zal wijken dan zijn meester met zijn leven te verdedigen. Ook behoort hij tot de fijngevoelige honden, die niet geslagen willen worden, vooral niet op eene verkeerde plaats.

Kenmerken: Kop groot, massief, vierkant, met niet te langen, vrij vierkanten snuit, sterk hangende lippen, als bij den bloedhond; het voorhoofd scheidt zich vrij scherp van den snuit af; de dicht tegen de kaken liggende ooren zijn slechts middelmatig van lengte en driehoekig van vorm; de donkere oogen verraden stoutheid en veel verstand.

Hals en schouders: een tamelijk lange hals met breedten, gewelfden nek en goed ontwikkelde wam, ronde schoudere en breede borst.

Pooten: recht met groote voeten en dubbele wolfsklauwen; dit laatste is echter niet onvoorwaardelijk noodig. Koehakken zijn eene fout en teekenen zwakte van het dier.

Algemeen voorkomen: eene in 't oog loopende frischheid, verstand gepaard met kracht en levendigheid.

Kleur: Oranje of rood, donkerrood en grijs gestroomd, geel met witte plekken.

Temperament: Dit langt juist bij den St. Bernard het meest van de opvoeding af. Een goed opgevoede hond is een zachte, vriendelijke, aanhankelijke, gehoorzame, leersame en waakzame huisgenoot, terwijl een slecht opgevoede volmaakt het tegenovergestelde kan zijn.

Beharing: Er zijn langharige, die meer van den oorspronkelijken stamvader en kortharige, die meer van de oorspronkelijke moeder hebben; de eerste hebben ruw doch een weinig golvend, de laatste hard, glad en dicht haar.

Punten :

Kop	10
Hals en schouders	5
Pooten en voeten	10
Wolfsklauwen	5
Algemeen voorkomen	10
Beharing	5
Temperament	5
Totaal	50

3. *De Newfoundland.*

Zijn statig en deftig voorkomen, zijn edel gelaat, zijne majestueuze manieren en leerzaamheid hebben hem reeds voor lang boven alle groote honden tot een lieveling der

hondenvrienden, voornamelijk der Engelschen gemaakt, die hem nog heden boven alle andere honden verkiezen, terwijl men er ook elders weder op bedacht is, dezen hond de hem toekomende plaats in te ruimen, vooral omdat hij ook als waterhond door geen anderen, zelfs niet in de verte, wordt geëvenaard. Als waakhond en om ons te vergezellen schat ik hem boven alle andere honden.

Deze hond stamt oorspronkelijk van het eiland Newfoundland, waar hij echter niet zoo groot is als die, welke in Engeland en elders aangefokt worden.

Ik heb in den Elzas twee rechtstreeks van Newfoundland ingevoerde honden gezien, die bijna 65 cM. rughoogte hadden en sterk gebouwd, doch minder fraai van uiterlijk waren. Zij waren wit, hadden zwarte ooren en lagen den geheelen dag in het water als een vischotter.

In den laatsten tijd onderscheidt men naar de kleur twee soorten: de zwarte (zoogenaamd Engelsche) en de Landseer-Newfoundlander, welke wit is met zwarte plekken.

Kenmerken: Kop groot, breed, met zeer schuinen voorhoofdshoek en sterk ontwikkeld achterhoofsbeen. Snuit tamelijk lang, door den vooruitstekenden bovenkaak en grooten neus wat spits schijnend; lippen slechts weinig hangend; beharing kort. Ooren kort, goed aansluitend en met kort, fluweelachtig haar, alleen aan de zoomen een weinig langer.

4. *De Leonberger.*

ook wel berghond(?) genaamd, mag hier zeker, als na aan den St. Bernards hond verwant, ook eene plaats vinden.

Eerlijk bekend zou ik hem, daar ik hem beschouw als een kruisingsproduct van den St. Bernards- met den een

of anderen dikkoppigen, beenigen slagershond, liever niet onder de rashonden noemen, zoo niet in reclame-annonces dit plompe dier zelfs boven den St. Bernardshond aanbevolen wordt en zoo de onkundige liefhebbers door alle mogelijke aanprijzingen worden misleid, alleen uit speculatiezucht.

Genoemde hond heeft zijn naam te danken aan iemand uit Leonberg in Wurtemberg. Als fokker van deze dieren heeft zich uitgegeven een zekere heer Essig in Leonberg, weldra bijgestaan door zijn zwager den schoenmaker Burger.

Burger, die voor eenige jaren gestorven is, kende ik en wel niet van eene goede zijde. Naar de ervaring, die ik bij drie gelegenheden van hem opdeed en bij welke ik telkens bedrogen uitkwam, kan ik niet anders zeggen, dan dat Burger of geen verstand van honden had of een niet te vertrouwen, gewone koopman was.

Denk u een ontaarden, plompen St. Bernardshond, hoog op de pooten en minder verstandig enz. uitziende, en ge hebt het beeld van een Leonberger.

5. *De Dog.*

Aan dezen naam verbond men vroeger nog de plaatsnamen Ulmer- en Deensche, dewijl deze hond in de omstreken van Ulm (Wurtemberg) en in Denemarken veel aangetroffen en voor de zwijnenjacht gebruikt werd. In den laatsten tijd zijn deze namen vervallen en is daarvoor de naam „Duitsche dog” in de plaats gekomen.

De Duitsche dog is tegenwoordig ontegenzeggelijk een geliefde luxe-hond, wat hij aan zijn elegant voorkomen en wel hoofdzakelijk aan zijne fijne huid te danken heeft, waardoor hij des te eerder als kamer- of huishond wordt gekozen.

Hij is ongetwijfeld een kruisingsproduct van mastiff en windhond. Een fraaie dog moet eene elegante houding aan eene flinke grootte paren.

Kenmerken: In zijn uitwendig voorkomen moet de Duitse dog nauwkeurig — en bepaald ook zeer nauwkeurig — het midden houden tusschen den mastiff en den windhond, en dus evenmin het lompe en den zwaren bouw van den eerste hebben als het lichte en spitse van den laatste. Zijne houding moet fier zijn, met hooggedragen kop en recht gedragen dunnen staart; alleen bij gemoedsbewegingen wordt de staart omhoog gedragen.

Kop: matig lang gerekt, meer hoog dan breed; 't voorhoofd is nauw merkbaar hooger dan de rug van den neus, naar achteren toe langzaam oplopend, sterk ontwikkelde kaakspieren.

Neus groot. De snuit bijna loodrecht afgestompt, de lippen hangen aan de zijden slechts weinig over, doch de vouwen in de mondhoeken zijn sterk ontwikkeld.

De oogen zijn klein en vol uitdrukking.

Ooren: middelgroot, hoog opgezet en aan de spitsen overhangend, waarom zij ook gecoupeerd worden, waardoor het dier rechtop staande spitse ooren verkrijgt, die het een meer voornaam en trotsch voorkomen verleen.

Hals: lang en sterk en licht gebogen, zonder wam, met sterken, vollen nek.

Borst: breed en hoog gewelfd, van voren diep als bij den windhond.

Rug: lang, het achterste gedeelte tamelijk schuin naar den staart afdalend.

Staart: middellang, slechts tot even beneden het spronggewricht reikend. Aan den wortel zeer dik doch langzamerhand slanker en spits uitlopend, slechts weinig gebogen.

LANGHARIGE DUITSCHE STAANDE HOND.

Buik: ver naar achteren goed opgetrokken evenals bij den windhond.

Pooten: de, onder schuin geplaatste schouders staande voorpooten zijn noch binnenwaarts noch buitenwaarts gekeerd, sterk en gespierd, recht, van voren gezien slechts weinig of niet gebogen, onderschenkel lang en sterk. De achterpooten met zeer gespierde lange en sterke boven-schenkels.

Voeten: rondachtig met goed gewelfde, gesloten teenen en sterk gekromde nagels.

Beharing: kort, fijn maar dicht, aan den onderkant minder.

Kleur: Er zijn énkleurige in alle mogelijke kleuren, al naar den smaak van den liefhebber, en getijgerde doggen, welker grondkleur wit of lichtgeel is, bezaaid met vele groote en kleine donkere (meest zwarte en grauwe) vlekken. Bij deze zijn glasoogen gewenscht, terwijl ook een vleesch-leurige en gevlekte neus gedoogd wordt.

De gestroomde hebben op een licht- of donkergelen enz. grond onregelmatige dwarsstrepen.

Aanmerking. De Deensche dog, als afzonderlijk ras, bestaat dus voor mij niet, al geeft men dien naam ook aan Duitsche doggen, die meer van den mastiff hebben, vooral wat de grootte van den kop aangaat.

6. *De Schotsche herdershond (Collie).*

Deze hond, die in het laatste tiental jaren als modelhond vrijwat op den voorgrond is getreden, neemt wegens zijne verstandelijke begaafdheid en zijn voornaam voorkomen tegenwoordig eene eerste plaats in de rij der luxe-honden in. Bepaalde aanwijzingen omtrent zijne afkomst hebben we niet. Al ben ik ook niet van dezelfde meening als de groote

natuurvorscher Buffon, die den Schotschen herdershond voor den stamvader van alle hondenrassen hield, toch is het zeker, dat dit ras reeds sedert overoude tijden dienst deed als herdershond. De Schotsche herdershond in zijn oorspronkelijk natuur-type heeft de grootste overeenkomst met den wilden hond van Afrika en Indië. Natuurlijk spreken we hier niet van den tegenwoordigen Schotschen modehond met zijn kunst-type, dat hij aan Engelsche fokkers te danken heeft. De echte Schotsche herdershond is ruwharig en dus tegen wind en weer gehard, terwijl de hedendaagsche zacht, glanzend en lichtbehaard wordt verlangd.

De bouw van den Schotschen herdershond is licht maar toch krachtig. Kop en hals zijn lang, de ooren staan bijna geheel rechtop; het lijf is een weinig opgetrokken; de lendenen zijn lang en krachtig en een weinig gebogen.

Aan wie de eer toekomt, dit nieuwe type te hebben voortgebracht, willen we hier niet onderzoeken, genoeg zij het, dat dit begaafde dier daardoor nader tot ons is gebracht.

In het temperament dezer honden openbaart zich groot verschil en evenzoo in het haar. Over 't algemeen zijn ze wat schuw of vreesachtig, terughoudend en ook bijtachtig tegen vreemden. Arglistig, zonder eenig geluid te geven, kunnen zij vreemdelingen nasluipen om die bij de beenen te pakken. Zij onderscheiden zich echter alle door bijzondere waakzaamheid en volgzzaamheid. Hoewel zijn oog verstandig genoemd mag worden, zoo kan ik toch de bewering van sommige liefhebbers en fokkers dat „geen ander ras daarin aan hem gelijk is” niet deelen. Er zijn onder alle rassen door verstand uitmuntende en ook zeer domme dieren. Ik zelf heb reeds zeer domme, vreesachtige collies gehad, wier waakzaamheid geheel van hunne luimen afhing.

Kenmerken : Kop lang en smal. Ooren : zeer hoog aan-

gezet, klein en halfhangend, d. w. z. de spits alleen omgevouwen. Snuit: beide kaken moeten even lang zijn; meestal echter is de bovenkaak langer dan de onderkaak. Beharing dicht en lang, doch nooit los.

Kleur: verschillend; zeer geliefd zijn zwarte met rosachtig bruine extremiteiten, alsook zwarte met regelmatige witte platvoeten; ook bij deze laatste zijn rosachtige extremiteiten gewenscht.

Schouders: moeten schuin liggen en niet te forsich zijn.

Borst: breed en eveneens de rug breed en gespierd.

Voorpooten: sterk, recht en goed onder 't lichaam staande.

Achterpooten: sikkelvormig en van 't spronggewricht af kortharig.

Punten:

Kop	10
Borst en schouders	5
Lichaam	5
Lendenen en staart	5
Pooten en voeten	5
Kleur	5
Beharing	10
Algemeen voorkomen	5
Totaal	50

Aanmerking: Er zijn ook kortharige Schotsche herdershonden, die wegens hunne groote zindelijkheid bij de dames meer gezien zijn. Bij de langharige vertoont zich ook dikwijls de haarziekte.

7. *De Duitsche herdershond.*

Niet alleen de Schotsche, doch ook de Duitsche herdershond verstaat zijn werk uitmuntend, als hij maar door een

finken verstandigen herder geleerd is. „Zoo de herder, zoo de hond” mag men gerust zeggen. De Duitsche herdershond is even intelligent als de Schotsche, als we hem maar wat meer onze aandacht schonken. Men onderscheidt in den laatsten tijd drie slagen. Het eerste slag heeft den slanken bouw en spitsen kop, de opstaande ooren met hangende spits, den behaarden staart enz. van den Schotschen herdershond en zou wel als een verwaarloosden Schotsche beschouwd kunnen worden.

Het tweede slag komt den grooten keeshond nabij, terwijl het derde aan een grooten pinscher herinnert.

Alle drie slagen vereenigen in zich de bij de herdershonden zoo geroemde eigenschappen: waakzaamheid, leeraamheid en verstand.

Op het platte land in Duitschland vindt men dikwijls herdershonden als heemhonden aan den ketting, als hoedanig de boer ze boven alle andere honden de voorkeur geeft.

Van de goede eigenschappen van den Duitschen herdershond slechts één voorbeeld:

Mijn oom bewoonde eene pachthoeve, waarbij veel weiland was. Hij hield daarom gewoonlijk twee- à driehonderd schapen, die langen tijd door een herdersjongen werden gehoed. Later echter had hij een grooten, langharigen herdershond, die zoo goed was, dat hij de kudde alleen kon hoeden, zoodat de herdersjongen afgeschaft kon worden. Tiras deed 's morgens, nadat hij zijn maal gebruikt had, zelf de deur van de schaapskooi open, welke slechts door een houten pin, die men in de deurpost stak, gesloten werd. Zooals de hond zijne schapen kende, kenden deze ook hem. Samen gingen zij 's morgens naar de weide, die wel niet veraf lag maar toch vrij uitgebreid was, en 's avonds keerden zij samen

terug, waarna Tiras de kudde binnen liet, zijn tweede maal gebruikte en in zijn hok ging liggen.

Zoo was hij ook nog gedurende den nacht een zekere bewaker van het erf, die menigen dief op de vlucht joeg, totdat het arme, trouwe dier eindelijk door zulk een onverlaat vergiftigd werd.

8. *De Istrische herdershond.*

Dit verstandige, uiterst waakzame en sterke dier wordt in Istrië (Zuid-Oostenrijk) als bewaker der schaapskudden gebruikt, die hij meesterlijk zoowel tegen dieven als tegen wolven beschermt.

Men zegt wel, dat het een kruisingsproduct is van een vrouwelijke wolf en een reu herdershond.

Dit ras moet alle goede eigenschappen van een waak- en herdershond in zich vereenigen evenals de Schotsche, ja, dezen nog overtreffen in kracht en moed.

Tegenover iemand, dien hij kent, is hij net en welvoegelijk; tegenover elken vreemde wantrouwend, ja, onder omstandigheden, als hij iets verdachts meent te bespeuren, gevaarlijk, daar hij zoo iemand dadelijk tot staan dwingt en hem, ingeval hij wil wegloopen, dadelijk aanvalt.

Boos gemaakt en in zijn ambt als beschermer der kudde is hij een ware leeuw. Ofschoon hij geen vriend is van water, houdt hij zich toch zeer goed schoon en kan daarom als kamer- of huishond opgevoed worden.

Zijn habitus herinnert zeer aan den wolf, ook zijn sterk gebit; in zijn optreden boezemt hij respect in; hoewel hij zelden grooter is dan een wolf, is hij echter gedrongener en sterker gebouwd.

9. *De Terriers.*a. *De Bullterrier.*

Deze is, zooals de naam reeds zegt, een kruisingsproduct van een bulldog en een Terrier, waaraan men vroeger in Engeland (en ook nu nog) bijzondere opmerkzaamheid wijdde.

De vroeger gefokte wijken van de latere producten nog al tamelijk af. Terwijl de eerste meer het plumpe van den bulldog vertoonen, hebben de laatste meer fijnheid en sierlijkheid en staan alzoo dichter bij den Terrier.

In de minder goede eigenschappen staat de bullterrier nader aan den bulldog; hij is alleen bij eene zeer goede opvoeding bruikbaar; zijn overgroote vechtlust maakt hem als reismakker zeer onaangenaam, ofschoon zijn levendige aard veel beweging in de buitenlucht vereischt. Een goede hond is verstandig, vlug, moedig, trouw en waakzaam.

Kenmerken: Kop plat, tusschen de ooren breed, wigvormig; voorhoofdsknobbels en neus moeten in eene rechte lijn liggen. Tand en regelmatig en sterk, goed op elkander sluitend. Lippen fijn, niet hangend. Neus groot, zwart en vochtig met open neusgaten. Oogen klein, een weinig langwerpig, zwart. Ooren gecoupeerd en dan natuurlijk rechtopstaand en spits. Hals middellang, gewelfd, zonder wam, vast op de schouders zittend. Voorpooten: geheel recht, de ellebogen niet naar buiten gericht. De lange achterpooten zeer gespierd, het spronggewricht zeer laag.

De goed gesloten voeten zijn tamelijk lang en de teenen gewelfd.

Beharing: Kort en een weinig ruw.

Kleur: in den regel wit, doch er zijn ook zeer fraaie vaalgele, met en zonder teekening.

Algemeen voorkomen: symmetrisch, sterk, behendig en zeer levendig.

Punten:

Kop	15
Romp en borst.	10
Pooten en voeten.	8
Staart.	2
Kleur.	10
Algemeen voorkomen.	5
Totaal . . .	50

b. De zwart-bruine Terrier.
(Black-and-tan.)

Deze is tegenwoordig en reeds redert tal van jaren de lieveling en modehond der dameswereld, wat niemand behoeft te verwonderen, daar dit dier alle eigenschappen bezit, welke bij dames in den smaak vallen, zelfs al zijn deze ook geen buitengewone liefhebsters van honden. Steeds vroolijk en opgewekt, waakzaam, uiterst zindelijk en verstandig, is hij een aangename kameraad in huis en op de wandeling, terwijl hij ook als ratten- en muizenvanger bekend en geschat is.

Als kamerhond, en ik mag zeggen als verwende en vertroetelde dameshond, is het dier zeer gevoelig voor ruw weer en koude, vooral wanneer hij van den beginne af aan een dekkleedje of manteltje gewoon is. Aangezien hij wegens zijne dunne beharing erg kleumsch is, geeft men hem niet zelden een al te voldoende leger, n.l. het bed of iets dergelijks; men zorge echter bepaald, dat hij zijn leger niet in de nabijheid van de kachel heeft en evenmin op eene zonnige plaats, omdat deze soort (vooral de kleine) daardoor steeds aan de oogen begint te lijden.

Men heeft groote en kleine Black-and-tan Terriers, die echter overigens in alle opzichten met elkander overeenkomen.

Kenmerken; Kop lang, plat, smal, wigvormig, zonder zichtbare kaakbeenderen, beide kaken op elkander sluitend en spits toeloopend, strakke lippen, zwarte neus, kleine, langwerpige, fonkelende oogen.

Ooren: steeds met omgevouwen spits en daarom gewoonlijk gecoupeerd, zoodat het dier kleine spitse oortjes krijgt, die zijne bevalligheid werkelijk verhoogen. Slecht gecoupeerde ooren worden dikwijls met gom bestreken om ze zoo rechtop staande te houden, waarom het aan te raden is, indien men zoo'n hond koopt, de ooren eerst met warm zeepwater flink af te wasschen.

De hals is slank doch loopt naar de schuin geplaatste schouders toe breed uit, zonder wammen. Borst smal doch diep (eene breede borst is foutief). Romp middellang, sterk in de lendenstreek en met goed geronde ribben.

Pooten: tamelijk hoog, recht en goed onder den romp geplaatst.

Voeten: met lange, goed gewelfde teenen met zwarte nagels (witte zijn foutief).

Staart: lang, dun en horizontaal, doch met naar boven gebogen einde gedragen.

Kleur: gitzwart met roestroode extremiteiten. Beide kleuren mogen niet ineenloopen doch moeten scherp begrensd zijn. Het rood mag niet naar het gele zweemen.

Beharing: zeer fijn en kort, bij de teven op sommige plaatsen te kort, zoodat de huid zichtbaar wordt. De kleine Terriers verliezen helaas, dikwijls hier en daar hun haar, zoodat ze dikwijls half kaal zijn. (Inwrijven met Peru-balsem is aan te bevelen).

Gewicht: De kleine mogen niet meer dan 3 en de groote niet meer dan 10 kilogram wegen.

Algemeen voorkomen: Ze maken den indruk van groote behendigheid, gepaard met levendigheid en moed.

Punten:

Kop met al zijne deelen . . .	10
Beenen	5
Voeten	5
Romp	5
Kleur en teekening	15
Algemeen voorkomen	10
Totaal . . .	50

c. De Fox-Terrier

of voshond is eerst sedert ongeveer 20 jaar bij ons ingeburgerd en is zeer gewild geworden, daar hij elegant, levendig, verstandig en waakzaam en een onvermoeid verdelger van allerlei roofgedierte is, (vossen, marters, wezels, ratten, muizen, enz.). Juist daarom is hij tegenwoordig werkelijk een jachthond.

Evenals bij zoo vele hondenrassen van den tegenwoordigen tijd, ligt ook de afkomst van den Fox-terrier nog in het duister.

Kenmerken: Kop niet te breed, vlak, met kleine huidplooien. Snuit tamelijk lang, als van den Black-and-tan Terrier, goed gespierd; lippen goed gesloten; neus zwart. Oogen klein, noch te diep, noch te ver van elkander staand, met donkeren ring. Tandén groot en op elkaar sluitend. Ooren halfstaand, de bovenste helft naar voren overhangend, in den vorm van een V. Hals tamelijk lang en gespierd,

vooral de nek. Schouders schuin en tamelijk lang. Borst diep, tamelijk smal (eerder smal dan breed).

Rug: Kort, recht en sterk, breede hoekige en licht gebogen lendenen.

Achterpooten: zeer sterk en gespierd, voetgewricht dicht aan den grond. Voorpooten: volkomen recht en gespierd. Kattepooten, geen wolfsklauwen.

Staart: hoog aangezet en hoog gedragen, goed behaard.

Beharing: glad, kort, dicht en hard (kortharige); bij de stekelharige hoe harder hoe beter.

Kleur: bijna geheel wit met enkele zwarte en gele vlekken. Een driekleurige kopteekening is gewenscht.

Algemeen voorkomen: Noch te hoog, noch te laag op de pooten, stevig beenderengesteld, vlug en volhardend.

Gewicht niet boven 8 kilogram.

Punten:

Kop en ooren	10
Schouders	5
Romp	10
Pooten en voeten	10
Haar	5
Grootte en gewicht	5
Algemeen voorkomen.	5
Totaal	50

Aanmerking: Onder den naam van „voshond” bestond (vooral in Engeland) nog eene speelsoort, een kortpootige patrijshond, overeenkomend met onze brak, die zeker ook niets anders is. Deze honden werden niet alleen op de vossen- doch ook op de hazenjacht gebruikt.

Tot de Terriers worden nog gerekend de volgende soorten,

die echter nog weinig verspreid en daarom voor onze lezers van minder belang zijn: de witte, Engelsche Terrier, de Iersche T., de Schotsche T., de Skye T., de Airedale T., de Bedlington T., de Dandin Dinmont en

4. De Yorkshire-Terrier.

ook Halifax-Terrier genaamd. Deze heeft in zijn uitwendig voorkomen veel van onzen „zijdepinscher” of „Maltezer”, waaraan hij zeker bloedverwant is, ofschoon men van de afkomst niet zeker is. Dit werkelijk lieve diertje, dat echter een buitengewoon zorgvuldige verpleging vereischt, is slechts de lieveling van zeer rijke dames, welke voor die bijzondere verpleging de noodige gedienslige geesten hebben. Als begeleider op de wandeling speelt hij een zeer geringe rol, daar zijn over den grond slepend haar altijd vuil wordt, zelfs bij droog weder. Zijne invoering is dan ook eerder af- dan toegenomen.

Kenmerken : kop lang en tot aan den neus spits toeloo-
pende (geheel onder 't haar verborgen). Neus en oogen
klein, donker; de laatste wegens het lange haar zelden
zichtbaar, levendig, geen hanglippen. Snuitje uiterst teer
en fijn. De ooren half staande, doch meestal gesneden.

Romp : gedrongen kort, met naar verhouding breede borst,
geheel met lang, zijdeachtig haar belect.

Pooten : recht, goed onder 't lichaam geplaatst, door het
lange haar nauwelijks zichtbaar. Staart afgekapt en recht
gedragen.

Beharing : zacht als zijde, niet wollig, aan beide zijden
tot op den grond hangend, zoodat over den geheelen rug
en den kop eene scheiding loopt.

Kleur : op 't gezicht prachtig goudgeel haar of met gouden

weerschijn, naar de ooren toe donkerder. Rug en zijden zilverblauwgrijs, de pooten evenals 't gezicht.

Algemeen voorkomen: uiterst sierlijk en potsierlijk.

Punten :

Kop	3
Ooren en oogen	2
Romp	7
Beenen en voeten	3
Beharing	15
Kleur en algemeen voorkomen .	20
Totaal . . .	50

10. *De Duitsche pinscher.*

a. *De gladharige.*

Op welke wijze, door welke kruisingen deze pinschers ontstaan zijn, valt niet te bepalen, al kan men niet ontkennen, dat zij bloed van den dashond en van het Italiaansche windhondje in hunne aderen hebben. Doch tot welk bloed hij ook behoort, de Duitsche pinscher is nu een ras geworden, en is even algemeen gewild als zijn Engelsche broeder, die hem evenwel in sierlijkheid en fijnheid overtreft, doch wat constitutie en gehardheid aangaat bij den Duitscher ten achter staat. Overigens komen zij in hunne eigenschappen overeen.

Kenmerken: Bovenkop tamelijk breed, gewelfd, niet te lang; snuit korter dan bij den Engelschen pinscher en niet zoo spits; ooren hoog aangezet, het bovenste, derde deel hangend en daarom gecoupeerd.

Oogen: middelgroot, rond, met eene levendige en verstandige uitdrukking.

De boven- en onderkaak passen nauwkeurig op elkander; lippen nooit hangend.

Hals: middellang, slank en naar boven dunner toeloopend; nek goed gewelfd.

Romp: diep, aan de zijden een weinig samengedrukt; rug sterk en in de lendenen goed gewelfd.

De borst mag niet te breed en de buik moet naar achteren een weinig opgetrokken zijn.

Staart: hoog aangezet en steeds omhoog gedragen, zonder krul, gecoupeerd.

Pooten: fijn van beenderengestel doch gespierd, recht van alle kanten. Voeten klein met gewelfde teenen.

Beharing: glad, kort en dicht.

Kleur: glimmend zwarte met roestbruine pooten vallen 't meest in den smaak; overigens als bij de Engelsche.

Algemeen voorkomen: Beslist, vroolijk en driest; kop en staart stomp, altijd hoog gedragen en de ooren steeds tot luisteren gespitst.

b. De gladharige Dwergpinscher.

Deze komt in alles met den vorigen overeen, doch mag niet hooger zijn dan 27 à 30 cM. en niet meer dan 3,5 kilogram zwaar zijn.

Aanmerking: Beiden zijn ook onder den naam van Duit-sche reepinschers bekend.

c. De ruwharige Duitse pinscher (Smous),

in 't Duitsch ook „Rattler” (rattenvanger) geheeten, is insgelijks een orgineelee hond en komt onder den naam van rattenvanger in alle mogelijke vormen en kleuren voor.

't Spreekt van zelf, dat al die mismaakte rattenverdelgers hier niet opgeteld kunnen worden, waarom we alleen den echten Duitschen zullen beschouwen.

Kenmerken: Kop niet meer dan middelgroot en weinig gestrekt, scherpe neushoek, sterke snuit die schuin afgestompt is; ooren hoog aangezet, staand doch de bovendste helft hangend, waarom ze gesneden worden.

Het ronde oog verraadt verstand en vastberadenheid. 't Gebit is sterk, goed ontwikkelde hoektanden, goed sluitende kaken; dat een van beiden voor den ander uitsteekt is eene fout.

Hals: middellang met gewelfden nek.

Romp: de borst eer smal dan breed, op de ribben een weinig samengedrukt; buik een weinig opgetrokken.

Rug: matig gewelfd; schouders een weinig schuin en weinig gespierd.

Staart: steeds gecoupeerd, de stomp moet zuiver recht en hoog gedragen worden.

Pooten: de voorpooten over alle kanten recht; de achterpooten een weinig schuin in 't benedenbeen; kleine, ronde voeten met gewelfde teenen.

Beharing: hard, stekelharig, dicht en vol en niet lang; stekelige wenkbrauwen en korten snorbaard, waardoor het gezicht een bijzonder aap-achtig voorkomen verkrijgt.

Ooren met kort en zacht haar bezet, aan den staart slechts weinig borstelig haar. Pooten aan den achterkant ruw, voeten kort maar dicht behaard.

Kleur: roestgeel, lichtgeel, grijsgeel, zwart, zilvergrijs enz.; bij éénkleurig lichte is het gezicht in den regel donker.

De neus moet steeds zwart zijn, de oogen en nagels donker.

Algemeen voorkomen: licht doch gespierd van bouw, een

weinig gestrekt, nieuwsgierig van houding, steeds opmerkzaam, levendig, waakzaam en moedig; hangt zijn heer zeer aan en volgt diens paard of rijtuig, zeer bekwaam ratten- en muizenvanger en daarom overal als stalhond in aanzien.

4. De ruwharge dwergpinscher,

ook „Affenpinscher” (aaphondje) genoemd, is slechts een miniatuurvorm van den vorigen en komt daarmede in alles overeen; misschien is hij nog wat opgewekter en levendiger. Om zijne vriendelijkheid, kleine, sierlijke gestalte en voortreffelijke eigenschappen is hij als kamerhondje zeer gezocht en hoog in prijs.

11. *De Dalmatische hond.*

Wat de gestalte aangaat, herinnert deze hond aan den Duitschen dog, alsook aan den Pointer, doch hij is lichter en slanker van bouw. Niettegenstaande zijn werkelijk voor- naam uiterlijk staat hij niet zeer in de gunst, omdat hij zich niet door bijzonder innemende eigenschappen kenmerkt.

Van zijne verstandelijke begaafdheid, waakzaamheid enz. is nog niet veel bekend geworden. Zijn fraai voorkomen heeft hem nu en dan eene plaats in een circus bezorgd, doch ook daar schitterde hij nooit door buitengewone kunstvaardigheid. Toch geloof ik, dat hij, als men zich maar meer en gepast met hem bezig houdt, evengoed als andere honden ontwikkeld kan worden.

Kenmerken: Kop breed en plat met stompen snuit en zwarten neus; tamelijk fijne, V-vormige ooren, welke goed tegen den kop gedragen worden.

Oogen klein en donker, hals licht gebouwd en gewelfd, sterke schouders, borst breed en diep.

Romp: elegant en tevens sterk, flinke lendenen en fraai geronde ribben.

Voor- en achterpooten gespierd, beenig; de eerste zuiver recht, de laatste met laag spronggewricht; voeten rond met lange, gewelfde teenen.

Staart: spits uitlopend als bij den Pointer, fraai gevlekt.

Kleur: wit met tallooze, zwarte kleine vlekjes, die regelmatig over alle deelen van het lichaam verbreid zijn; de vlekjes mogen niet in elkander loopen en de grootte van een tienstuiverstuk hebben.

Beharing: zeer fijn, dicht en kort.

Algemeen* voorkomen: een gespierd, krachtig gebouwde hond, die in 't loopen schaars overtroffen wordt, waarom hij dan ook veelal gehouden wordt om het rijtuig te vergezellen.

Punten:

Kop, ooren en oogen.	5
Hals, borst en romp	5
Pooten en staart	5
Kleur, teekening, haar	25
Algemeen voorkomen	10
Totaal	50

12. *De Maltezer,*

ook, doch ten onrechte „zijdepoedel” genoemd, heet van het eiland Malta afkomstig te zijn, waarvoor we echter niet durven instaan, ofschoon hij tamelijk identiek is met *Canis melitaeus* op het eiland Malta.

SETTER.

Ook zou deze de stamvader zijn van den kleinen „Spaniel”; hij heeft bovendien bij kruisingen veelvuldig dienst gedaan en ons aardige honden geleverd, die tegenwoordig tot de rashonden gerekend worden.

Ik herinner hier o. a. aan verschillende Terriers, als Skye Terrier, Yorkshire Terrier enz.

Wegens zijne bevalligheid en sierlijkheid, die vooral bij een goed gewasschen, witten hond in 't oog vallen, heeft hij zich reeds voor lang eene plaats in de dameswereld verworven en die tot heden ook tamelijk goed behouden; hier en daar echter is hij misschien door den gladharigen, meer levendigen Toy Terrier of den Dwergpinscher verdrongen.

Door bijzondere eigenschappen munt hij niet uit, want verstand verraadt hij juist niet, is niet bijzonder waakzaam, een groot vriend van slapen, knorrig, doch zijn meester wel genegen.

Kenmerken: breede, goed gevormde hersenpan, geheel met zijdeachtig haar bedekt, als bij den Yorkshire Terrier.

Snuit: loopt spits toe; neus zwart; oogen rond, vol en zwart.

Ooren: hoog aangezet, half hangend en geheel behaard.

Romp: diep, rechte rug en goede ribben; de korte pooten staan goed onder 't lichaam.

Staart: over den rug gebogen, goed behaard.

Kleur: zuiver wit of geel, zwart enz. Geheel zwarte zijn zeldzaam en niet raszuiver.

Beharing: zeer lang; 't haar hangt tot op den grond, is zacht als zijde, doch niet kroes.

Gewicht: niet meer dan 3 kilogram.

Algemeen voorkomen: miniatuurhond, gezet, meer voor de kamer dan voor de wandeling geschikt.

Punten :

Kop, suuit, neus	5
Oogen	3
Ooren	7
Romp en pooten	5
Staart	5
Haar	10
Kleur	10
Algem. voorkomen	5
Totaal	50.

13. *De Poedel.*

Wij noemen den poedel een oorspronkelijk ras, dat reeds sedert de vroegste tijden bekend was en wel alleen als „koordenpoedel”. De nieuwere afwijkingen heeft men wol- of schaapspoedels en de kleinere zijdepoedels (eene kruising van poedel en Maltezer) genoemd. Wanneer men een koordenpoedel van jongs af goed verzorgt, dikwijls scheert en flink kamt, dan verkrijgt men een wol-poedel, die ook zulke nakomelingen voortbrengt, zooals ik mij door mijn eigen fokkerij overtuigd heb. Ook door kruising van een ouden Duitschen herdershond met een koordenpoedel verkrijgt men langzamerhand zoogenaamde wol- of schaapspoedels, zoo geheeten, omdat de beharing volkomen met die van het schaap overeenkomt.

Wat verstand en begaafdheid aangaat, staan beide, de koorden- en de wolpoedel op denzelfden trap; ook in grootte komen zij overeen.

De poedel bekleedt om al zijne door ons gewaardeerde eigenschappen onder al zijne kameraden de eerste plaats.

Hij is bedaard, verstandig, zeer leerzaam, houdt bijzonder veel van het bijzijn van menschen en moet daarom nooit aan den ketting gelegd worden, waardoor hij zou versuffen en treurig worden. Ook als waterhond komt hij zelfs den Newfoundlander zeer nabij. Ik heb poedels gehad, die in het water meer vermochten dan de beste Newfoundlander. (Zie de inleiding).

Als langharige hond verdient de poedel voor alles eene zorgvuldige verpleging van het haar, vooral de witte. Een slecht verzorgde witte poedel is een waar monster, terwijl de goed verpleegde een pronkjuweel is, dat betooverend op ons werkt, vooral wanneer hij aan kop en pooten naar behooren met rood zijden lintjes en kwastjes is versierd.

In den zomer wordt hij geheel of half geschoren met uitzondering van den kop, de gewrichten en den staart.

Kenmerken: kop hoog gewelfd; snuit kort, afgestompt. Oogen tamelijk rond, middelgroot en meest donker, vol uitdrukking. Ooren goed sluitend, zeer lang en vlak afhangend; van het eene uiteinde tot het andere, over den kop gemeten, 50 cM.

Romp: middellang met diepe borst.

Pooten: tamelijk hoog en sterk.

Voeten: vol en sterk met gewelfde teenen.

Beharing: dicht, koorden of wol.

Kleur: wit, zwart, bruin en gevlekt.

Staart: tamelijk lang, een weing gebogen, overigens recht uit gedragen; het liefst ziet men ze gecoupeerd.

Algemeen voorkomen: verstandige hond met levendig temperament, voorname, zelfbewuste houding, vlug en behendig te water en te land.

Punten :

Kop	5
Ooren en oogen	5
Hals en romp	5
Pooten	5
Beharing.	15
Kleur	10
Algemeen voorkomen.	5
Totaal	50.

Aanmerking: Elke poedel laat zich africhten tot het zoeken van champignons of truffels (eetbare paddestoelen) en wordt dan wel truffelhond of truffelzoeker genoemd.

14. *De Windhond.*

De windhond is sedert de oudste tijden reeds als jachthond bekend en ook als zoodanig behandeld en verpleegd. Door oordeelkundige kruisingen en verbeteringen heeft men dit hondenras op eene prijzenswaardige hoogte gebracht, waardoor we ons tegenwoordig in 't bezit van prachtvolle, kostbare dieren kunnen verheugen.

In vroegere tijden werd hij gebruikt op de hertenjacht, ter vervolging van dieven, landloopers enz., terwijl hij tegenwoordig alleen voor de jacht of als luxe-hond gehouden wordt.

Men heeft drie verschillende soorten van windhonden: de Engelsche of gladharige, de Perzische (ook Russische „Barzois”) of langharige en de Italiaansche (dwerghond).

Zij maken wel den indruk, dat zij snel en aanhoudend kunnen loopen, doch zij zien er niet naar uit, dat zij veel verstandelijke begaafdheid bezitten; ook bezitten zij niet de

eigenschap zeer waakzaam te zijn, vooral de langharige niet. Mijne Russische windhonden bekommerden zich in 't minst niet om mijn eigendom en zouden, geloof ik, geen bek opengedaan hebben, al hadden dieven ook al mijn have en goed medegenomen. Ook valt het hun niet in hun meester te verdedigen.

Zij zijn alleen jagers, bloeddorstige vervolgers.

Kenmerken: Kop zeer lang (varkenskop), tusschen de ooren breed, kaken zeer sterk, waardoor zij zulke felle bijters zijn. De oogen zijn donker en vurig, verraden wel eenigszins onvertrouwbaarheid of kwaadaardigheid; overigens hebben zij geene bijzondere uitdrukking.

Ooren: klein, fijn en staande, alleen de spits overhangend. Hals lang en gespierd; de zeer gespierde schouders staan schuin en zijn zeer beweeglijk, wat de snelheid in het loopen zeer bevorderlijk is.

Borst: diep en naar verhouding breed.

Rug: gebogen en hoekig met sterk uitkomende spieren, sterke heupen.

Voorpooten: recht, hoog, sterk van beenderengestel en even gespierd als de goedgebogen achterpooten; de teenen goed gebogen en harde (door het vele loopen steeds harder wordende) voetzoelen. Om de voeten der windhonden te beschermen en op den duur beter bruikbaar te houden, trekt men de dieren wel eene soort van schoenen of kousen aan met een zool van kalfs- of schapenleer, welke men boven den voet vastbindt.

Staart: dun, zeer lang en aan het einde gebogen, sierlijk behaard.

Kleur: zwart, rood, wit, roekleurig, blauw, vaalgrijs, éénkleurig of met witte teekening.

Beharing: bij de Engelsche windhonden glad en fijn; bij

de Perzische en Russische meer lang, vooral aan beenen, hals, ooren, borst, buik en staart.

Punten:

Kop	5
Ooren, oogen en kaken	5
Hals	5
Borst (breedte en diepte) . . .	5
Romp	10
Beenen en teenen.	10
Algemeen voorkomen.	10
Totaal . . .	50.

15. *De Bloedhond.*

Deze hond was in vroegere tijden, vooral ten tijde van het vuistrecht, in groot aanzien; in den nieuweren tijd schenken de Engelschen hem weder hunne opmerkzaamheid. Zijne buitengewone begaafdheid in het spoorzoeken, zijn moed, kracht en onvermoeibaarheid, waardoor hij bij de vervolging van herten, dieven, moordenaars, enz. groote diensten kan bewijzen, brengen hem mede hoog in eere.

Kenmerken: Kop smal en hoog gewelfd met sterk ontwikkeld achterhoofdsbeen. Snuit dik en lang met zeer lange hanglippen. Ooren breed, hangend en zoo lang, dat ze over den neus getrokken kunnen worden. Oogen diepliggend, bruin, met duidelijk zichtbare traanhoeken. Zijn blik is edel, ernstig en verstandig; de zwarte neus breed met groote neusgaten. Hals tamelijk lang met groote wam; schouders sterk.

Romp: sterk in alle deelen, vooral breed in de borst, en de lendenstreek goed ontwikkeld. De pooten zijn zeer gespierd en beenderig; de voorpooten recht.

Voeten massief. De grove staart is tamelijk lang en wordt omhoog gedragen.

Kleur: donkertaankleurig met bijna zwarten zadel.

Beharing: kort en dicht.

Algemeen voorkomen: het dier mag er niet grimmig en wild uitzien, maar krachtig en verstandig en moet meer volharding dan vlugheid verraden.

Punten:

Kop	10
Ooren en oogen	5
Lippen en wam	5
Romp en borst	5
Pooten en voeten	10
Kleur	5
Haar	5
Algemeen voorkomen.	5
Totaal . . .	50.

16. *Het Schipperke.*

Deze hond, die zijn naam ongetwijfeld dankt aan de omstandigheid, dat hij veel door schippers wordt gehouden, wordt vooral in België zeer veel aangetroffen en om zijne waakzaamheid en trouw zeer geprezen.

Ofschoon hij langen tijd slechts als een bijlooper onder de hondenrassen werd beschouwd, is men aan het schipperke, dat zich ook de gunst van H. M. de Koningin van België wist te verwerven, toch langzamerhand meer en meer aandacht gaan schenken; De Engelschen fokken het met zorg en gunnen den „Belgischen hond” ook eene afzonderlijke plaats op de tentoonstellingen. Evenwel denken

DASHOND.

de Engelschen en de „Schipperkes-Club” te Brussel niet gelijk over de kleur. Deze laatste toch beweert, dat het echte schipperke zwart moet zijn, terwijl de Engelschen ook de chocolade-kleurige als echt erkennen.

Het schipperke is een uitmuntende, trouwe wachter en buitengewoon vlug en levendig, zoodat hij alles opmerkt, wat er rondom hem geschiedt; tegenover kinderen toont hij zich buitengewoon goedhartig.

Het eigenaardige van dezen hond is, dat de staart geheel ontbreekt.

Kenmerken: Kop, veel op dien van een vos gelijkend, tamelijk breed tusschen de ooren, naar de oogen smaller wordend en van ter zijde rond schijnend. De snuit is puntig en niet te lang; de neus klein. De tanden moeten zuiver wit, sterk en spits zijn en goed op elkander sluiten.

Oogen: donkerbruin, klein, meer ovaal dan rond, noch diepliggend noch uitpuilend, met levendige, vurige uitdrukking.

Ooren: klein, driehoekig, hoog aangezet en rechtop staand met de punten een weinig naar elkander toe; zeer beweegelijk doch zoo stijf, dat zij in eene meer liggende houding niet plooiën.

Hals: sterk en recht gedragen.

Schouders en borst: de schouders staan zeer schuin en zijn zeer beweegelijk; de borst is vrij breed.

Romp: kort en gedrongen met volkomen rechten rug; de lendenen sterk en gespierd, de buik goed opgetrokken.

Staart: ontbreekt.

Voorpooten: volkomen recht en goed onder het lichaam geplaatst, fijn van beenderen, met kleine, ronde voeten; de nagels zijn recht, sterk en kort.

Achterpooten: goed ontwikkelde, lange en gespierde dijen en kort onderbeen.

Beharing: kort en hard op het gevoel; aan kop, ooren, voorkant der pooten en van den voetwortel zeer kort; aan den romp iets langer en aan den hals nog iets meer, en wel van achter de ooren, waar het haar een soort van korte maan tot aan de borst, waar het een soort jabot vormt, die zich tusschen de voorpooten door uitbreidt; ook is de achterkant der achterpooten bevederd.

Kleur: bij voorkeur gitzwart, zonder eenig vlekje.

Gewicht: van 4 tot 9 kilogram.

Als fouten worden aangemerkt: licht gekleurde oogen, half opgerichte, te lange of te veel afgeronde ooren, te lange of te korte kop, golvend haar en het ontbreken der lange haren aan nek, borst en achterpooten.

17. *De Deerhond.*

(Een ruigharige windhond, in Duitschland „Hirschhund” = hertenhond geheeten).

Op het eerste gezicht ziet men, dat dit dier een windhond is, die om zijne bestemming (jagen) op ruw haar gekweekt wordt. Zonder twijfel is het een nakomeling van den vroegeren Ierschen wolfshond, terwijl hij een in 't oog loopende overeenkomst heeft met den hedendaagschen Russischen wolfshond (windhond). Ik ontving in 1874 uit Moskou van zekeren heer Knorr drie van deze honden (2 reuen en één teef), welke den „Deerhond” in alles gelijk waren, uitgezonderd het haar, dat niet zoo ruw was.

Kenmerken: Naar den kop een windhond, doch wat grover en massiver van snuit en beenderen; hals sterker en schoft hooger. Hoogte tot 75 cM. Haar ruw; kleur geel of wit, staalgrauw of licht isabellekleurig. Bij alle kleuren moeten de snuit en de spitsen der ooren zwart zijn.

Algemeen voorkomen : krachtig, getrouwheid en volharding verradend.

Punten :

Schedel	10
Hals	5
Romp	10
Pooten en teenen	10
Haar	10
Algem. voorkomen	5
Totaal	50.

Aanmerking. Tot deze rubriek van honden behoort ook nog eene andere in Engeland voorkomende speelsoort, „Staghound” genaamd; deze is echter van minder beteekenis, waarom we dien verder maar stilzwijgend voorbijgaan.

EIGENLIJKE JACHTHONDEN.

18. *De Engelsche Pointer.*

Onder alle honden kan er zeker geen ras op zoo groote volmaaktheid roemen als deze jachthond. Had men vroeger meer bepaald zijne eigenschappen als jachthond op het oog, tegenwoordig besteedt men evenveel zorg aan zijn uiterlijk voorkomen, zoodat er tegenwoordig eene opvallende gelijkvormigheid in dit ras is op te merken.

De Pointer is ongetwijfeld van Spaanschen oorsprong en verbeterd door kruising met den Fox-terrier; vandaar zijn bewonderenswaardige volharding en vuur.

De Pointer is een zeer levendige, vurige hond, die buitengewoon goed zoekt met neus en staart omhoog ('t eerste vooral), een fameuze looper en steeds jachtlustig. Zijne ge-

breken zijn, als een gevolg van zijn groote levendigheid en jachtlust, nijd en de zucht om na te springen, wat hem echter door eene bekwame hand spoedig afgeleerd kan worden. Een ferme Pointer wordt zeer hoog gewaardeerd en men betaalt er hooge prijzen voor.

Vele Pointers hebben een gespleten of zoogenaamd dubbel neus; men zegt wel, dat dezulke beter ruiken, maar daarvoor ontbreken de bewijzen. Wij hechten daaraan niet en vinden bovendien, dat zulk een neus leelijk staat.

Kenmerken: Kop breed tusschen de ooren. De lijn van het achterhoofdsbeen tot den neus is niet recht, maar vertoont voor de oogen een zeer duidelijke breking; het achterhoofdsbeen is sterk ontwikkeld; de snuit is breed, stomp en toch lang; stevige kaken met regelmatige tanden; breede neus, niet zwart maar leder- of vleeschkleurig; goede hanglippen.

Oogen: middelgroot (geen zwijnsoogen), welker kleur van de kleur van het haar afhangt.

Ooren: flink lang, recht tot aan den hals naar beneden hangend, fijn, laag aangezet.

Hals: fraai gebogen, zonder eenig spoor van een wam.

Schouders: recht aangezet, matig afhangend.

Borst: niet te breed maar zeer diep.

Romp: goed geribd, niet te kort, sterk.

Voorpooten sterk gespierd en beenig; achterpooten met zware dijen en zeer sterk spronggewricht, een weinig dicht bij elkander staand; ronde, sterke pooten (kattepooten).

Staart: aan den wortel dik, kort, niet te laag aangezet, recht.

Beharing: zacht doch aan vocht weerstand biedend.

Kleur: 't liefst wit met bruine of zwarte vlekken.

Algem. voorkomen: kracht met fijnheid vereenigd, levendig temperament met een verstandige uitdrukking op het gelaat.

Punten:

Schedel	5
Neus, ooren, oogen	5
Schouders, hals	5
Borst (breedte en diepte)	5
Romp.	5
Pooten en voeten	5
Haar	5
Staart	5
Algemeen voorkomen.	10
Totaal	50.

Men spreekt van Spaansche, Engelsche en Duitsche Pointers. De Duitsche is veel plomper van uiterlijk en heeft een wam. Wij beschouwen den Spaanschen Pointer als het oorspronkelijke type, den Engelschen als eene verbeterde soort en den Duitschen als een nog betere soort, waarom men er in den laatsten tijd ook van houdt den Engelschen Pointer met den Duitschen te kruisen.

19. *De Duitsche staande hond,*

ook patrijshond genoemd, komt den hiervoor genoemden Pointer zoo nabij, dat er nauwelijks verschil tusschen beide is waar te nemen. Aan welke kruising hij zijn bestaan te danken heeft, zullen we hier niet trachten te onderzoeken. Men onderscheidt:

a. Den gladharigen (kortharig).

Kenmerken: Kop niet te zwaar, middelgroot, met breedden, zacht gewelfden schedel en nauwelijks merkbaar achterhoofsbeen; de rug van den neus overal even breed;

geene scherpe scheiding tussehen voorhoofd en neus; snuit breed en afgestompt. Lippen sterk hangend met zeer geplooiden mondhoeken. Het oog middelgroot, meer ovaal dan rond, noch uitpuilend noch diep liggend, helder, hazelnootbruin, bij donkere honden lichter.

Hals: middellang, sterk en langzaam tot de breedte der borst uitlopend, met losse keelhuid en op zijn hoogst een kleine wam.

Rug: breed met eene lichte welving in de lendenstreek.

Borst breed; buik achter matig opgetrokken.

Staart: middellang, recht of met een zwakke bocht, aan den wortel dik, verder spits uitlopend en aan de benedenzijde behaard.

Pooten: voorpooten met schuine schouders, goed gespierd, recht en sterk, breede voetwortel; achterpooten met gespierde dijen, goed behaarde onderschenkels, rechte voetwortels; van achteren gezien moeten de achterpooten recht en noch naar binnen noch naar buiten gedraaid zijn.

Voet: dicht gesloten, rond en gewelfd met groote, stevige ballen en zeer kromme nagels.

Beharing: zeer dicht en hard, aan den onderkant van den buik en staart grover, aan de ooren fijner.

Kleur: De grondkleur is meestal wit met bruine of zwarte plekken en stippels, geheel bruin, zelden geheel zwart.

Algemeen voorkomen: goed middelgroot en daarboven. Een weinig gerekte, krachtige bouw; kop en staart bij het zoeken meestal horizontaal gedragen, overigens schuin, verdraagt verstand en ernst bij zijn werk.

b. De langharige,

ook Oud-Duitsche hond genaamd, schijnt over 't geheel wat plomper, d. i. sterker en meer volkomen dan de kortharige.

Kop: langgerekt zonder lomp te zijn, breede schedel met lichte welving, meer ontwikkeld achterhoofdsbeen; overigens als bij den kortharige, de snuit echter nog wat stomper.

Ooren: breed, middellang, stomp afgerond, dicht aan den kop liggend.

Oogen: helder, niet uitpuilend of diepliggend.

Hals: weinig langer maar krachtiger dan bij den vorige.

Rug: kort, met lichte welving in de lendenstreek.

Borst en buik: smaller dan bij den vorige, het voorste gedeelte van de buik wat dieper en aan de zijden een weinig samengedrukt.

Staart: dik aan den wortel, naar het einde dun uitlopend, de laatste helft in een scheeven hoek naar boven gedragen, de onderkant goed van haar voorzien.

Pooten: voorpooten met schuine schouders, vlakker en lossen van spiergestel dan de vorige, recht en sterk en eveneens met breeden voetwortel; achterpooten met niet minder sterke dijen, onderschenkel met een tamelijken hoek in 't spronggewricht, bijna rechte voetwortel. Voet iets langer dan bij den gladharige, gesloten, tamelijk gewelfde teenen en goed gekromde nagels, groote, stevige ballen.

Beharing: glimmend, zacht als zijde, lang, golvend, maar niet kroes; de ooren rijkelijk met haar omzoomd, zoodat ze langer schijnen dan ze in werkelijkheid zijn. Keel, hals, borst en buik met tamelijk ruige gegolfde franje, alsook de achterkant der pooten en de onderkant van den staart; tusschen de teenen ook behaard.

Kleur: in den regel donkerbruin of wit met bruine vlekken of stippels, niet zoo dikwijls geheel zwart of wit met zwarte vlekken.

Algemeen voorkomen: grootte ongeveer 60 à 70 cM. (rughoogte), gerekt maar stevig van bouw, de rug een

weinig plat lijkend. Verstandige gelaatsuitdrukking, vroolijk en goedig van aard, buitengewoon leerzaam. (Zie de inleiding).

c. De stekelharige,

vroeger onder alle mogelijke benamingen als: Poolsche, Russische, IJslandsche, Friesche enz. bekend, is eigenlijk slechts eene variëteit van den kortharigen, van welken hij zich eigenlijk alleen maar door het haar onderscheidt, dat een weinig langer, dichter en ruwer is. Terwijl kop, voorhoofd en ooren korter behaard zijn, heeft de snuit een tamelijken baard, terwijl boven de oogen stekelige wenkbrauwen staan.

d. De Pointer-poedel,

eene kruising van een koordenpoedel en een Pointer, ook Russische Setter genaamd, is in den laatsten tijd zeer gezocht, omdat hij de goede eigenschappen van twee leerzame honden in zich vereenigt.

De Pointer-poedels zijn uitmuntende honden, en als wachthond en als jachthond.

20. De Setter.

a. De Engelsche.

Het prachtig uiterlijk van een fraaien Setter, zijn verstand en verdiensten als jachthond zullen hem altijd hoog in eere doen staan, zoodat hij steeds de lieveling der jagers zal blijven. Alle Setters stammen evenals de Pointers uit Spanje. De Setter is van natuur wat vreesachtig en moet

daarom bij de dressuur zeer zacht behandeld worden. Het komt dikwijls voor, dat de minste heftigheid van den jager het gevoelige dier zoo bevreesd maakt, dat hij alle gehoorzaamheid weigert en, in geval hij slaag ontvangt, direct naar huis vlucht. Ik durf beweren, dat de Setter tegenwoordig veel meer verbreid zou zijn, indien hij niet door verkeerde opvoeding en dressuur in miskrediet geraakt was. De hond zelf draagt er bepaald niet de schuld van.

Wat de eigenschappen voor de jacht betreft, verschillen de Setters weinig van de Pointers; laatstgenoemde staat, eerstgenoemde ligt voor het wild. De Setter is echter voor de jacht op waterwild meer geschikt, ofschoon hij het ook buiten het water zeer lang kan volhouden.

Voor de jacht op fazanten is de Setter over 't algemeen verkieslijker, daar hij zich door de dichtste heg niet laat weerhouden. Zonder twijfel is de Setter in 't gebruik nog beter dan de Pointer en ook leerzamer en aanhankelijker. Ook winnen in den laatsten tijd de Setters meer prijzen dan de Pointers, nadat het net ter zijde gelegd is en de Setter met het geweer werkt.

Kenmerken: kop tamelijk lang, niet te zwaar, tusschen de ooren eer smal dan breed. Snuit voor de oogen een weinig ingebogen en de neus een weinig opwaarts gericht. Neus groot met wijde neusgaten, zwart of bruin, al naar de kleur van het haar.

Ooren: laag aangezet, goed aan den kop liggend en met fijn haar bezet.

Oogen: groot, verstandig, schitterend. (Zwijnsoogen zijn foutief).

Hals: lang, gebogen en kort aangezet.

Schouders: schuin aangezet en zeer gespierd.

Borst: zeer diep.

KEESHOND.

Romp: middellang, schijnt door de sterke beharing een weinig gedrongen; goede, tamelijk afgeronde lendenstreek.

Pooten: niet te hoog, geheel recht tot aan de voeten, aan de achterzijde fraai bevederd; ook de voeten tusschen de teenen zijn behaard; achterpooten met sterk spronggewricht.

Staart: middellang en recht of slechts licht gebogen en zeer schoon bevederd, werkelijk een sieraad van den hond.

Beharing: zacht als zijde, doch vrij krullig.

Kleur: grondkleur wit met geel of blauw of zwart; geheel wit, zwart, bruin en wit gevlekt of gestreept.

Algemeen voorkomen: fraaie, elegante gestalte.

Punten:

Kop	10
Oogen en ooren	5
Hals en schouders.	5
Romp en borst.	10
Lendenen, plaatsing der achter- pooten	5
Pooten en voeten.	5
Haar en staart.	5
Algemeen voorkomen.	5
Totaal	<u>50</u>

b. De Gordon-Setter.

Deze is van afkomst een Schot en dankt zijn naam aan een zekeren hertog van Gordon. Over zijn ontstaan ligt echter een even dichte sluier als over dat van de meeste hondenrassen. Wat zijne eigenschappen voor de jacht betreft, daarover zijn de meeningen der jagers verdeeld. Sommigen schatten hem even hoog als den Engelschen Setter, ja, wat

den neus aangaat, nog hooger. Anderen zeggen, dat hij weinig weerstandsvermogen bezit en te zenuwachtig is, waardoor hij bij den Engelschen ten achter staat.

Wat het uiterlijk aangaat, verschillen beide Setters slechts weinig van elkander, voornamelijk in de kleur, die door kruising van den Gordon-Setter met den Ierschen verkregen zou zijn of, volgens anderen, met den Collie of Schotschen herdershond.

Kenmerken: kop in zijn geheel wat zwaarder dan bij den Engelschen Setter.

Lippen: langer; neus niet zoo edel; staart iets korter; haar niet zoo fijn.

Kleur: ravenzwart met roestbruine of mahoniekleurige extremiteiten.

Algemeen voorkomen: sterk en beenig van bouw, zoodat hij een zwaarder voorkomen heeft dan de Engelsche Setter.

Punten :

Kop	10
Hals en schouders	5
Romp en ribben	10
Pooten en voeten	5
Kleur	10
Haar.	5
Algemeen voorkomen	5
Totaal	<u>50.</u>

c. De Iersche Setter,

meer speciaal een jachthond voor Ierland, omdat hij voor de gesteldheid van dat land beter geschikt is dan de Pointer. Zijne afkomst is insgelijks moeilijk te bepalen.

In het zoeken staat hij boven alle andere Setters en ook in weerstandsvermogen, doch hij is wegens zijne eigenzinnigheid minder goed af te richten. Daarin ligt misschien ook de reden, waarom de Iersche Setter bij de wedstrijden in het zoeken minder prijzen verwerft.

Kenmerken: de kop is smaller en daardoor langer; de neus is vleeschkleurig of donkerrood (ook die met een zwarten neus zijn gezocht). Oogen bruin en verstandig. Ooren lang en sterk bevederd; lippen goed; nek licht en sierlijk gebogen; borst diep en smal; romp tenger met volle, sterke lendenstreek; voorpooten zeer sterk en meer behaard (bevederd) dan bij den Engelschen; achterpooten met krachtig spronggewricht.

Staart: laag aangezet, fraai bevederd, het meest in het midden.

Kleur: donker bloedrood, witte vlekjes zijn geen fout, doch men ziet ze liever niet; aan den staart is de kleur lichter.

Beharing: grover en minder dicht dan bij de Engelsche.

Algemeen voorkomen: hij maakt den indruk een sterke, levendige hond te zijn en verraadt snelheid en weerstandsvermogen.

Punten:

Kop	5
Oogen en ooren	5
Hals, borst en schouders	5
Romp en lendenen	5
Pooten en voeten	5
Haar en staart	5
Kleur	10
Algem. voorkomen	10
Totaal	<u>50.</u>

21. *De Spaniels.*

Deze jachthonden zijn reeds sedert oude tijden bekend; zij zijn uit Spanje het eerst in Engeland geïmporteerd en werden toen reeds in twee soorten onderscheiden:

A. De Land-Spaniel,

B. De Water-Spaniel.

Alle Spaniels herinneren aan den koorden-poedel, daar zij lang, een weinig ruw doch zacht, min of meer gekruld haar hebben; glad haar verraadt kruising.

De ooren zijn zeer lang en goed behaard; de oogen helder; de staart is prachtig gevederd. De Spaniel jaagt „sprekend”. Opdat hij beter in 't struikgewas kan doordringen, wordt de staart gecoupeerd.

A. DE LAND-SPANIELS.

a. De Sussex-Spaniel

gaat voor de oudste door en is uitstekend geschikt voor de jacht op gevederd wild.

Kenmerken: kop tamelijk lang en breed; groote neusgaten; korte onderkaak; diepliggende, helderbruine oogen met een verstandigen blik.

Ooren: niet zeer groot, ver naar voren, bijna boven de oogen aangezet, niet wollig maar zijde-achtig gevederd.

Hals: sterk en licht gebogen.

Romp: diep, lang, met schuin liggende schouders, breede lendenen, goed geronde ribben.

Pooten: gespierd en sterk van beenderen, de voorste recht of bijna recht, de achtersche sabelvormig gebogen; voeten groot, rond en goed behaard.

Staart: op ééne lijn met den rug gedragen (een goed raskenmerk).

Haar: goud-geelbruin, dicht en glad.

Punten:

Kop	10
Oogen	5
Ooren	5
Hals	5
Romp	15
Voorpooten	10
Achterpooten	15
Voeten	10
Staart	5
Haar	10
Algemeen voorkomen.	10
Totaal	100.

b. De Clumber-Spaniel,

wiens naam, naar men zegt, afkomstig is van de residentie van den hertog van New-Castle, wat men echter ook bestrijdt, daar ook de hertog van Nouailles ook de importeerder genoemd wordt.

De Clumber Spaniel jaagt „stom”, maakt het wild dus niet ontijdig wakker en is daarom het meest geschikt voor het jagen in struikgewas. Met een bel aan den hals drijft hij het wild langzaam naar voren voor het geweer des jagers. Hij zoekt vlug en grondig; als er ergens wild aanwezig is, loopt een goed jager dus niet veel gevaar platzak thuis te komen.

c. Zwarte Spaniels,

even fraaie als bruikbare honden en daarom ook zeer gewaardeerd. De groote honden noemt men „Springers”, wegens hunne geheel afwijkende wijze van handelen, al naarmate zij haar- of vederwild in den neus hebben.

De zwarte Spaniel is een robuste hond met voornaam uiterlijk, zeer gemakkelijk te leiden. Hij is lang van lichaam op korte pooten, met een sterk beenderengestel, en heeft tamelijk lang, sluik, of een weinig golvend zijde-achtig haar.

d. De Cocker Spaniel,

minder algemeen bekend. De kleur is zeer verschillend; het veelvuldigst treft men oranjekleurige aan, verder bruine en witte, bruin en roode, black-and-tan e. d. Over 't geheel lijkt hij op een kleinen gedrongen Spaniel.

B. DE WATER-SPANIELS.

Onderscheid tusschen waterhonden en water-Spaniels maken we niet, doch bepalen ons kort en eenvoudig tot de afzonderlijke slagen.

Het haar moet dicht zijn en daarbij lang en gekroesd (aan den poedel herinnerend), doch mag nooit klissen vormen; de ooren moeten lang en breed zijn, de oogen vol, vurig en levendig; de snuit is kort, 't gebit sterk.

Een korte, smalle hals, smalle borst, sterke schouders, rechte voorpooten en een goed afgeronde romp kenmerken deze Spaniels voldoende,

Men rekent tot deze :

a. De Engelsche water-Setter.

Een zware, groote hond, met ruw, lang en lokkig haar. Hij houdt buitengewoon veel van het water en spoort zelfs de onder water gedoken eenden op, wanneer zijn neus goed is. Hij wordt daarom ook wel eendenhond genoemd.

De staart is in den regel gecoupeerd.

b, De Iersche water-Spaniel,

insgelijks een sterke, tamelijk groote hond, 50 à 60 cM. hoog, met hoog voorhoofd en zwaren kop, van de oogen tot den snuit kort en glad behaard. Het haar op den kop vormt een soort van kuif, die naar het voorhoofd in een punt eindigt; het romphaar is fraai gekroesd, de staart rond en stijf.

Kleur: zeer donkerbruin zonder eenig wit.

22. De Dwerg-Spaniels.

Duitsch: (Wachtelhunde.)

Deze zijn algemeen bekend en, hoe kleiner hoe meer gezien in de dameswereld.

Men onderscheidt:

Den gewonen dwerg-Spaniel, eenigszins groot, in den regel zwart, wit of bruin, of wit gevlekt, zelden zwart met bruine extremiteiten.

De kleine Spaniel, ook King Charles genaamd, insgelijks zwart met wit, hoewel de zwarte met roestbruin (black-and-tan) beter en gezochter zijn.

De Blenheim-Spaniel, ook Marlborough geheeten, nog kleiner dan de King Charles.

Alle Spaniels hebben een dikken, ronden kop, korten snuit, breedden neus, een weinig ingedrukt, zoo kort mogelijk en naar boven gewipt: tusschen de oogen eene diepe holte („stop”). De oogen zijn zeer groot, rond, zwart en staan ver van elkander af. De ooren zijn zeer lang en sterk behaard. Het lichaam is gedrongen; de pooten zijn sterk en kort. Beharing zeer fijn, zijdeachtig, niet gekroesd. Borst, voeten en staart sterk behaard, evenals de achterkant der pooten. Gewicht tusschen $2\frac{1}{2}$ à 6 kilogram.

23. *De Japansche Chin-hond*

komt in zijn vaderland Japan als dameshond voor, zooals hier en elders de dwerg-Spaniel en heeft daarmede, wat het uiterlijk betreft, ook buitengewoon veel overeenkomst. Hij houdt ongeveer het midden tusschen dezen en den mopshond, daar hij van dezen den kop en het gezicht, van genen de beharing en den vorm geërfd schijnt te hebben.

Wat hunne eigenschappen betreft, staan de Chin-hondjes echter dichter bij den Spaniel dan bij den mop; ze zijn meestal zeer bedaarde dieren, maken echter, als ze gehitst of gesard worden, sprongen op de manier als de kat en staan ook in het vangen van muizen bij menige kat niet ten achter. Het schijnt, dat de lof, dien men ze in sommige geschriften toezwaait, niet bijzonder algemeen gedeeld wordt; ook zijn de prijzen veel te hoog.

Ik voor mij stel den Engelschen kleinen reepinscher en ook den dwergaffenpinscher boven al deze schoot- of dameshondjes, uitgezonderd echter voor zeer zenuwachtige dames, voor wie de bedaarde Chin-hond zeker beter past dan de levendige Terrier e. d.

24. *De Dashond.*

Deze hond is als jachthond algemeen bekend, daar hij door zijne kromme pooten, laag en lang lichaam en groote bijtucht iedereen opvalt. Ook heeft hij zich in sommige streken zelfs als wachthond ingeburgerd, omdat hij aan zijne goede eigenschappen als heemhond ook die van een goeden verdelger van roofgedierte paart.

Als kamerhond is hij juist niet bijzonder aan te bevelen, daar hij vooral tegenover vreemden zeer kwaadaardig is en zijne gehoorzaamheid veel te wenschen overlaat.

Zoo klein de dashond is, zoo groot zijn de eischen, die de jager aan hem stelt. Hij wordt hoofdzakelijk bij de jacht op vossen en dassen, doch ook op alle mogelijke ander wild gebruikt.

Kenmerken: kop met zeer langen, spitsen snuit en breed achterhoofd. Hersenpan breed en licht gewelfd, neusrug smal, lippen een weinig overhangend, sterke mond-plooihoeken.

Ooren: slechts middellang maar tamelijk breed en stomp afgerond, hoog en ver naar achteren aangezet, vlak aan den kop hangend.

Oogen: rond, middelgroot en helder, het wit weinig zichtbaar, met zeer scherpen blik.

Hals: lang en zeer beweeglijk, daarbij een sterke nek, losse keelhuid zonder wammen.

Romp: zeer lang en slank met breedten, licht gewelfden lendenstreek, zeer buigzaam. Borst zeer breed en diep; buik van achteren vrij goed opgetrokken.

Staart: lamelijk lang, vrij dik aan den wortel en langzamerhand spits uitlopend, bijna recht of met een lichte bocht gedragen.

Pooten: de voorpooten zijn sterker dan de achterpooten, grof maar toch elastisch van spieren, de onderarm zeer kort,

bijzonder krachtig en naar buiten gekeerd; ook de voetwortel is naar buiten gedraaid, zoodat de voorpooten, van voren gezien, S-vormig gebogen zijn. De achterpooten zijn normaal, sterk gespierd en hebben sterke dijnen en korte onderschenkels, die van ter zijde gezien met den voetwortel bijna recht zijn.

Voeten: de voorste eveneens sterker dan de achterste, breed en grof met goed gewelfde teenen en sterke nagels; de achterste kleiner en meer rond, teenen en nagels korter en rechter.

Haar: zeer kort en dicht aansluitend, glad, glanzig en elastisch, vooral zeer kort en fijn aan de ooren, die soms bijna geheel kaal zijn; alleen aan den onderkant van den staart is het iets langer, echter zonder te hangen.

Kleur: zeer fraai zijn de zwarte met roestbruine extremiteiten (black-and-tan); gezocht zijn echter ook de bruine, licht gele en hazengrauwe met donkere aalstreep op den rug. Een witte oogstreep is geen fout.

Tanden: uitmuntend ontwikkeld, de grootte van het dier in aanmerking genomen, zelfs buitengewoon sterk, de kaken moeten nauwkeurig op elkander passen.

Algemeen voorkomen: een laag, gerekt, kortbeenig, martervormig dier, opgeruimd en opmerkzaam van aard, met een verstandige gelaatsuitdrukking.

Punten:

Kop en snuit	10
Ooren en oogen	5
Borst en schouders	5
Lendenen	5
Voorpooten en voeten	5
Achterpooten en voeten	5
Kleur en haar	5
Algem. voorkomen	10
Totaal	50.

Aanmerking. Men onderscheidt gaarne de volgende variëteiten: den grooten, met den brak overeenkomenden, den middelsten of eigenlijken dashond, den dwergdashond (meer als dameshond bekend) en den langharigen, aan welken sedert jaren bijzondere aandacht gewijd wordt.

Deze onderscheidt zich van den gladharigen dashond alleen door zijn lang, zijde-achtig haar, dat ons aan bloed van den Spaniel herinnert. Bij slecht, nat weder moet hij nog een groot weerstandsvermogen bezitten, zonder dat het lange haar hem hindert.

Als zeer na aan den dashond verwant en zeker van de zelfde afkomst, noemen wij nog

den Basset,

die zich tegenwoordig in velerlei opzicht van den dashond onderscheidt. Deze komt in alle kleuren voor, met ruw en met glad haar, terwijl de Bassets in vorm nooit van elkander verschillen, ofschoon er verscheiden variëteiten van zijn.

De omvang van dit werkje laat evenwel niet toe, dat wij in eene nadere beschouwing daarvan treden.

Ook de Otterhond is den dashond na verwant of dankt aan dezen misschien zijn ontstaan. Denken we ons een meer stijven, doch zeer robusten ruwharigen dashond met meer plompen kop en langere loshangende ooren, dan hebben we het beeld van een otterhond voor ons. Hij wordt als goede waterhond bijna uitsluitend voor de otterjacht gebruikt.

25. *De Keeshond. (Spits).*

Wie kent hem niet, den trouwen bewaker en gezelligen speelmakker der kinderen, altijd vroolijk en overmoedig en

er op uit om den loop- of straatjongen, of wie hem overigens maar een weinig verdacht toeschijnt, even bij de broekspijp te pakken en daarvan een stukje tot aandenken mede te nemen! Waakzaamheid, twistziekte en nijdigheid zijn nu eenmaal de eigenschappen van een echten keeshond, doch hij is daarbij ook zeer intelligent en leerzaam. En wat getrouwheid aangaat, staat hij onder al zijne kameraden mede bovenaan.

Een goed opgevoede keeshond laat zich door niemand lokken, al is hij nog zoo hongerig. Hij is wantrouwend, kent zijne vijanden en vergeet nooit, wie of wat hem onaangenaam geweest is. Hij wil evenmin kettinghond zijn als de poedel, doch vergezelt gaarne zijn meester, voor wien hij dan ook een trouwe wachter is.

Men heeft groote (Pommersche), middelgroote en kleine of dwergkeeshonden, welk laatste meestal als dameshondjes van beteekenis en hoog in prijs zijn.

Kenmerken: kop breed en vlak (vossekop).

Snuut: spits; kaken slecht ontwikkeld; neus van binnen zwart.

Ooren: klein, spits, hoog aangezet en opstaand gedragen.

Oogen: donker, weinig uitkomend, amandelvormig.

Borst: breed; romp gedrongen.

Pooten: sterk en goed onder 't lichaam geplaatst.

Voeten: rond en klein.

Staart: lang behaard en over den rug gedragen.

Haar: is niet fijn te noemen, buitengewoon dicht, vooral aan den hals. De voorpooten zijn aan den achterkant gevederd.

Kleur: zwart, wit, bruin, staalgrauw, wolfskleurig en gevlekt; de laatste zijn echter niet gewild.

Algemeen voorkomen: een levendige, verstandige, koene

hond, die weerstandsvermogen verraaft doch weinig moed.

Aanmerking. Alle keeshonden hebben dezelfde eigenschappen en hoedanigheden; alleen de dwergkees is veel kleiner en mag niet meer dan $3\frac{1}{2}$ kilogram wegen. In den laatsten tijd wordt er ook in sommige annonces veel ophef gemaakt van buitengewoon fijne, zachtharige keeshonden (Seidenspitz). Een dergelijk ras bestaat echter niet. 't Is op zijn hoogst eene kruising van den Maltezer en den keeshond, welker vorm en beharing met den keeshond overeenkomt, doch zachter van haar is. Men behoeft zulke honden maar als fokdieren te gebruiken en men zal dadelijk verschillende slagen verkrijgen, die duidelijk den kees en den Maltezer vertoonen.

26. *De Mopshonden.*

Deze miniatuuruitgave van den Bulldog scheen voor ongeveer 30, 40 jaren bijna uitgestorven, heeft zich een 20tal jaren later weder ingeburgerd, doch wordt in den laatsten tijd weder op den achtergrond geschoven door een meer fijnen, verstandigen en levendigen mededinger, den Engelschen Terrier.

Zijne afkomst heeft hij aan den Bulldog te danken, waarmee hij niet alleen eene in 't oog vallende uiterlijke overeenkomst vertoont, doch dien hij ook in geestelijke eigenschappen zeer nabij komt.

Een begaafde mopshond behoort tot de zeldzaamheden. Hij is een knorrig, phlegmatisch, loom dier, dat meer houdt van eene gemakkelijke positie op de sofa of op het ledikant van zijne meesteres dan van eene frissche wandeling, waarom hij dan ook, naar het oude spreekwoord: „lui, dom en vraatzuchtig maakt vet!” in den regel weldra een vetklomp

gelijk wordt. Wie een mopshond wil houden, zoige er voor, dat hij de noodige beweging krijgt.

Kenmerken: kop dik en rond, doch niet al te rond, met zeer stompen snuit; groote, vooruitspringende, bruine oogen; kleine, dunne, liefst opgewipte ooren; korte spekhals zonder wammen.

De pooten zijn geheel recht en tamelijk hoog; goed gespleten teenen met zwarte nagels.

Romp: kort en gedrongen met goed geronde ribben en breede borst.

Staart: gekruld en over den rug gedragen, in den regel naar links.

Kleur: reebruin, abrikozenkleurig tot lichtgeel of vaal met koolzwart masker en dito ooren, gezichtsplooiën en wratten; over den rug een zwarte aalstreep en op het voorhoofd liefst een zwarte vlek.

Beharing: zeer fijn en kort.

Algemeen voorkomen: eene kleine, gedrongen, zoogenaamd aristocratische figuur.

Gewicht: van 6 tot $7\frac{1}{2}$ kilogram.

Punten:

Kop	5
Snuit.	5
Oogen	5
Romp.	5
Pooten	5
Staart	5
Kleur (met masker)	15
Algemeen voorkomen	5
Totaal	50.

27. *De Bulldog*

wordt ook wel bullebijter genoemd, zeker omdat hij het tegen een stier durft opnemen, waarom hij dan ook wel bij stierengevechten dienst doet. Zijne groote kracht, zijn weerstandsvermogen en onovertroffen moed hebben hem reeds voor lang vele vrienden verworven, terwijl hij om zijn grimmig gelaat en plomp lichaam nog al gevreesd wordt, vooral door dames. De bulldog is een echt Engelsche hond, waarom wij ons ook houden aan de door de Engelschen vastgestelde ras kenmerken.

Om ons te vergezellen en ons huis en erf te bewaken, is de bulldog in zijne jeugd werkelijk onovertreffelijk, daar hij voor niets terugdeinst en onvermoeid is in het vechten en in het verdedigen van zijn meester en diens eigendommen. Op hooger leeftijd wordt hij dikwijls kwaadaardig en lui, waarom men hem dan dikwijls een jongen hond tot gezelschap en opwekking geeft.

Kenmerken: kop rond, wanstaltig dik en hoekig, met sterk vooruitspringende onderkaaksbeenderen en geplooid voorhoofd.

Ooren: klein, dun en hoog aangezet, (zoogenaamde rozen- of knopooren).

Oogen: rond, middelgroot en donker, 't liefst zwart, dicht bij den neus en ver van de ooren staande. 't Masker, van de kaken tot den top van den neus gemeten, niet te kort. Plooien diep en goed naast elkander liggend. Snuit opstaand. Lippen breed, diep en de tanden goed dekkend. Neus groot, diep gespleten of enkel, zwart, met groote neusgaten. Kaken zoo breed als mogelijk, de onderkaak sterk vooruitspringend, zoodat de neus ver achteruit schijnt te wijken.

Hals: kort (doch niet te kort), zeer sterk, met flink gewelfden nek, hals en wammen met sterk uitkomende plooiën.

Borst: zeer breed en diep, rond.

Romp: korte rug met breede schouders, goed geronde ribben, beenig.

Staart: dun, middellang, laag aangezet, met een lichte bocht naar beneden gedragen, nooit boven den ruglijn opgeheven.

Pooten: de voorpooten zeer sterk met goed zichtbare spieren en iets korter dan de achterpooten. De ellebogen ver van elkander staand en een weinig naar buiten gedraaid.

Voeten: klein en rond, recht voetgewricht.

Beharing: fijn, kort en dicht.

Kleur: éénkleurig, geheel wit, geel of zwart; de lichte hebben in den regel een donker masker; gestroomde worden zeer geschat.

Algemeen voorkomen: Maakt een aangenamen, bevalligen indruk. De gang is een weinig scheef, doch niet lomp.

Gewicht: 10 tot 30 kilogram en meer.

Punten:

Schedel, grootte en vorm . . .	10
Kop en masker	10
Hals, borst en schouders . . .	10
Romp.	5
Pooten, voeten en staart . . .	10
Algemeen voorkomen	5
Totaal . . .	50.

MOPSHOND.

XI. Ziekten.

Bij goed verzorgde honden behooren ziekten tot de zeldzaamheden.

Voor den leek is het altijd ook uiterst moeilijk eene ziekte goed te onderscheiden en te beoordeelen, te meer omdat zoovele ziekten in het eerste stadium veel overeenkomst met elkander hebben en men dus licht mistast. Zelfs menigen veearts zal het moeielijk vallen dadelijk den aard der ziekte van een hond te onderkennen, tenzij hij gelegenheid heeft gehad, bij zijne eigene of andere honden studie van de verschillende hondenziekten te maken. In de meeste gevallen ben ik niet voor veel medicineeren, maar laat liever den zieken hond meer zijn instinct volgen. Ik zal mij daarom hier dan ook maar alleen tot het eenvoudigste en meest algemeene bepalen en vooral de homœopathische middelen aanbevelen, die bij mistasting door den leek den hond niet nadeelig zijn.

N.B. Bij het opgeven van geneesmiddelen verwijst de schrijver gedurig naar pillen, enz. welke in een bepaalde apotheek te Berlijn verkrijgbaar zijn. Ik heb gemeend deze te moeten vervangen door die middelen, welke door de ervaring of in andere werken over deze materie als doelmatig en heilzaam worden aanbevolen en in elke apotheek te bekomen zijn.

VERT.

1. *Bloedwateren.*

Dit ontstaat dikwijls door slaan op de lendenstreek, door ontsteking van de blaas of de nieren ten gevolge van koudevatting, door uitputting bij de paring, enz.

De eetlust gaat verloren, het dier loopt treurig rond terwijl hem bloedige urine afloopt.

Zoo de kwaal door uitwendige oorzaken is ontstaan, doen koude, natte omslagen in de lendenstreek goede diensten.

In andere gevallen geve men inwendig een afkooksel van 45 gram kinabast op een halven liter water, waarbij dan nog 10 gram verdund zwavelzuur wordt gevoegd. Hiervan kan men om de 2 uren van $\frac{1}{2}$ tot 1 eetlepel vol toedienen.

2. *Diarrhee.*

Bedorven of te vet voeder, zure melk, enz. zijn dikwijls de oorzaak van diarrhee, welke evenwel ook een gevolg van gevatte koude kan zijn. In de eerste plaats is warm houden zeer aan te bevelen, terwijl verder als geneesmiddelen worden aanbevolen: eiwit, wanneer de kwaal niet erg is: meelpap als ochtendvoer en bovendien 2 maal daags een poeder, bestaande uit $\frac{1}{2}$ gram rhabarber en $\frac{1}{4}$ gram magnesia. Als snelwerkend middel 3 maal daags een eetlepel vol kamillethee, waarin een weinig catechu en laudanum; bijv.

Water	90 gram
Bloem van kamille . .	4 "
tot thee getrokken, en hierbij:	
Catechu	4 "
Laudanum	15 druppels

3. *De druiper.*

Dit is eene catarrhale ontsteking van de slijmhuide der pisbuis en ontstaat meer door overprikkeling der roede bij

de paring dan door koude. Bij teven vertoont zich de kwaal zelden.

Er vloeit een taai, geelachtig slijm uit de roede, zonder dat zulks het dier pijn veroorzaakt.

Men zorge, dat een aan deze kwaal lijdende reu niet met eene teef in aanraking komt en geve hem alle 2 uur 4 à 5 korreltjes zwavellever, afgewisseld met evenveel *Mercur solubilis*.

Tevens voedere men den patient niet te sterk.

4. *Gebrek aan eetlust*

is in den regel een gevolg van overlading der maag en kan dus eigenlijk slecht den naam van ziekte dragen. Gewoonlijk is geheel of gedeeltelijk vasten gedurende een paar dagen voldoende om de kwaal weder te boven te komen, vooral wanneer men tevens zorgt, dat alles, wat het dier nog te eten krijgt, licht verteerbaar is.

(Mager vleesch, goed fijn gemaakt, verteert zeker 't gemakkelijkst en vrij volkomen; terwijl men rekent, dat van brood ongeveer 40 % als onverteerd wordt afgescheiden, bedraagt dat cijfer voor vleesch 4 %).

Melk en rijst, hoe uitstekend ook, verteren langzamer, voornamelijk wegens hun vetgehalte.)

5. *De hondenziekte.*

Deze is zeker wel de meest algemeen bekende. 't Is eigenlijk een wijd vertakte luchtbuiscatarrh, dikwijls vergezeld van darmaatarrh, zenuwtoevallen enz.

De veeartsen onderscheiden: *a.* de *catarrhale*, *b.* de *gastrische* en *c.* de *nerveuze* hondenziekte.

De meeste honden worden door de hondenziekte aangestast en vele sterven er aan, vooral rashonden; kruisingsproducten hebben er minder van te lijden.

Gewoonlijk ontstaat de ziekte in de periode van het tandenkrijgen, waarom de tandenwisseling wel eens als de oorzaak wordt beschouwd, welke meening ik echter niet deel. 't Is eene ziekte, die bijna iedere hond in zijne jeugd krijgt, evenals de kinderen de mazelen, zonder dat men juist de oorzaken kan aanwijzen.

In den regel krijgt een hond de ziekte slechts eenmaal.

a. De catarrhale hondenziekte.

Deze tast in de eerste plaats de slijmhuide van den neus en het bindvlies van de oogen aan, verbreidt zich dan over alle slijmhuiden en gaat niet zelden in eene doodelijke longontsteking over.

Het dier wordt treurig, langzaam in zijne bewegingen, niest en hoest dikwijls en hevig, de oogen kleven dicht. Na enkele dagen scheiden neus en oogen een geelachtig slijm af. Bij een goedaardig verloop verdwijnt dit slijm in een dag of 4 en is de hond in 8 à 10 dagen weder beter. In 't ongunstigste geval openbaren zich hevige aanvallen van koorts, matheid, benauwde ademhaling, hoesten en braken, waardoor alleen wat slijm loskomt.

b. De gastrische hondenziekte.

Deze tast hoofdzakelijk de slijmvliesen der spijsverteringsorganen aan. Verschijnselen zijn; gebrek aan eetlust, braking van groen-geel, zeer taai slijm, verstopping of diarrhee, bij de laatste dikwijls bloedig slijm. Na eenige dagen komen

hierbij in 't ongunstigste geval zenuwtrekkingen of krampen en gaat de ziekte in den regel over in

c. De nerveuze hondenziekte.

Deze begint alzoo met zenuwtrekkingen, toevallen en gedeeltelijke, tijdelijke of blijvende verlamming.

De zenuwtrekkingen openbaren zich aan de lippen, ooren, benedenkaak en 't hevigst aan de pooten. De verlamming bepaalt zich meestal tot het achterste gedeelte van het lichaam, geneest zeer langzaam en dikwijls in het geheel niet. De hond wordt en blijft dan zwak in het kruis en 't achterdeel en wankelt bij de minste beweging. Ook houdt hij van deze ziekte dikwijls voor altijd zulke zenuwtrekkingen over, waarom het beste is, dergelijke dieren maar dood te schieten.

Geneesmiddelen baten alleen in het eerste tijdperk der ziekte. Als voorbehoedmiddel geeft men de dieren wel een theelepel vol duinbessenstroop, zoodra er zich gebrek aan eetlust en moeheid openbaren en de oogen dof worden. Treedt er na een paar dagen nog geene verandering ten goede in, dan make men een poeder van

Braakwijnsteen	0.33 gram
Braakwortelpoeder	0.50 "
Witte suiker	0.60 "

en geve daarvan de helft in; komt hierop na een half uur geene werking, dan geve men ook de andere helft. Dit poeder dient men op nieuw toe, indien er na een paar dagen nog geene beterschap te bespeuren is. Weer 1 à 2 dagen later geve men een $\frac{1}{2}$ à 1 theelepel vol duinbessenstroop en herhale dit nog een keer of drie om den anderen of

om den derden dag. Daarna geeft men het dier dagelijks een eetlepel vol medicinale levertraan.

Beginnen er zich krampachtige trekkingen van de zenuwen of de ledematen te vertoonen, dan kunnen inwrijvingen van hals en ruggestreng 2 keer per dag met het volgende mengsel goede diensten doen:

Kamferspiritus	20 gram
Geest van salmiak. . .	10 "
Terpentijn	20 "
Spaansche-vliegentinctuur.	5 droppels

Een goed droog en warm leger (doch niet op eene te warme plaats), licht verteerbaar voedsel als melk en wittebrood, haverslijm met vleeschnat en wittebrood en altijd versch drinkwater zijn ontegenzeggelijk voor de genezing belangrijke factoren. Gezonde honden mogen niet met het leger, den voeder- of waterbak van den zieke in aanraking komen.

Is de hond aan de betere hand, dan voedere men matig doch goed.

Volgens vele hondenliefhebbers moet levertraan een uitstekend middel zijn om, zooal niet de hondenziekte geheel te voorkomen, in elk geval toch de hevigheid daarvan te temperen.

Men begint met den hond, als hij ongeveer 10 weken oud is, dagelijks een eierlepel vol levertraan te geven en deze gift langzamerhand op een theelepel, bij groote honden op een eetlepel vol te brengen. Dezelfde uitwerking kent men toe aan fenegriek, waarvan men een hond op den leeftijd van 6 à 10 weken 2 keer per dag een theelepel vol geeft, vermengd met een theelepel zwavelbloem.

6. *De hondsdolheid.*

Deze verschrikkelijke, ook voor menschen zoo gevaarlijke ziekte is tot dusver ongeneeslijk; zij heeft steeds den dood van het dier en dikwijls ook dien van andere dieren en zelfs van menschen ten gevolge.

De veeartsenijkunde maakt onderscheid tusschen de razende en de stille dolheid.

Als uiterlijke kenteekenen, die echter niet altijd zeker zijn, gelden het opzoeken van de eenzaamheid, neerslachtigheid, bijtucht. Het dier eet alle mogelijke onverteerbare stoffen als hout, leder enz., schrikt in den slaap op, is bij tussenpoozen vreeselijk opgewonden, wordt zwak of zelfs lam in het kruis. Hij ontwijkt het huis van zijn meester; zijn blaffen wordt een langzaam, heesch en huilend geluid; hij eet niet meer, het haar word ruw, hij vermagert en sterft gewoonlijk na eenige dagen.

Bij de stille dolheid vertoont de hond zich verzwakt; hij gaat niet van huis en bijt alleen, als men hem plaagt en sart. In den regel gaat deze ziekte gepaard met lamheid van den onderkaak, welke slap naar beneden hangt.

De eigenlijke oorzaak van deze gevaarlijke ziekte is tot nu toe niet met juistheid vast te stellen. De kwaal breekt zelden vroeger uit dan 6 à 7 weken na den beet.

De gebetene moet dadelijk de hulp van een bekwaam geneesheer inroepen, daar alle kwakzalverij niets helpt en spoedige hulp dringend noodig is. Of het enten van Dr. Pasteur zeker helpt, is nog niet uitgemaakt, ten minste niet voor alle gevallen.

Regelmatige beweging, goede verpleging, niet te heete kost, een gezond en luchtig leger (geen tocht), in den zomer niet te heet, des winters niet te koud en dagelijks frisch

drinkwater zijn de beste voorbehoedmiddelen. Ook geven men de honden, vrouwelijke zoowel als mannelijke, gelegenheid, om de geslachtsdrift te bevredigen; want het is bewezen, dat het niet voldoen daaraan bij zeer prikkelbare dieren de dolheid kan doen ontstaan.

7. *Krampkoliek*

is dikwijls een gevolg van te plotselinge verkoeling, door het drinken van veel koud water, wanneer het dier erg verhit is, doch kan ook een anderen, op de darmzenuwen werkenden prikkel tot oorzaak hebben, alsmede door ingewandswormen ontstaan.

Hevige krampen heb ik steeds genezen met:

Gedestilleerd water . . .	50 gram
Tinctuur van Valeriaan . .	8 "
Broomkalium	4 "
Altheastroop.	20 "

om de 2 uren een eetlepel vol. In den regel helpt de eerste lepel reeds.

8. *Lintwormen. Wormen.*

Honden, die van wormen te lijden hebben, eten veel zonder daarbij te gedijen, worden zelfs dikwijls mager. Dikwijls schuren zij met hun achterste over den grond, lijden aan krampachtige pijnen en loopen als razend rond, welk laatste er wel eens aanleiding toe heeft gegeven een aan wormen lijdend dier als dol te beschouwen en te behandelen.

De wormen, zoowel als stukken van den lintworm, vertoonen zich aan de uitwerpselen.

Tegen de gewone ingewandswormen is wormkruid (2 à 4

gram) of de bekende wormkoekjes met een weinig wonderolie een heilzaam middel.

Tegen lintworm geeft men:

- 1e. Poeder van arecanoot of betelnoot, 6 à 10 gram met melk vermengd, na het dier eerst 2 dagen op diët gesteld te hebben, of
- 2e. Een afkooksel van melk en knoflook, waarvan men den hond maar naar believen, hoe meer hoe beter, laat drinken, of
- 3e. Een extract van de wortels van de mannetjes-varen (*Aspidium Filix Mas*). Men neemt $7\frac{1}{2}$ gram extract en geeft dat bij lepels vol binnen eenige uren in.
- 4^e. Kamala-poeder van 2 tot 15 gram, (al naar de grootte van den hond) met melk vermengd, nadat het dier eerst 24 uur heeft gevast. Na de toediening verschaft men den hond veel beweging door loopen en springen, waarop dan na een uur of 5 gewoonlijk de lintworm loskomt. Een afzonderlijk purgeermiddel is hierbij niet noodig.

9. *Oogontsteking*

kan ontstaan door tocht, gevatte koude op een nat leger, ook door het liggen in de volle zon. Dikwijls heb ik genezing verkregen door de oogleden en wenkbrauwen met raapolie in te wrijven. Is het bindvlies onstoken, wat zich openbaart door opzwellling der oogleden en sterke afscheiding der traanklieren en slijmvorming om de randen der oogen, dan wordt aanbevolen:

de oogen 3 of 4 keer per dag te wasschen met een afkooksel van lijnzaad en maankoppen, of met

$\frac{1}{2}$ liter water, waarin 15 gram belladonnakruid is gekookt en waarbij nog 1 decigram loodsuiker wordt gevoegd.

Zetelt de kwaal meer in het wit der oogen of in het doorschijnend hoornvlies (iris en oogappel), dan tranen de oogen ook en kleven de oogleden 's morgens vast, doch zijn de oogleden niet zoo gezwollen.

In dit geval de oogen 3 of 4 keer per dag wasschen met een afkooksel van lijnzaad en daarna betten met

Rozenwater	30 gram
Witte vitriool	0.1 "
Laudanum	8 druppels

Hierbij lichte voeding, doch geen vleesch, niet vermoeien, niet baden; in beide gevallen het dier droog en warm houden.

10. *Oorworm of oorkanker.*

De oorworm is eene menigvuldig voorkomende ziekte, vooral bij jachthonden en andere langharige honden.

Men onderscheidt uitwendige en inwendige oorworm; de eerste openbaart zich door zweertjes aan de randen der ooren, die de hond dikwijls tot bloeden krabt. Deze zweertjes en de daardoor ontstane ontstoken plekken penseele men met een mengsel van 50 gram glycerine en 10 druppels carbolzuur, terwijl men de gehoorgang meermalen daags penseelt met eene oplossing van 80 gram soda op 1 liter warm water of daarin dagelijks een drietal druppels giet van 6 druppels creosoot vermengd met 30 gram saliethee.

Bij de inwendige oorworm is het inwendige oor ontstoken en rood. In den beginne doet het den hond zichtbaar goed, wanneer men hem zachtjes aan de ooren krabt of schudt, later doet zulks hem pijn. Hij schudt aanhoudend met den kop en wrijft dien tegen de muren. Uit het oor vloeit een kwalijk riekende, kleverige en etterige vloeistof; het meeste hiervan blijft zitten en verdroogt, waardoor

zweren ontstaan, die veel pijn veroorzaken en den hond doof kunnen maken.

Aanbevolen worden inspuitingen (meermalen dagelijks met 25 gram carbolzuur en 30 gram spiritus op 1 liter water of wasschingen (2 keer per dag) met arnica-water (4 eetlepels arnica-tinctuur op een $\frac{1}{2}$ liter lauw water).

Men kan hiervoor een stokje gebruiken, waaraan men een sponsje heeft bevestigd; van het arnica-water giet men een weinig in het oor en wast dit dan met het sponsje uit. Dit herhaalt men een paar malen, nadat men telkens het sponsje goed gereinigd heeft, maakt het oor op dezelfde wijze ook weder droog en giet er eenige drop-pels amandelolie in.

Nu en dan een zacht purgeermiddel en licht verteerbaar voedsel zijn ook hier weder geraten.

11. *Spruw.*

Deze ziekte komt bijna alleen voor bij jonge honden, die nog de moederborst gebruiken. De geheel mond geraakt vol blaasjes, die etteren en bij het dier zooveel pijn veroorzaken, dat het zuigen hem moeielijk valt.

Het zuiver houden van den bek der jongen en gezond voedsel voor de zoogende moeder zijn de beste middelen ter genezing.

Eene goede uitwerking heeft het bestrijken (inwendig) van den bek met moerbeziën-stroop of een mengsel van 1 deel azijn en 2 deelen honig.

12. *De Staar.*

a. *G r a u w e S t a a r.*

Deze ziekte openbaart zich daardoor, dat de kristallens troebel wordt, zoodat de oogappel er, in plaats van zwart,

vuilwit, geel- of blauwachtig uitziet. Het toedienen van 4 of 5 korreltjes *Mercur solubilis* of *cocculus*, tweemaal per dag, heeft reeds menigmaal geholpen.

6. Zwarte Staar.

De gezichtszenuwen verlammen, ofschoon men aan het oog uitwendig nauwelijks iets merken kan; de hond kan rechtstreeks in 't helder zonlicht opzien, zonder er eenige gewaarwording van te verkrijgen. Al zeer spoedig vertoonen er zich verschijnselen van volslagen blindheid.

Bij bloedaandrang naar den kop, bij jonge honden voorkomende, kan men dagelijks twee maal 4 à 5 korreltjes *Belladonna* geven; is verwonding misschien de oorzaak, dan geve men evenveel *Arnica*.

13. *De Typhus.*

De hond wordt luimig, treurig, steeds matter en matter en wil niet meer eten. Het oogbindvlies wordt rood, de ademhaling versnelt, dikwijls ontstaat er ook diarree.

Na eenige dagen zwelt het voorste gedeelte van het lichaam op en vertoonen er zich aan de buik en aan de naakte binnenkanten der pooten kleine bleekroode plekjes, die geheel verbleeken, als men er met den vinger op drukt. De huid is warm op het gevoel, alsmede de kop en de slijm huid in den bek. Bij genezing verdwijnen deze verschijnselen langzamerhand. In den regel ontstaat deze ziekte door slecht of bedorven voedsel, heete bedorven lucht in het hok of bovenmatige inspanning.

Men geve den patient om het half uur 4 of 5 korreltjes *Aconitus Napellus*, en als men dit 6 à 8 maal

heeft gedaan, wisselt men dit af met *Belladonna*.

Bij groote zwakte ten gevolge van diarrhee geve men 4 of 5 korreltjes *Phosphor* en late de *Belladonna* achterwege.

Voorts voedere men bouillon met ei en een weinig fijn gehakt rauw vleesch.

De patient moet van de gezonde dieren gescheiden, de uitwerpselen dadelijk verwijderd en het leger zeer zindelijk gehouden worden.

14. *Uitslag.*

Hiervan treft men er bij de honden verschillende soorten aan, die alle in meerdere of mindere mate besmettelijk zijn.

Wij noemen daarvan in de eeste plaats

a. *De Schurft,*

welke ontstaat door een klein insect, de schurftmijt, die hare gangen in en door de huid boort en daardoor huidontsteking veroorzaakt. De jeukte, die hierdoor ontstaat, noopt den hond zich te krabben en overal tegen aan te schuren en te wrijven, waardoor de kwaal zich steeds meer en meer verspreidt.

Eerst vertoonen er zich blaasjes op de huid, die weldra in zweertjes overgaan en eindelijk geheele korsten vormen. De huid wordt daar ter plaatse kaal, hard en rimpelig; het dier begint te vermageren en te stinken en ziet er eindelijk allerwalgelijkst uit.

Tal van middelen worden aanbevolen om de schurftmijt te dooden, doch alle kunnen niet aangewend worden, omdat eronder zijn, die zeer vergiftig en — daar de hond zich gaarne lekt — dus gevaarlijk zijn.

In vele gevallen krijgt men goede resultaten, door den patient een keer of drie per dag in te wrijven met tabakswater, Peru-balsem, petroleum of terpentijn en hem een paar uren na de inwrijving af te wasschen met groene-zeepsop.

Ook wordt aanbevolen alle aangetaste deelen 3 dagen achter elkander in te smeeren met een zalf, die men verkrijgt door een zeker gewicht aan terpentijn te roeren door tweemaal zooveel smeltend reuzel.

Heeft men dit smeersel 4 dagen lang laten zitten om in te drogen, dan wast men het er met lauwe groene-zeepsop af; gewoonlijk verdwijnt de korst dan meteen, doch is zulks niet het geval, dan smere men het dier nog eens in met de zalf en wassche die er 4 dagen later op dezelfde wijze af.

Ofschoon inwendige middelen tegen deze kwaal uit den aard der zaak weinig kunnen baten, is het toch wel aan te bevelen het dier 2 maal in de week een messespits vol bloem van zwavel door zijn eten te roeren.

b. De oneigenlijke Spekschurft.

Ook hierbij ontstaan er op de huid kleine blaasjes, die vochtige plekken en kale, donkerroode, vetachtig uitziende plekken te weeg brengen. Ook zij brengen jeukte mee en daarmee de aanleiding tot de verdere verspreiding.

Deze kwaal komt het meest voor bij dieren welke zwaar gevoed worden en veel vet krijgen, waarom men den patient dan ook schraal moet voeren en om den anderen dag een eetlepel vol bloem van zwavel toedienen.

Aanbevolen worden 2 of 3 wasschingen per dag met eene oplossing van 36 gram alcohol en 15 gram carbolzuur op 1 liter water.

De kwaal kan zeer langdurig zijn.

c. Schubuitslag.

Hierbij ontstaan geen blaasjes maar schubben, welke de huid verdikken, een korst vormen en de haren doen uitvallen. Zij verspreiden zich niet over het geheele lichaam doch op bepaalde plaatsen als de kniegewrichten, de onderste deelen der pooten, enz.

De huid is onder die schubben nu eens droog, dan weer vochtig.

Daar de kwaal zeer besmettelijk is, moet de patient streng afgezonderd worden.

Men geve hem een paar malen in de week 1 eetlepel vol bloein van zwavel, wassche hem des morgens met de onder *b* genoemde oplossing en 's avonds met eene oplossing van 125 gram zwavellever en 1 liter warm water.

15. *Verstopping.*

Meestal een gevolg van veel droog en zwaar verteerbaar voedsel en gebrek aan beweging. Hebben zich de meststoffen in den endeldarm opgehoopt, dan moeten deze daaruit verwijderd worden door een of meer lavementen van lauw water, waarin een weinig keukenzout en een paar lepels vol boomolie.

Inwendig geve men een lepel vol wonderolie en licht verteerbaar voedsel, vooral slijmige plantaardige stoffen, terwijl men den patient bovendien warm houdt.

g. 2009.